

การบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรข้ามชาติ :
ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการ
ตามหมายจับในกลุ่มประเทศอาเซียน
ที่มีประสิทธิภาพ

โดย

พันตำรวจเอก ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล
รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
กรมสอบสวนคดีพิเศษ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรข้ามชาติ : ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามหมายจับในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย พันตำรวจเอก ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ มีความมุ่งประสงค์ในการจัดตั้งหลายประการ ตั้งแต่ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อแก้ปัญหาการตีความความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความแตกต่างกัน การกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การพอกเงิน การริบและยึดทรัพย์ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ การคุ้มครองพยาน ซึ่งมุ่งประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติทั้งสิ้น การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการดำเนินการตามหมายจับ โดยเน้นเปรียบเทียบการดำเนินการของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปกับกลุ่มประเทศในแถบอาเซียน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพซึ่งอาจนำมาพัฒนาให้เข้ากับการบังคับใช้กฎหมายของไทยในอนาคต ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในปัจจุบันมีอาชญากร และผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในประเทศไทยแล้วหลบหนีไปยังต่างประเทศ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก แต่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังไม่สามารถติดตามจับกุมได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้น หากได้มีการศึกษาการดำเนินการตามหมายจับของต่างประเทศที่มีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงานที่รวดเร็ว ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการบังคับใช้กฎหมายของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ของประเทศไทย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union : EU) เพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย รวมทั้งเพื่อศึกษาวิเคราะห์การติดตามผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปต่างประเทศให้กับหน่วยบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แหล่งข้อมูลมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนา กับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานหรือมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน นอกจากนี้ ยังได้นำข้อมูลทุติยภูมิมาประยุกต์ใช้ โดยการค้นคว้าศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตั๋วบทกฎหมายและเอกสารวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิเคราะห์เทียบเคียงกรณีศึกษาของต่างประเทศ การนำหมายจับของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) มาใช้กับกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งลดระยะเวลาในการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี กล่าวคือ การดำเนินการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) มีขั้นตอนในการดำเนินการที่ซับซ้อนจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมากในการดำเนินการ และมีรายละเอียดของเอกสารที่ต้องใช้ประกอบจำนวนมาก รวมทั้งมีข้อกฎหมาย

บางอย่างที่เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ประเทศผู้รับคำร้องขออาจปฏิเสธ ไม่ดำเนินการตามคำขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ เช่น ความผิดของผู้ต้องหาที่หลบหนีข้ามแดนที่ได้กระทำขึ้นนั้นต้องเป็นความผิดตามกฎหมายของทั้งประเทศผู้ร้องขอให้ส่งตัวผู้ต้องหาและประเทศผู้รับคำร้องขอ (Double Criminality) แต่ในกรณีหมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปนั้น การกระทำความผิดของผู้ต้องหาดังกล่าวนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศแต่อย่างใด ดังนั้น หมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปจึงทำได้สะดวกรวดเร็วกว่าการทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ทำให้บังคับใช้กฎหมายได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าหมายจับที่ใช้ระหว่างกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป มีขั้นตอนการดำเนินงานที่กระชับ และรวดเร็วกว่าการดำเนินการตามขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของสหภาพยุโรปมีการรวมตัวและมีความร่วมมือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคง ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าก่อนที่จะนำหลักการใช้หมายจับของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป มาปรับใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ควรที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมถึงข้อดีและข้อเสียให้ครบถ้วน รวมทั้งต้องศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อหาแนวทางและความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากการประชุมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะส่งผลดีกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศ ในการพัฒนามาตรการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนี ออกนอกราชอาณาจักรที่มีประสิทธิภาพและเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืนและถาวรต่อไป

คำนำ

การเปิดเสรีประชาคมอาเซียนทำให้การเดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศสมาชิกสามารถกระทำได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าย่อมส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจการเงินและการลงทุนของกลุ่มประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตาม สิ่งประเทศสมาชิกจะหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ กลุ่มองค์กรอาชญากรรมและการกระทำความผิดในลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติย่อมมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน สำหรับปัญหาหลักประการหนึ่งที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยประสบอยู่ คือ ปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศและองค์กรอาชญากรรม ซึ่งปัจจุบันมีโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย มีความสลับซับซ้อน และมีรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นระบบ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยต้องปรับปรุงและพัฒนารูปแบบและวิธีการในการสืบสวน สอบสวน เพื่อให้รู้เท่าทันกับกลุ่มอาชญากร และสามารถที่จะติดตามและจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากการศึกษาสภาพปัญหาของเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าย่อมคงมีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ต้องหาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษอีกเป็นจำนวนมากที่ได้กระทำความผิดในประเทศไทย และ หลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งการหลบหนีในลักษณะนี้เป็นการยากที่จะติดตามตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดี เนื่องจากแต่ละประเทศล้วนแต่มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง มีความเป็นอิสระและไม่ขึ้นต่อกฎหมายของประเทศอื่น ทั้งนี้ ตามหลักสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน กรณี ผู้ต้องหาของรัฐหนึ่งหลบหนีเข้าไปในรัฐอธิปไตยอื่นนั้น สามารถกระทำได้ผ่านทางช่องทางเดียวคือ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) โดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศผู้ร้องขอจะต้องจัดทำคำขอให้ส่งตัวผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายข้ามแดนผ่านผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ของประเทศตนเอง และผู้ประสานงานกลางจะส่งคำร้องขอดังกล่าวไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอ ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการจัดทำคำขออนุญาตค่อนข้างมาก แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ และใช้ระยะเวลายาวนานกว่ากระบวนการทั้งหมดจะเสร็จสิ้น ไม่สามารถดำเนินการตามหมายจับอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบการใช้หมายจับระหว่างกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union : EU) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สั้นกระชับ และรวดเร็วกว่าการดำเนินการตามขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน รวมทั้งได้ศึกษาเปรียบเทียบกับดำเนินการของตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL) ในความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งว่าผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนของ การติดตามตัวผู้ต้องหาตามหมายจับ และนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างเป็นทางการต่อไป

พันตำรวจเอก

(ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ข้อจำกัดของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ	
ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน	๖
ความเป็นมาของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน	๖
หลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดน	๙
บทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน	๒๐
สภาพปัญหาและอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๒๕
บทที่ ๓ ข้อมูลทั่วไป	๒๙
สหภาพยุโรป	๒๙
ตำรวจยุโรป/หมายจับของประเทศสหภาพยุโรป	๒๙
ข้อดีของหมายจับของประเทศสหภาพยุโรป	๓๕
ศาลแห่งสหภาพยุโรป	๓๖
บทที่ ๔ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำหมายจับยุโรป	
มาใช้ในประเทศไทย	๓๗
หน่วยงานตำรวจอาเซียน	๓๗
สำนักเลขาธิการสำหรับการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน	๔๑
บทที่ ๕ การนำหมายจับของกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป	
มาปรับใช้กับภูมิภาคอาเซียน	๔๘
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย	๕๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
บทที่ ๖	๕๑	
สรุปและข้อเสนอแนะ		
สรุป	๕๑	
ข้อเสนอแนะ	๕๓	
บรรณานุกรม	๕๕	
ภาคผนวก	๕๖	
ผนวก ก	พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗	๕๗
ผนวก ข	พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑	๗๒
ผนวก ค	พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕	๘๑
ผนวก ง	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖	๘๙
ผนวก จ	พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙	๙๘
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๗	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑-๑ สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน	๒
๑-๒ สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา	๓
๓-๑ ภาษาที่ใช้ในหมายจับ	๓๔
๔-๑ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา	๔๓
๔-๒ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา	๔๔
๔-๓ ลำดับเหตุการณ์สำคัญของ ASEANAPOL	๔๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานกิจการต่างประเทศฯ (สตท.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ	๒๔
๓-๑ โครงสร้างองค์กรตำรวจยุโรป	๓๐
๓-๒ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจยุโรป	๓๑
๓-๓ รูปแบบการออกหมายจับยุโรป (ใช้บังคับกับประเทศสมาชิกสหภาพ ยุโรปเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก สหภาพยุโรป)	๓๓
๔-๑ โครงสร้างองค์กรตำรวจอาเซียน	๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๓ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) อนุสัญญาดังกล่าวเป็นกรอบความร่วมมือทางกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานระดับสากล เกี่ยวกับการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม โดยมีขอบเขตการบังคับใช้ในการป้องกัน การสืบสวนและการดำเนินคดีเกี่ยวกับฐานความผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ๔ ฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด การทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งฐานความผิดร้ายแรงที่อนุสัญญาฯ ได้กำหนดนิยามว่าเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๔ ปีขึ้นไป เมื่อความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้ระบุถึงการให้ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคี อาทิ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) การโอนตัวนักโทษ (Transfer of Prisoner) การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา (Mutual Legal Assistance in Criminal Matters) การคุ้มครองพยาน (Witness Protection) นอกจากนี้ยังได้กำหนดคำจำกัดความของอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) เพื่อแก้ปัญหาการตีความ ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความแตกต่างกัน การกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การริบและยึดทรัพย์ (Asset Forfeiture) เป็นอนุสัญญาที่ทุกประเทศสมาชิกถือเป็นแนวความร่วมมือระหว่างประเทศในกรอบกว้าง ๆ โดยในแต่ละประเทศจะมีกฎหมายภายในกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการติดตามตัวผู้ต้องหาตามคำเนิรคดีอีกส่วนหนึ่ง โดยในประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ สนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของแต่ละประเทศเป็นแนวทางในการปฏิบัติระหว่างประเทศในการร้องขอความร่วมมือต่อประเทศที่ผู้ต้องหาหลบหนีไป หรือมีถิ่นที่อยู่ในการจับกุมมาดำเนินคดีและส่งตัวผู้ต้องหากลับมาในประเทศไทยที่ร้องขอ โดยศึกษาเฉพาะการดำเนินการตามหมายจับในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดน เทคโนโลยีการสื่อสาร คมนาคม มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้การกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรมีความรุนแรงสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ซึ่งการกระทำความผิดในประเทศหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออีกประเทศหนึ่งหรือส่งผลกระทบต่อหลายประเทศโดยรวม เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) การก่อการร้ายข้ามชาติ (Terrorism) และการปลอมอัตลักษณ์ (Identity Fraud) เป็นต้น ซึ่งหากผู้กระทำความผิดได้ก่ออาชญากรรมขึ้นในประเทศหนึ่ง แล้วหลบหนีออกนอกประเทศไปยังอีกประเทศหนึ่งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศที่มีผู้ต้องหาหลบหนี (Fugitive) ไม่สามารถส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดในประเทศอื่น หรือนอกดินแดนของประเทศตนเองได้ เนื่องจากจะเป็นการล่วงละเมิดอำนาจอธิปไตย (Sovereignty Power) ของประเทศอื่น ดังนั้น จึงทำให้การติดตามตัวผู้ต้องหาตามคำเนิรคดี

ไม่สามารถกระทำได้ง่าย ซึ่งส่งผลให้ผู้ก่ออาชญากรรมหลบหนีความผิดและไม่ถูกดำเนินคดี รวมทั้งไม่ต้องรับการลงโทษแต่ประการใด นานาประเทศ จึงมีความพยายามที่จะแสวงหามาตรการที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นรูปธรรมในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ประกอบกับมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา ล้วนเกิดขึ้นมาจากการที่ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย ต่างให้ความสำคัญกับการติดตามตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมาตรการหนึ่งที่มีการนำมาใช้เป็นที่แพร่หลายร่วมกันในระดับสากล คือ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยมีเงื่อนไขของการดำเนินการที่สำคัญ คือ การส่งตัวบุคคลหรือผู้ต้องหาจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศเจ้าของดินแดน ในส่วนของประเทศไทย ได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมาตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๗๒ และในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและออกเป็นกฎหมายฉบับใหม่ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ การส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศไทยไปยังประเทศที่ร้องขอ (Requesting State) จะต้องยึดตามกฎหมายของไทย รวมถึงกรณีที่ประเทศไทยร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากต่างประเทศ ก็ต้องยึดตามกฎหมายของประเทศเจ้าของดินแดนเช่นกัน โดยศาลยุติธรรมของประเทศนั้น ๆ จะเป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าจะอนุญาตให้มีการส่งตัวบุคคลหรือผู้ต้องหาให้กับประเทศผู้ร้องขอหรือไม่ ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมของประเทศเจ้าของดินแดน จะดำเนินการไต่สวนโดยจะไม่พิจารณาในเรื่องของความผิด แต่จะพิจารณาว่าเห็นควรส่งตัวให้หรือไม่

นอกจากพระราชบัญญัติการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ (Extradition Act, B.E. 2551) แล้ว ประเทศไทยยังต้องนำหลักการต่าง ๆ ตามมาตรฐานสากลมาใช้ประกอบด้วย คือ สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๑ ประเทศ ดังนี้

ตารางที่ ๑-๑ สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน

ประเทศ	วัน เดือน ปี ที่มีผลบังคับใช้
สหราชอาณาจักร*	๔ มีนาคม ๒๔๕๔
เบลเยียม	๑๔ มกราคม ๒๔๗๙
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๓
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	๗ ธันวาคม ๒๕๒๗
สหรัฐอเมริกา	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔
สาธารณรัฐประชาชนจีน	๗ มีนาคม ๒๕๔๒
สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	๑ มีนาคม ๒๕๔๔
บังกลาเทศ	๑๙ มีนาคม ๒๕๔๔
สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา	๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔
สาธารณรัฐอินเดีย	๒๕๕๖

*สนธิสัญญาฉบับนี้ครอบคลุมถึงประเทศที่อยู่ในบังคับของเครื่องจักรภาพอังกฤษ ซึ่งต่อมาประเทศเหล่านั้นได้รับเอกราช ก็ยังคงมีบางประเทศที่สืบสิทธิตามสนธิสัญญานี้อยู่ ได้แก่ แคนาดา เครือรัฐออสเตรเลีย มาเลเซีย และฟิจิ

นอกจากนี้ประเทศไทยมีสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญา (Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters) กับประเทศต่าง ๆ ๘ ประเทศ ดังนี้ ตารางที่ ๑-๒ สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญา

ประเทศ	วัน เดือน ปี ที่มีผลบังคับใช้
สหรัฐอเมริกา	๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖
แคนาดา	๓ ตุลาคม ๒๕๓๗
สหราชอาณาจักร	๑๐ กันยายน ๒๕๔๐
ฝรั่งเศส	๑ มิถุนายน ๒๕๔๓
นอร์เวย์	๒๒ กันยายน ๒๕๔๓
สาธารณรัฐอินเดีย	๗ มิถุนายน ๒๕๔๖
สาธารณรัฐประชาชนจีน	๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘
สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	๖ เมษายน ๒๕๔๘

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา จะต้องยึดหลักตามกรอบของกฎหมาย ข้อตกลงหรือสนธิสัญญาเป็นหลักในการดำเนินการ ซึ่งการดำเนินการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น จะต้องมีการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนีหมายจับจากประเทศที่กระทำความผิด เข้าไปในประเทศต่าง ๆ และการจับกุมผู้ต้องหาจะต้องใช้หมายจับที่ออกโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ผู้ต้องหาหนีมา หรือถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ (นอกจากต้องรู้ว่าผู้ต้องหา หลบหนีไป ณ ประเทศใดแล้ว ประเทศผู้ร้องขอต้องรู้ด้วยว่าผู้ต้องหาพำนักอาศัยอยู่ที่เมืองอะไร และพักอาศัยอยู่ ณ บริเวณใดของประเทศที่ผู้ต้องหาหลบซ่อนอยู่) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและใช้ระยะเวลาการดำเนินการค่อนข้างยาวนานมาก ในบางครั้งผู้ต้องหา ก็หลบหนีไปเสียก่อน ทำให้ไม่สามารถติดตามจับกุมผู้ต้องหาได้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม รวมถึงประเทศไทย ที่มีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อกัน ผู้ต้องหาสามารถหลบหนีออกไปตามแนวชายแดนทำให้การติดตามจับกุมตัวทำได้ยากลำบาก และยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น การดำเนินการในการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ประเทศผู้ร้องขอ (Requesting State) จะต้องมีการตรวจสอบ จนเป็นที่แน่ใจและสามารถยืนยันว่าผู้ต้องหาหนีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่ถูกร้องขอ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการติดตามจับกุมผู้ต้องหาโดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของประเทศที่การกระทำความผิดเกิดขึ้น ไม่สามารถที่จะกระทำได้ เพราะไม่มีอำนาจการสอบสวนนอกราชอาณาจักร หากกระทำไปโดยพลการและไม่มีอำนาจอาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต้องผ่านขั้นตอนตามกฎหมายหลายขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาทำให้เกิดความล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า การติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหากลับมาดำเนินคดี โดยไม่ต้อง

ผ่านกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ตามหลักทั่วไปจะทำให้กระบวนการติดตามผู้ต้องหา มาดำเนินคดีมีทั้งความรวดเร็วและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเทียบเคียงกับประเทศสมาชิกของ สหภาพยุโรป (European Union : EU) ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบ ถึงลักษณะภูมิประเทศของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าในปัจจุบัน มีอาชญากร จำนวนมากที่กระทำความผิดในประเทศไทย และได้หลบหนีเข้าไปในประเทศเพื่อนบ้าน แต่หน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายของไทยยังไม่สามารถจับกุมตัวได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอ ดังนั้น หากได้มีการวางมาตรการที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง เกี่ยวกับการดำเนินการ ติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี จะทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาสภาพปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในประเทศไทย
๒. ศึกษามาตรการบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับในกลุ่มประเทศ สหภาพยุโรป (European Union : EU) เพื่อนำมาใช้ในประเทศไทย
๓. วิเคราะห์การติดตามผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปต่างประเทศให้กับ หน่วยบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. งานวิจัยนี้เริ่มทำในท้วงระยะเวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. เน้นการวิจัยเฉพาะขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเทียบเคียงกับแนวทางการติดตาม จับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเทียบเคียงกับ การดำเนินการในลักษณะเดียวกันของกลุ่ม ประเทศสหภาพยุโรป (European Union : EU) รวมถึง สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
๓. วิเคราะห์แนวทาง วิธีการ เพื่อการติดตามจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนี ไปในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก
๑. ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ การสนทนา กับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานหรือมีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
 ๒. ข้อมูลทุติยภูมิโดยการค้นคว้า ศึกษาจากเอกสารตัวบทกฎหมายและเอกสารวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิเคราะห์เทียบเคียงกับต่างประเทศ

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการดำเนินการต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการ รายงานของต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล รวมถึงการ ประสานงาน และการศึกษาเทียบเคียงในเชิงลึกเพื่อวางแนวทางการศึกษาและวางมาตรการที่มี ความชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ข้อสรุปจากการศึกษาความเป็นไปได้ในการบังคับใช้กฎหมายกรณีติดตามผู้ต้องหา ตามหมายจับในต่างประเทศโดยยกเว้นเงื่อนไขของพระราชบัญญัติการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. เกิดแนวคิดและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่เป็น รูปธรรม ลดขั้นตอน ระยะเวลา และก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๒

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ความเป็นมาของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

เริ่มมีขึ้นในสมัยศตวรรษที่ ๑๙ เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้ร้ายที่อาศัยวิวัฒนาการทางคมนาคมระหว่างประเทศที่เจริญก้าวหน้าและทันสมัยขึ้น เพื่อหลบหนีไปยังอีกประเทศหนึ่ง กระทำได้โดยอาศัยหลักและลำดับการพิจารณาการส่งผู้ร้ายข้ามแดน วิวัฒนาการของโลกด้านต่าง ๆ เจริญขึ้นและพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคมนาคมระหว่างประเทศทางอากาศที่มีสายการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศเชื่อมติดต่อกันทั่วโลกด้วยความสะดวกและรวดเร็ว จึงเป็นเหมือนช่องทางหรือประตูเปิดให้คนร้ายซึ่งกระทำผิดในประเทศหนึ่งและหลบหนีไปยังอีกประเทศหนึ่งได้ง่ายด้วยเหตุที่มีการหลบหนีของผู้ร้ายเกิดขึ้นเสมอ นับวันยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันในการที่จะปราบปรามผู้กระทำผิดดังกล่าวให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยจัดมีการประชุมระหว่างประเทศหลายครั้งเช่นการประชุม นครโมนาโค ปี ค.ศ. ๑๙๑๔ ที่กรุงเวียนนาในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ ที่กรุงลอนดอนและนครนิวยอร์กในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ โดยมีเป้าหมายที่จะวางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้รัฐบาลแต่ละประเทศดำเนินการกับผู้ร้ายด้วยวิธีที่สอดคล้องกันและมุ่งกำหนดและวางหลังเกณฑ์ในเรื่องอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลในประเทศต่าง ๆ เพื่อจุดหมายหลัก ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาในเรื่องอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลในคดีอาญา อันอาจจะเป็นช่องทางให้ผู้กระทำผิดรอดพ้นอาญาที่ตนกระทำความผิด

๒. เพื่อป้องกันมิให้มีการลงโทษจำเลยซ้ำกันสองครั้งในความผิดเดียวกัน

ปัจจุบัน ลักษณะของการก่ออาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้การกระทำความผิดต่างๆ สามารถที่จะกระทำข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสองประเทศ หรือมากกว่านั้น ปัญหาคือ หากผู้กระทำความผิดในประเทศหนึ่งแล้วหลบหนีไปอยู่อาศัยหรือไปหลบซ่อนยังอีกประเทศหนึ่ง ประเทศผู้เสียหายย่อมไม่มีทางที่จะดำเนินคดีความผิดอาญากับบุคคลดังกล่าวได้ เพราะการที่ประเทศผู้เสียหายจะเข้าไปจับกุมผู้กระทำความผิดในประเทศอื่นเพื่อมาดำเนินคดี ก็เป็นการล่วงละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศอื่น ขณะเดียวกันหลักทั่วไปที่ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการดำเนินคดีอาญาคือ การนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมาปรากฏตัวต่อศาล เพราะการฟ้องคดีอาญานั้นศาลไม่อาจพิพากษาลงโทษคดีอาญาแก่บุคคลผู้ไม่มาปรากฏตัวต่อศาลหรือพิพากษาไปเพียงฝ่ายเดียว อย่างเช่นในคดีแพ่งได้ เพราะฉะนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ความร่วมมือของประเทศทั้งสองประเทศดังกล่าว โดยประเทศผู้เสียหายนั้นจะต้องทำการร้องขอไปยังประเทศที่ผู้กระทำความผิดนั้นไปอาศัยหรือหลบซ่อนอยู่ ให้ดำเนินการส่งตัวบุคคลดังกล่าวมาเพื่อดำเนิน

คดีอาญา และลงโทษตามกฎหมายของประเทศผู้เสียหาย ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญานี้ เรียกว่า “การส่งผู้ร้ายข้ามแดน” (Extradition)

วัตถุประสงค์ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในอดีต

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยจัดส่งผู้ที่กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและหลบหนีไปยังประเทศอื่นคืนไปยังประเทศที่ความผิดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา ตามปกติการกระทำความผิดนั้นจะต้องกระทำขึ้นในเขตอำนาจศาลของประเทศที่ร้องขอและบุคคลผู้กระทำความผิดได้หลบหนีมาอยู่ในเขตอำนาจศาลของประเทศที่รับคำร้องขอ และการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องเป็นการร้องขอโดยผ่านพิธีการทางการทูต^๑

ผู้ที่อาจถูกส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนได้

๑. ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลในสัญชาติของประเทศผู้ร้องขอ กรณีนี้ถือเป็นหลักสากลที่ทั่วโลกยอมรับให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได้เสมอ เช่น คนไทยทำความผิดอาญาในประเทศไทย แล้วหลบหนีไปอยู่ในสหรัฐอเมริกาประเทศไทยก็ขอให้สหรัฐอเมริกาส่งตัวคนไทยผู้นี้ข้ามแดนมาเพื่อพิจารณาคดีหรือเพื่อรับโทษตามคำพิพากษาของศาลไทยในประเทศไทยได้ การที่ประเทศผู้ร้องขอต้องการบุคคลสัญชาติของตนเองนำตัวกลับมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยปกติ ประเทศผู้รับคำขอก็มักจะอนุญาตให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำขอเสมอ เว้นแต่เข้าหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นต่าง ๆ ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒. ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลในสัญชาติของประเทศผู้รับคำขอ เป็นกรณีที่บุคคลในสัญชาติของประเทศหนึ่งกระทำความผิดแล้วหลบหนีกลับไปยังประเทศของตน ตามหลักทั่วไปประเทศเจ้าของสัญชาติผู้กระทำความผิดจะไม่ยอมส่งตัวผู้กระทำความผิดนั้นกลับไปให้ประเทศอื่นพิจารณาพิพากษาคดี โดยยึดถือหลักที่ว่า “ไม่ยอมส่งคนสัญชาติตนข้ามแดนให้ประเทศอื่น” ก็สามารถกระทำได้ เช่น คนไทยไปกระทำความผิดทางอาญา ณ ประเทศฟิลิปปินส์แล้วหลบหนีกลับมายังประเทศไทย ประเทศไทยจะไม่ส่งคนไทยผู้นี้ข้ามแดนเพื่อไปให้ศาลฟิลิปปินส์พิจารณาพิพากษาคดีก็กระทำได้

๓. ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลในสัญชาติของประเทศที่สาม ในกรณีนี้ ตามธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ ประเทศผู้รับคำร้องขอจะต้องแจ้งให้ประเทศที่สามที่เป็นเจ้าของสัญชาติผู้กระทำความผิดทราบเสียก่อนที่จะดำเนินการขั้นต่อไป เพื่อรักษาสัมพันธ์ไมตรีอันดีงามระหว่างประเทศ ซึ่งในทางปฏิบัติประเทศเจ้าของสัญชาติผู้กระทำความผิดก็จะสอบถามข้อเท็จจริงแห่งคดี แต่ไม่อาจห้ามมิให้ประเทศผู้รับคำขอส่งตัวข้ามแดนได้

ความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

ความผิดที่จะถึงขนาดที่จะนำมาซึ่งการส่งตัวข้ามแดนนั้น ต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษทางตามกฎหมายให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุก หรือทำให้ปราศจากเสรีภาพเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปี ตามกฎหมายทั้งในประเทศผู้ร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนและประเทศผู้รับคำร้องขอ และความผิดนั้นจะต้องไม่ขัดอายุความตามกฎหมายของประเทศที่ร้องขอ ประการสำคัญคือความผิดนั้นต้องไม่ใช่ความผิดทางการเมือง หรือความผิดที่เกี่ยวกับศาสนา

^๑ <https://www.gotoknow.org/posts/179063>

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ถูกประกาศบังคับใช้โดย เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ เป็นเหตุให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่อาจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับในปัจจุบันหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติของนานาอารยประเทศ ได้พัฒนาไปเป็นอันมากสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ในปัจจุบัน อาชญากร หรือผู้กระทำความผิดในคดีอาญามีการพัฒนารูปแบบของการก่ออาชญากรรมในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น พยายามหาช่องว่างของกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายในการกระทำความผิด รวมทั้งหาช่องทางในการหลบหนีเมื่อถูกพิสูจน์ทราบได้ว่าตนเองเป็นผู้กระทำความผิด หรือตกเป็นผู้ต้องหา หลายครั้งที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดอาญาขึ้นในประเทศหนึ่ง แต่หลบหนีไปอยู่ ณ อีกประเทศหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุมดำเนินคดี ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้กระทำความผิด และช่องทางหลบหนี สามารถกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติของทุกประเทศที่จะต้องติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี (Fugitive) เหล่านั้นมาดำเนินคดี อย่างไรก็ตาม การที่จะดำเนินการดังกล่าวนี้ไม่ใช่เรื่องที่สามารถดำเนินการได้โดยง่าย เนื่องจากแต่ละประเทศมีอำนาจอธิปไตยของตนเองและมีกฎหมายภายในที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมสามารถจำแนกได้เป็น ๕ ลักษณะ^๒ คือ

๑. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)
๒. การโอนตัวนักโทษ (Transfer of Prisoner)
๓. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมโดยองค์การตำรวจสากล (The International Criminal Police Organization: INTERPOL)
๔. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา^๓ (Mutual Legal Assistance in Criminal Matters)
๕. ความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงและเป็นภัยต่อมนุษยชาติ เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อาชญากรรมสงคราม และการรุกราน โดยกลไกของศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court : ICC)

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้ศึกษาวิจัยเน้นศึกษากรณีผู้ต้องหาหลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งภาระหน้าที่ในการดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีนั้น เป็นของหน่วยงานบังคับใช้

^๒ลาวัญญ์ ถนัดศิลป์กุล. “การส่งผู้ร้ายข้ามแดน”, วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช, ปีที่ ๒๑ (๒), ธันวาคม ๒๕๕๒. น.๔๗-๔๘.

^๓“พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕”

กฎหมายของแต่ละประเทศ ที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดขึ้นในประเทศของตน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรนั้น ไม่สามารถกระทำได้ตามอำเภอใจ เนื่องจากไม่มีรัฐใดมีอำนาจอธิปไตยเหนือรัฐอื่น ดังนั้น การดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกไปนอกรประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล ได้แก่การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) สำหรับประเทศไทยนั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทยเพื่อนำตัวมาดำเนินคดีในประเทศไทย และรับคำร้องขอจากต่างประเทศเพื่อส่งตัวผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในประเทศอื่นและหลบหนีเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย คือ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑^๔ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และข้อจำกัดในการปฏิบัติ

หลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

“การส่งผู้ร้ายข้ามแดน” หรือ (Extradition) นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาในประเทศหนึ่งประเทศใด แล้วหลบหนีออกจากประเทศที่ตนเองได้กระทำความผิด และมาพำนักอาศัยอยู่ ณ ประเทศอื่น ซึ่งทำให้หน่วยงานบังคับกฎหมายของประเทศที่เกิดการกระทำความผิดขึ้นนั้น ไม่สามารถดำเนินการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากไม่มีขอกฎหมายของประเทศใดที่อนุญาตให้ประเทศอื่นมีอำนาจในการสอบสวนนอกราชอาณาจักร และสามารถดำเนินการสืบสวนสอบสวนในประเทศของตนได้ การกระทำในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการล่วงละเมิดอำนาจอธิปไตย (Violation of Sovereignty) ของรัฐอื่น และเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) ซึ่งหากมีการกระทำดังกล่าวโดยพลการ ไม่มีการประสานทำคำร้องขออย่างเป็นทางการ อาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ และอาจจะนำไปสู่ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การสร้างหลักประกันในระดับนานาชาติเพื่อให้บุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาต้องถูกดำเนินคดีและลงโทษจึงเกิดขึ้น เรียกว่าเป็นหลักการของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การส่งผู้ร้ายข้ามแดนอาจมีสนธิสัญญาระหว่างกัน เรียกว่า “สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน” หรือ Extradition Treaty หรือไม่มีสนธิสัญญาระหว่างกันก็ได้ ในการร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนนั้นจะพิจารณาจากการมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันหรือไม่เป็นลำดับแรก หากมีสนธิสัญญาระหว่างกัน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเป็นไปตามข้อตกลงในสนธิสัญญา สำหรับประเทศไทย ในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นนอกเหนือจากต้องคำนึงถึงสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ได้ทำไว้กับประเทศอื่น ยังต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้วย

การเริ่มต้นกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดทางอาญาในประเทศหนึ่ง หลบหนีความผิดเข้าไปยังอีกประเทศ เช่น พนักงานสอบสวนมีหมายเรียกให้ผู้ต้องหา

^๔ “พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๕, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

มารับทราบข้อกล่าวหา แต่ผู้ต้องหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหาตามที่ได้รับแจ้ง และพนักงานสอบสวน พิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาได้หลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทยแล้ว หรือกรณี ผู้ต้องหาถูกจับกุมตัวได้ แต่ต่อมาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจากศาล (ได้รับการประกันตัว) และเมื่อถึงกำหนดวันนัดรายงาน ตัวต่อศาลกลับหลบหนีออกไปนอกประเทศ ทั้งสองกรณี จะเป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนจะต้องยื่น คำร้องต่อศาลเพื่อให้มีการออกหมายจับ อย่างไรก็ตามเนื่องจากทุกประเทศมีอำนาจอธิปไตยของตนเองและไม่มีประเทศใดมีอำนาจที่จะไปก้าวล่วงอำนาจอธิปไตยของประเทศอื่น ดังนั้น อำนาจในการสอบสวนนอกราชอาณาจักรจึงไม่สามารถกระทำได้ พนักงานสอบสวนจะต้องพยายามสืบสวน ให้ได้ความประจักษ์ว่าผู้ต้องหาหลบหนีออกไป ณ ประเทศใด โดยต้องสืบสวนให้ได้ถึงสถานที่อยู่ ประจำของผู้ต้องหาในต่างประเทศ ต่อมาภายหลังจากแน่ใจในสถานที่อยู่ของผู้ต้องหาในต่างประเทศแล้ว พนักงานสอบสวนต้องอาศัยวิธีการที่เป็นทางการและเป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลของทุกประเทศ เพื่อติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีกลับมาดำเนินคดีและเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมอีกครั้ง

ทั้งนี้ วิธีการหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลคือกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) วิธีการดังกล่าวจะเริ่มจากพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในคดีที่มีผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทย และต้องการที่จะนำตัวผู้ต้องหากลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย สิ่งที่พนักงานสอบสวน หรือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องกระทำคือ ทำหนังสือถึงผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานตนเอง ซึ่งก็คือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยขออนุมัติ ทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอัยการสูงสุด หรือตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.๒๕๕๑ เรียกว่า “ผู้ประสานงานกลาง (Central Authority)” เพื่อขอความร่วมมือในการประสานงานไปยังประเทศที่เชื่อว่าผู้ต้องหาหลบหนีพักอาศัยอยู่ เพื่อนำตัวผู้ต้องหากลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย โดยหนังสือดังกล่าวนี้ ต้องมีเอกสารที่เกี่ยวข้องตามระเบียบที่อัยการสูงสุดกำหนด และอยู่ภายใต้เงื่อนไขของหลักทั่วไปในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

หลักทั่วไปในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

“มาตรา ๗ ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ต้องเป็นความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นความผิดอาญาซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ความผิดที่ได้กำหนดไว้ในหมวดเดียวกัน หรือเรียกชื่อความผิดเป็นอย่างเดียวกันของทั้งสองประเทศหรือไม่ก็ตาม

การกระทำความผิดอาญาอื่นซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นน้อยกว่าหนึ่งปี อาจร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ หากเป็นความผิดเกี่ยวพันกับความผิดที่ให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอแล้ว ไม่ว่าจะร้องขอพร้อมคำร้องขอในครั้งแรกหรือภายหลัง”

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความผิดที่จะทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น จะต้องเป็นความผิดทางอาญาเท่านั้น เพราะฉะนั้น การทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อให้ส่งบุคคลที่กระทำความผิดทางแพ่งถึงแม้จะมีมูลค่าความเสียหายสูงเพียงใด ย่อมไม่สามารถที่จะกระทำได้นอกจากนี้ โทษทางอาญานั้น จะต้องเป็นโทษจำคุก หรือโทษจำกัดเสรีภาพ ตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไป และจะต้องเป็นโทษทางอาญาตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) ดังนั้น หากเป็นความผิด

ทางอาญาของประเทศผู้ทำคำร้องขอเพียงฝ่ายเดียว ประเทศผู้รับคำร้องขอก็อาจปฏิเสธคำขอดังกล่าวได้ ทั้งนี้ คดีความผิดที่สามารถดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ต้องไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายไทย และกฎหมายของประเทศ หรือมิใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร (ในกรณีในประเทศไทยและต่างประเทศ มีดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน)

การดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องกระทำผ่านผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ไม่ว่าจะประเทศไทยเป็นผู้ร้องขอต่างประเทศให้ส่งตัวผู้ต้องหาหลบหนีเพื่อกลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย หรือกรณี ต่างประเทศร้องขอให้ประเทศไทยดำเนินการส่งตัวผู้ต้องหาซึ่งหลบหนีออกจากประเทศตนเอง มาหลบซ่อนอยู่ที่ประเทศไทย ทั้งนี้ คำจำกัดความของผู้ประสานงานกลาง ตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมายความว่า “อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายซึ่งมีอำนาจหน้าที่ประสานงานการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ประเทศผู้ร้องขอและการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนแก่ประเทศไทย รวมทั้งการอื่นที่เกี่ยวข้อง” อย่างไรก็ตาม หากไม่มีการทำสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันแล้ว การร้องขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะใช้วิธีการร้องขอผ่านช่องทางการทูต (Diplomatic Channel) อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการขอความช่วยเหลือในลักษณะแลกเปลี่ยนต่างตอบแทน (Reciprocity) ผู้ศึกษาวิจัยขอยกตัวอย่างในกรณีประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการร้องขอให้ต่างประเทศส่งตัวผู้ต้องหา กลับมาดำเนินคดีเป็นผู้ร้ายข้ามแดน และทั้งสองประเทศไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน อัยการสูงสุดของไทยในฐานะผู้ประสานงานกลางจะเป็นผู้ดำเนินการส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังกระทรวงการต่างประเทศของไทย ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจะจัดทำเอกสารคำร้อง ขอให้มีการส่งตัวบุคคลกลับมาดำเนินคดีความในประเทศไทย พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่มีการระบุข้อหาในการกระทำความผิด หรือคำพิพากษาความผิดของบุคคลนั้นๆ บทลงโทษตามกฎหมายไทย และเอกสารประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งไปยังกระทรวงการต่างประเทศของประเทศที่ผู้รับคำร้องขอ ตามขั้นตอนกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ เพื่อที่จะส่งต่อคำร้องนั้นให้กับผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาวิจัยขอยกตัวอย่าง ดังนี้ ประเทศไทยยังไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศสเปน ดังนั้น สมมติว่าทางการไทยต้องการติดตามตัวผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดในประเทศไทย และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยได้รับทราบข้อมูลข่าวกรองว่าผู้ต้องหาหลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ที่ประเทศสเปน เพื่อนำตัวกลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย ทางการไทยสามารถกระทำได้เพียงกรณีเดียวคือ ผ่านช่องทางการทูต ซึ่งต่อมาหากประเทศสเปนยินดีที่จะส่งตัวผู้ต้องหากลับไปดำเนินคดีที่ประเทศไทย โดยหลักการทั่วไปประเทศสเปนจะระบุในเงื่อนไขก่อนส่งตัวผู้ต้องหาให้ประเทศไทยว่า หากประเทศสเปนมีผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้ หลบหนีออกจากประเทศสเปนเข้าไปยังประเทศไทย ประเทศไทยจะต้องยินดีที่จะส่งตัวผู้ต้องหาดังกล่าวกลับมาดำเนินคดีที่ประเทศสเปน ในทำนองเดียวกัน การกระทำในลักษณะนี้เรียกว่าเป็นการแลกเปลี่ยนต่างตอบแทน ทั้งนี้ หากเป็นกรณี ต่างประเทศมีคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมายังประเทศไทย รายละเอียดของการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนผ่านช่องทางการทูต จะเป็นไปตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๑๓ ในกรณีที่คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนยื่นผ่านวิธีการทูตให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) หากเห็นว่าคำร้องขอดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และไม่มีเหตุผลอื่นใดที่จะไม่ดำเนินการให้ ก็ให้ส่งคำร้องนั้นให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการต่อไป

(๒) หากเห็นว่าคำร้องขอดังกล่าวอาจกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือมีเหตุผลอื่นที่ไม่อาจดำเนินการให้ได้ ก็ให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นนั้นพร้อมด้วยคำร้องขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยเร็ว ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบต่อความเห็นดังกล่าวของกระทรวงการต่างประเทศ ให้พิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอ ก็ให้กระทรวงการต่างประเทศส่งเรื่องให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้”

สำหรับประเทศที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน อัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางของไทย สามารถดำเนินการส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศที่ผู้ต้องหาหลบหนีไปอาศัยอยู่ ได้ทันที เช่น ประเทศไทยมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีผู้ต้องหาของประเทศไทยหลบหนีเข้าไปในประเทศสหรัฐอเมริกา จะทำให้อัยการสูงสุดของไทย สามารถส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนโดยตรงไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสำนักงานอัยการสูงสุด โดยไม่ต้องส่งคำร้องดังกล่าวผ่านกระทรวงการต่างประเทศของไทย ตามขั้นตอนทางการทูตแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามถึงแม้ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ จะกำหนดให้อัยการสูงสุด สามารถที่จะส่งคำร้องฯ ตรงไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ แต่ในแนวทางปฏิบัติแล้วสำนักงานอัยการสูงสุดจะส่งเอกสารเรื่องคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน แจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบเช่นกัน

เอกสารที่ต้องใช้ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (กรณีประเทศไทยเป็นผู้ร้องขอ)

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเป็นไปตามรูปแบบที่อัยการสูงสุด ในฐานะผู้ประสานงานกลางกำหนด กล่าวคือ ในหนังสือคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งถึงอัยการสูงสุด นั้น จะต้องมียกเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแนบส่งมาพร้อมกับหนังสือดังกล่าวด้วย (สิ่งที่ส่งมาด้วย) ดังนี้

๑. หมายจับของศาล พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๒. ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำผิด พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๓. รายงานการสอบสวน ซึ่งมีคำสั่งเห็นควรฟ้องผู้ต้องหาพร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๔. คำให้การของผู้กล่าวหา พยานรายสำคัญ ที่สามารถบ่งชี้ถึงการกระทำความผิดของผู้ต้องหา พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๕. เอกสารประกอบอื่นที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการขอให้ส่งตัวผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายข้ามแดน กลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๖. หนังสือแจ้งให้จัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหา ของสำนักงานอัยการสูงสุด พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ
๗. คำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ (ถ้ามี) พร้อมคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

๘. เอกสารภาพถ่ายของผู้ต้องหา

๙. เอกสารระบุสถานที่ซึ่งผู้ต้องหาหลบหนี พำนักอาศัยอยู่

๑๐. คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน (สรุปความเป็นมาของคดีดังกล่าว พฤติการณ์ของการกระทำความผิด ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาในข้อหาใด บทลงโทษ อายุความ รายละเอียดข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง) โดยจัดทำตามรูปแบบที่อัยการสูงสุดกำหนด พร้อมคำแปลภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ เอกสารทุกฉบับหากเป็นสำเนา จะต้องมีการลงนามรับรองความถูกต้องจากส่วนราชการของตนเอง ก่อนที่จะนำส่งให้กับอัยการสูงสุด ในฐานะผู้ประสานงานกลางเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป จะเห็นได้ว่าการส่งเอกสารประกอบคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น มีจำนวนมากและเอกสารทุกฉบับจะต้องมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษเสมอ ซึ่งในบางครั้งผู้ต้องหาอาจทราบความเคลื่อนไหวของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศที่ตนได้กระทำความผิดไว้และพยายามที่จะหลบหนีไปยังประเทศอื่นต่อไป ก่อนที่คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะมาถึงประเทศผู้รับคำร้องขอ

การจับกุมชั่วคราว (Provisional Arrest)

ในกรณี มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เห็นว่าเอกสารประกอบคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนยังไม่ครบถ้วน แต่เกรงว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีออกจากประเทศผู้รับคำร้องขอ ก่อน พนักงานสอบสวน/พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จะต้องแจ้งในหนังสือถึงอัยการสูงสุด (ไทย) ทราบว่า ประสงค์ที่จะให้ประเทศผู้รับคำร้องขอทำการจับกุมตัวผู้ต้องหาหลบหนีไว้ก่อน หรือเรียกว่าการจับกุมชั่วคราว (Provisional Arrest) หากผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอเห็นชอบตามคำร้องขอ และดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาของทางการไทยได้แล้ว ให้พนักงานสอบสวน/พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จะต้องจัดส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับสมบูรณ์ พร้อมแนบเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ส่งผ่านไปถึงอัยการสูงสุด ในฐานะผู้ประสานงานกลาง เพื่อคำร้องดังกล่าวต่อไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอ ภายในระยะเวลา ๙๐ วัน (เอกสารฉบับสมบูรณ์ต้องถึงผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอ ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้จับกุมตัวผู้ต้องหา) ทั้งนี้ หากคำร้องไปถึงประเทศผู้รับคำร้องขอ เกินระยะเวลา ๙๐ วัน เป็นหลักสากลของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนว่า ประเทศผู้รับคำร้องขอจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาดังกล่าว และผู้ต้องหารายนั้นจะไม่สามารถถูกดำเนินคดีในข้อหาที่ระบุไว้ในคำขอให้จับกุมชั่วคราวได้อีก ซึ่งหลักการดังกล่าวจะปรากฏความตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งระบุไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ประเทศผู้ร้องขออาจมีคำร้องขอให้จับกุมและคุมขังบุคคลที่ต้องการตัวไว้ชั่วคราวก่อนก็ได้ คำร้องขอเช่นว่านี้ของประเทศผู้ร้องขอที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยให้จัดส่งไปยังผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอมิได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยให้ส่งผ่านวิธีทางการทูต

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดการพิจารณาเพื่อดำเนินการให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

“มาตรา ๑๖ เมื่อจับกุมตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนตามความในมาตรา ๑๕ ได้ให้นำส่งพนักงานอัยการโดยมิชักช้า ทั้งนี้ เพื่อยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลซึ่งถูกร้องขอไว้

ในระหว่างรอคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน อย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานจากประเทศผู้ร้องขอ หากศาลมิได้รับคำฟ้องเพื่อดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บุคคลซึ่งถูกร้องขอ ถูกจับ หรือภายในเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นถูกจับ ให้ปล่อยตัว บุคคลนั้นไป

ในกรณีที่มีการปล่อยตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอตามความในวรรคสอง เนื่องจากประเทศ ผู้ร้องขอมิได้จัดส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานอันจำเป็น ตามมาตรา ๘ หรือด้วยเหตุอื่นใด ให้การร้องขอให้จับตามมาตรา ๑๕ เป็นอันยกเลิก และประเทศ ผู้ร้องขอจะร้องขอให้จับบุคคลซึ่งถูกร้องขอดังกล่าวด้วยเหตุเดียวกันนั้นอีกมิได้ แต่การปฏิเสธหรือ ยกเลิกคำร้องขอให้จับดังกล่าวไม่มีผลเป็นการห้ามประเทศ ผู้ร้องขอที่จะร้องขอให้ส่งบุคคลซึ่งถูก ร้องขอนั้นข้ามแดนตามปกติ”

ปัจจุบันประเทศไทยมีสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนกับ ๑๑ ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร เบลเยียม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐ ประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บังกลาเทศ และสาธารณรัฐ ประชาชนกัมพูชา และสาธารณรัฐอินเดีย และอีก ๔ ประเทศ ที่เคยอยู่ในบังคับของเครือจักรภพอังกฤษ ที่ยังคงใช้วิธีสืบสิทธิตามสนธิสัญญานี้อยู่ ได้แก่ แคนาดา เครือรัฐออสเตรเลีย มาเลเซีย และฟีจี

ข้อกฎหมาย

นอกเหนือจากเรื่องของสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแล้ว เรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินการร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนก็คือ ข้อกฎหมาย เพราะการส่งตัวผู้ร้าย ข้ามแดนจะต้องเป็นไปตามข้อกฎหมายของประเทศเจ้าของดินแดน เช่น ในอดีตประเทศไทยมีการ ตรากฎหมายว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ คือ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้าย ข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและออกเป็นกฎหมายฉบับใหม่แล้ว คือ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น หากต่างประเทศต้องการให้ประเทศไทย ดำเนินการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อกลับไปดำเนินคดีที่ต่างประเทศ ต้องยึดตามกฎหมายของไทย กล่าวคือ ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุว่า “การส่งผู้ร้าย ข้ามแดนให้เริ่มต้นด้วยการมีคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้ร้องขอ คำร้องขอให้ส่งผู้ร้าย ข้ามแดนของประเทศผู้ร้องขอที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้จัดส่งไปยัง ผู้ประสานงานกลาง (อัยการสูงสุดของไทย) ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอมิได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้าย ข้ามแดนกับประเทศไทย ให้จัดส่งคำร้องขอดังกล่าวโดยผ่านวิถีทางการทูต คำร้องขอให้ส่งผู้ร้าย ข้ามแดนและเอกสารหลักฐาน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเอกสารหลักฐานตามวรรคสามซึ่งจะส่งศาลต้องจัดทำคำแปลเป็น ภาษาไทยและรับรองความถูกต้องด้วย คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือเอกสารหลักฐานตามมาตรา นี้ ศาลจะรับฟังโดยไม่จำเป็นต้องมีพยานบุคคลมาเบิกความประกอบก็ได้”

ในทำนองเดียวกัน กรณี ประเทศไทยต้องการร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน จากต่างประเทศหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

“มาตรา ๓๐ การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอมายังประเทศไทย ให้พนักงานอัยการหรือหน่วยงานที่ประสงค์จะให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ผู้ประสานงานกลางมีคำวินิจฉัยว่าสมควรที่จะจัดทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอให้ผู้ประสานงานกลางส่งเรื่องให้พนักงานอัยการจัดทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเอกสารประกอบต่อไป

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามวรรคหนึ่งและเอกสารประกอบคำร้องให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางเกี่ยวกับการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ถือเป็นยุติ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเป็นอย่างอื่น

การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอที่มีได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการโดยผ่านวิถีทางการทูต

การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการตามสนธิสัญญา”

นอกจากนี้ หลักการที่ระบุว่า การกระทำความผิดของผู้ต้องหาที่ทางการไทยต้องการตัวนั้น ต้องเป็นการกระทำความผิดของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) กล่าวคือเป็นทั้งการกระทำความผิดตามกฎหมายไทยและตามกฎหมายของประเทศที่รับคำร้องขอ ดังนั้น หากประเทศไทยดำเนินการทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังต่างประเทศ ในฐานะความผิดที่ผู้ต้องหากระทำนั้น เป็นความผิดตามกฎหมายไทย แต่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ การส่งคำร้องขอในลักษณะดังกล่าวมักจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากประเทศผู้รับคำร้องขอ สามารถที่จะยกเหตุผลมาปฏิเสธได้ว่า การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ไม่เป็นความผิดในประเทศของตนเอง ในกรณีนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอยกตัวอย่างเช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปีถึง ๑๕ ปี”

ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยเป็นความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ คนไทยหรือคนต่างด้าวไม่ว่ากระทำในหรือนอกราชอาณาจักรก็ต้องรับโทษ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกฉบับมีข้อที่กล่าวว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” อย่างไรก็ตาม กรณีผู้ต้องหากระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ประเทศผู้รับคำร้องขอจากประเทศไทย อาจปฏิเสธคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทย โดยอ้างเหตุผลดังกล่าวได้

ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมของประเทศนั้น ๆ จะเป็นผู้ตัดสินว่าจะมีการส่งตัวผู้ต้องหาให้ตามคำร้อง (Extradition Request) หรือไม่ ทั้งนี้ศาลยุติธรรมของประเทศเจ้าของดินแดนจะไม่พิจารณาเรื่องความผิด (ในบางกรณีจะมีข้อยกเว้น เช่น ผู้ต้องหากระทำความผิดในประเทศที่ตนหลบหนีมาพำนักอาศัยด้วยเช่นกัน กรณีนี้ศาลอาจตัดสินให้ผู้ต้องหารับโทษในประเทศนั้น ๆ จนครบโทษก่อนแล้วจึงค่อยพิจารณาว่าเห็นควรส่งตัวบุคคลดังกล่าวให้หรือไม่) ซึ่งโดยทั่วไปหากไม่ใช่คดีความที่เป็นความผิดทางการเมือง ความผิดทางการทหารหรือศาสนา ก็มักจะส่งตัวผู้ต้องหาให้ตามคำร้องซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ระบุว่า “รัฐบาลไทยอาจพิจารณาส่งบุคคลข้ามแดน

เพื่อการฟ้องร้องหรือรับโทษตามคำพิพากษาของศาล ในความผิดทางอาญา ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจดำเนินคดีของประเทศผู้ร้องขอให้แก่ประเทศนั้นๆ ตามคำร้องขอได้ในกรณีเป็นความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายไทย หรือมิใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร...”

ข้อจำกัด

ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าถึงแม้จะมีสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศผู้ร้องขอ กับประเทศผู้รับคำร้องขอ ซึ่งการทำคำร้องขอจะต้องดำเนินการผ่านผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ของประเทศผู้ร้องขอให้ส่งตัวผู้ต้องหา (the requesting state) โดยผู้ประสานงานกลางจะส่งคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ต้องหา เพื่อขอนำตัวกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายประเทศของตน ไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศผู้รับคำร้องขอ (the requested state) ทั้งนี้ ผู้ประสานงานกลางของแต่ละประเทศไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน เช่น อาจเป็นอัยการสูงสุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ฯลฯ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ตาม อำนาจในการส่งหรือไม่ส่งตัวผู้ต้องหา ก็ยังคงเป็นสิทธิขาดของประเทศเจ้าของดินแดน (ประเทศที่ผู้ต้องหาหลบหนีเข้าไปพำนักอาศัยอยู่) และแม้ว่าการร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน ในกรณี ที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน จะต้องดำเนินการผ่านวิธีการทางการทูตเท่านั้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ใช้กันโดยทั่วไปและเป็นที่แพร่หลายคือ การดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนผ่านวิธีการดังกล่าวจะใช้หลักการต่างตอบแทนทางการทูต (Reciprocity) เช่น ประเทศ A ส่งคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังประเทศ B ถ้าประเทศ B เห็นชอบที่จะส่งผู้ต้องหาให้ ก็มักจะกำหนดในเงื่อนไขก่อนการส่งตัว ว่าถ้าหากประเทศ B ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในลักษณะเดียวกันกับกรณีนี้ ไปยังประเทศ A ก็ขอให้ประเทศ A ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมายภายในของประเทศเจ้าของแดน เช่น หากเป็นคดีการเมือง ศาสนา จะไม่มีการส่งตัวให้ หรือหากความผิดที่มีการร้องขอไม่ถึงเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศเจ้าของดินแดน ผู้ต้องหาก็คงสามารถที่จะต่อสู้ในชั้นศาลเพื่อขอให้ศาลของประเทศนั้นๆ ไม่ส่งตัวกลับได้ หรือ ในหลายกรณีผู้ต้องหาจะมีการร้องขอต่อศาลมิให้ส่งตัวตามคำร้องเนื่องจากเหตุผลทางด้านความยุติธรรม เช่น อ้างว่ากระบวนการยุติธรรมของประเทศที่ร้องขอไม่ได้มาตรฐานและตนเองจะไม่ได้รับความเป็นธรรม หรืออาจได้รับอันตรายหากถูกส่งตัวกลับ อย่างเช่น กรณีของ นายราเชส สักเสนา เป็นต้น

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ถึงแม้จะมีการร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนแต่ก็ใช้ว่าประเทศที่ส่งคำร้องขอจะได้รับความร่วมมือทุกครั้งไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกฎหมาย ข้อกล่าวหา คดีความ และสถานภาพของประเทศด้วยนั่นเอง

การติดตามตัวผู้ต้องหาโดยประสานความร่วมมือผ่านองค์การตำรวจสากล (INTERPOL)

การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามตัวผู้ต้องหานั้น นอกจากจะสามารถดำเนินการผ่านตามกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแล้ว ยังสามารถกระทำผ่านองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ องค์การตำรวจสากล (International

Criminal Police Organization : INTERPOL) ซึ่งมีความเป็นมาของหน่วยงาน บทบาทหน้าที่ และโครงสร้าง ดังนี้

ความเป็นมาขององค์กรตำรวจสากล

องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือ "อินเตอร์โพล" ก่อตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือทุกองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่มีภารกิจในการป้องกันหรือปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงเวียนนาเมืองหลวงของประเทศออสเตรีย

ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศออสเตรียถูกประกาศจากพรรคนาซีเยอรมันให้ประเทศออสเตรียเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมัน "อินเตอร์โพล" ที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศออสเตรียจึงกลายเป็นหน่วยข้อมูลข่าวสารของตำรวจลับเกสตาโป เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ และฝ่ายนาซีเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม จึงได้มีความคิดที่จะก่อตั้ง "อินเตอร์โพล" ขึ้นมาอีกครั้งภายใต้ความร่วมมือกันของ อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย "อินเตอร์โพล" จึงถูกสถาปนาขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการดำเนินงานใหม่ รวมถึงการย้ายสำนักงานใหญ่ไปที่เมืองแซงต์ โคลด์ ประเทศฝรั่งเศส แต่ต่อมาได้มีการย้ายไปที่เมืองลียง ประเทศฝรั่งเศส จนถึงปัจจุบัน

องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลก รองจากองค์การสหประชาชาติ ปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ ๑๘๗ ประเทศทั่วโลก ดำเนินการโดยใช้เงินสมทบประจำปีจากชาติสมาชิก รวมแล้วประมาณ ๓๐ ล้านยูโร หรือประมาณ ๑,๔๖๖ ล้านบาท ปัจจุบันประธานขององค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ คือ อดีตผู้บัญชาการตำรวจของประเทศสิงคโปร์ Khoo Boon Hui และเลขาธิการ คือ อดีตเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกา Ronald Kenneth Noble

บทบาทหน้าที่ขององค์กรตำรวจสากล

หน้าที่หลัก ของ องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ คือ การประสานงานเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและป้องกันการก่อการร้าย ชัดขวางและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม การลักลอบผลิตและค้ายา การค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การล่องละเมิดทางเพศเด็ก รวมถึงอาชญากรรมทางการเงิน และการทุจริต

แต่เนื่องจาก องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ ต้องรักษาสถานะความเป็นกลางทางการเมือง จึงไม่ได้มีหน้าที่และบทบาทในการเข้าไปสืบสวนและสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ในประเทศสมาชิกรุ่น ๆ เอง กล่าวคือไม่ได้บังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง บทบาทหลัก ๆ เป็นการส่งผ่านข้อมูลทางตำรวจให้กันและกันในระหว่างประเทศสมาชิกรุ่นมากกว่า อีกทั้งไม่สามารถเข้าไปข้องเกี่ยวกับคดีใด ๆ ที่ไม่ใช่คดีที่มีความเกี่ยวพันกันในหลายประเทศ รวมทั้งคดีอาชญากรรมการเมือง การทหารการศาสนา หรือเชื้อชาติด้วย

โครงสร้างขององค์กรตำรวจสากล

โครงสร้างขององค์กรตำรวจสากลประกอบด้วย

๑. สมัชชาใหญ่ (General Assembly) เป็นหน่วยงานปกครองสูงสุด มีหน้าที่จัดการประชุมตัวแทนประเทศสมาชิก เพื่อกำหนดบทบาท นโยบาย ทรัพยากร วิธีการทำงาน การเงิน กิจกรรม และโครงการต่างๆ ขององค์กร

๒. คณะกรรมการบริหาร (Executive Committee) ประกอบด้วยสมาชิก ๑๓ คน ได้รับเลือกตั้งโดยสมัชชาใหญ่ และประกอบด้วย ประธาน ๑ คน รองประธาน ๓ คน และสมาชิกอีก ๙ คน ที่เหลือเป็นตัวแทนที่ครอบคลุม ๔ ภูมิภาคต่างๆ ของโลก

๓. สำนักเลขาธิการใหญ่ (General Secretariat) บริหารงานโดยเลขาธิการใหญ่ มีสำนักงานย่อยระดับภูมิภาค ๖ แห่งอยู่ในอาร์เจนตินา โกลด์โคสต์ เอลซัลวาดอร์ เกนยา ไทย และซิมบับเว และมีสำนักงานเพื่อการประสานงานอยู่ที่สหประชาชาติในนครนิวยอร์กของสหรัฐอเมริกา

๔. สำนักงานกลางแห่งชาติ (National Central Bureaus - NCB) ประเทศสมาชิกของอินเตอร์โพลแต่ละประเทศมีสำนักงานกลางแห่งชาตินี้ ที่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของชาตินั้น ๆ หน่วยงานสำนักงานกลางแห่งชาตินี้มุ่งหมายให้เป็นจุดติดต่อประสานงานสำหรับสำนักเลขาธิการใหญ่ สำนักงานระดับภูมิภาค และประเทศสมาชิกต่างๆ อื่นๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอบสวนและการชี้เบาะแสและการจับกุมผู้กระทำผิดที่กำลังหลบหนีอยู่ในระหว่างประเทศ

๕. ที่ปรึกษา (Advisers) เป็นบรรดาผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่มีความสามารถหรือว่าศักยภาพในการให้คำแนะนำต่างๆ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ที่ปรึกษาเหล่านี้อาจได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหารและได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่

๖. คณะกรรมาธิการสำหรับการควบคุมข้อมูลของอินเตอร์โพล (The Commission for the Control of INTERPOL's Files) เป็นหน่วยงานอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ ในการประกันว่าการประมวลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปสอดคล้องกับ กฎเกณฑ์ต่างๆ ของอินเตอร์โพล ให้คำแนะนำอินเตอร์โพลเกี่ยวกับโครงการ ปฏิบัติการ กฎเกณฑ์ หรือว่าเรื่องอื่นๆ ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประมวลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และมีหน้าที่ประมวลพิจารณาคำร้องขอเกี่ยวกับข้อมูลที่บรรจุอยู่ในไฟล์ข้อมูล ของอินเตอร์โพล^๕

การประสานงานติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีผ่านช่องทางองค์กรตำรวจสากล

การประสานติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีผ่านช่องทางองค์กรตำรวจสากล เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม การติดตามตัวผู้ต้องหาผ่านช่องทางนี้มีความแตกต่างกับการติดตามตัวผู้ต้องหา เพื่อจับกุมและนำตัวกลับมาดำเนินคดีผ่านกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) เนื่องจากกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นวิธีการที่เป็นมาตรฐานสากล ส่วนช่องทางประสานขอความร่วมมือผ่านองค์กรตำรวจสากลนั้น ไม่ใช่ช่องทาง

^๕<https://th.wikipedia.org/wiki/>

ที่เป็นทางการ ประกอบกับหน่วยงานที่สามารถประสานงานกับองค์การตำรวจสากลได้โดยตรง คือ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ หน่วยงานที่ต้องการประสานขอความช่วยเหลือจากองค์การตำรวจสากล เพื่อร้องขอให้จับกุมตัวผู้ต้องหา ติดตามสืบทราบตัวบุคคล แจ้งบุคคล สูญหาย ฯลฯ จะต้องดำเนินการประสานผ่านกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เท่านั้น

หากกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่าคำร้องขอดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ จะทำการประสานแจ้งไปยังองค์การตำรวจสากล เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยการออกหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น สีต่าง ๆ และแต่ละสี ก็มีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

ความหมายของหมายต่าง ๆ ขององค์การตำรวจสากล

๑. Red Notice - "หมายแดง" เป็นหมายที่แจ้งให้ตำรวจในประเทศต่างๆ จับกุม อ้างตามคำพิพากษาของศาลหรือหมายจับที่ได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิก และตำรวจสากล เห็นชอบให้ออกหมายจับ

๒. Blue Notice - "หมายฟ้า" เป็นหมายที่แจ้งให้ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศสมาชิก รวบรวมข้อมูลการเคลื่อนไหว, ถิ่นพำนัก, บุคลิกลักษณะของบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ

๓. Green Notice - "หมายเขียว" เป็นหมายที่แจ้งเตือนให้ประเทศต่างๆ ทราบว่าอาจเกิดอาชญากรรมซ้ำซ้อนในลักษณะเดียวกันกับเหตุที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นมาแล้ว

๔. Yellow Notice - "หมายเหลือง" เป็นหมายที่แจ้งเกี่ยวกับบุคคลสูญหาย เพื่อตามหาหรือระบุชื่อบุคคลที่ไม่สามารถยืนยันตัวตนได้

๕. Black Notice - "หมายดำ" เป็นหมายแจ้งขอความร่วมมือระบุตัวตนของร่างหรือศพที่ไม่ทราบชื่อ

๖. Orange Notice - "หมายส้ม" เป็นหมายเตือนให้องค์กรภาครัฐ รัฐบาล หรือหน่วยงานความมั่นคง ระวังการก่อเหตุการณ์ หรืออาชญากรรมที่สะท้อนความปลอดภัยของสาธารณชนและมีหมายพิเศษอีกชนิดหนึ่ง คือ INTERPOL-UNSC Special Notice ซึ่งเตือนให้หน่วยงานตำรวจ ทราบถึงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้ายอัลกออิดะและตาลีบัน MUJ^๖

อย่างไรก็ตาม หมายซึ่งที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและนิยมใช้กันมากในการติดตาม จับกุมตัวผู้ต้องหา คือ หมายแดง (Red Notice) ซึ่งเป็นหมายที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศต่าง ๆ จับกุมตัวผู้ต้องหา อ้างตามคำพิพากษาของศาลหรือหมายจับ ที่ได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิก องค์การตำรวจสากล และองค์การตำรวจสากลเห็นชอบให้ออกหมายจับ อย่างไรก็ตาม หากองค์การตำรวจสากล ดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกแล้ว การจับกุมขององค์การตำรวจสากล ถือว่าเป็นการจับกุมตัวชั่วคราว ตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกที่ยื่นคำร้องขอเท่านั้น ประเทศผู้ยื่นสมาชิกให้ออกหมายแดง จะต้องรีบดำเนินการผ่านช่องทางอย่างเป็นทางการ ตามกำหนดระยะเวลา และหลักเกณฑ์ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

^๖<http://terasphere.exteen.com/20110816/entry>

สำหรับประเทศไทย กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณา คำร้องขอให้ออกหมายแดง โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้น ดังนี้

๑. ผู้ต้องหาต้องมีการกระทำความผิดทางอาญา
๒. ต้องมีการออกหมายจับผู้ต้องหา ดังกล่าว
๓. พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมีคำความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา ดังกล่าว
๔. พนักงานอัยการแจ้งว่าจะดำเนินกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อไป

ดังนั้น กรณีกรมสอบสวนคดีพิเศษต้องการร้องขอให้องค์การตำรวจสากลออกหมายแดง เพื่อติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาในคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องส่งให้กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ในบางครั้ง หากเอกสารหลักฐานยังไม่ครบเพียงพอที่จะเข้าหลักเกณฑ์ในการออกหมายแดง กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาจแจ้งประสานองค์การตำรวจสากล เพื่อแจ้งเวียนประเทศสมาชิกองค์การตำรวจสากลว่าผู้ต้องหา รายดังกล่าว เป็นบุคคลที่มีความเสี่ยง การแจ้งเวียนในลักษณะนี้ เรียกว่า Diffusion

บทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

พันธกิจกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีพันธกิจ (Mission) คือ ป้องกัน ปราบปราม สืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑. พัฒนาประสิทธิภาพการปราบปรามสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
๒. พัฒนากลไกการป้องกันการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษ
๓. พัฒนาการบริหารจัดการองค์การโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑. การปราบปรามสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
๒. การบริหารและจัดการเทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปราบปรามสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
๓. การบริหารและจัดการฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการปราบปรามสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
๔. สาธารณชนเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ
๕. การบริการราชการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน/NGO/ภาคประชาชน) และพัฒนาเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ
๖. พัฒนากลไก/เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ
๗. การวิจัยและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อการป้องกันการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ

๘. มีกลไกในการบริหารจัดการองค์การที่ประสิทธิภาพ

๙. การบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่อย่างยั่งยืน

๑๐. บุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสูง มีคุณธรรม จริยธรรมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

ทั้งนี้ ภารกิจหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ การป้องกัน ปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีความผิดทางอาญา ที่ต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนโดยใช้วิธีการพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตามมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗^๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระบุว่าคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ คดีความผิดทางอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ โดยคดีความผิดทางอาญา ตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมียุทธวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบ เศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือ เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้ กระทำความผิดอาญา หรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่คณะกรรมการคดีพิเศษ กำหนด

(๒) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (๑) ตามที่ คณะกรรมการคดีพิเศษ มีมติด้วย คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ภารกิจกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ในส่วนของภารกิจที่เกี่ยวข้องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้น จะเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้ต้องหาในคดีพิเศษ ได้หลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักรก่อนที่จะถูกดำเนินการ จับกุมตัวเพื่อดำเนินคดี หรือกรณีที่ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (ได้รับการประกันตัว) แต่ไม่มา รายงานตัวต่อศาลตามกำหนดและหลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักร เมื่อเกิดกรณีดังกล่าว

^๗“พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๑ ตอน ๘ ก. ๑๙ มกราคม ๒๕๔๗.

กรมสอบสวนคดีพิเศษจะ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหา ตรวจสอบ จนทราบข้อเท็จจริงว่า ผู้ต้องหาได้หลบหนีออกไป ณ ประเทศใด และมีสถานที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณใด ทั้งนี้ เมื่อทราบถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนีแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษจะดำเนินการส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังประเทศดังกล่าว โดยผ่านผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ตามระเบียบและวิธีการที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดและต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ประสานงานกลางของประเทศไทย คือ อัยการสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ก่อนดำเนินการจัดทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าคำร้องดังกล่าว เข้าหลักเกณฑ์ที่สามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ

๑. ความผิดของบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนต้องเป็นการกระทำ ความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ขึ้นไป

๒. ต้องเป็นความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้ เป็นความผิดอาญา (Double Criminality)

๓. ต้องไม่เป็นความผิดตามข้อห้ามของกฎหมายไทย

๔. ต้องไม่เป็นความผิดทางการเมือง

๕. ต้องไม่เป็นความผิดทางทหาร

๖. ต้องไม่ขาดอายุความ

๗. กรณีที่มีได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เมื่อประเทศผู้ร้องขอได้แสดง โดยชัดแจ้งว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศไทยในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ (Reciprocity)

๘. กรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนประเทศผู้ร้องขอจะขอให้จับกุมและคุมขังบุคคล ที่ต้องการตัวไว้ก่อนก็ได้ หรือเรียกว่าทำคำขอให้จับกุมชั่วคราว (Provisional Arrest) โดยประเทศผู้ร้องขอจะต้องดำเนินการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องฉบับสมบูรณ์ ส่งให้ประเทศผู้รับคำร้องขอ ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่บุคคลนั้นถูกจับ หากพ้นกำหนดประเทศผู้รับคำร้องขอจะต้องปล่อยตัวบุคคลนั้นไป และจะไม่สามารถดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวได้อีกในฐานความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ขั้นตอนการดำเนินร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) กรณีประเทศไทย(พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ) เป็นผู้ร้องขอ

๑. กรณี ผู้ต้องหาในคดีพิเศษหลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักรไทย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับผิดชอบคดีพิเศษดังกล่าว จะมีหนังสือมาถึงสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยแจ้งว่าประสงค์ที่จะขอความร่วมมือในการนำตัวผู้ต้องหาดังกล่าวกลับมาดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศจะตรวจสอบ ในเบื้องต้นว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับผิดชอบสามารถกระทำได้หรือไม่ ถ้าขาดเอกสารใด สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จะแจ้งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบเรื่องดังกล่าวทราบ

๓. กรณีตรวจสอบแล้ว เอกสารทุกอย่างครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จะทำหนังสือเสนออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อพิจารณาลงนามในหนังสือถึง อัยการสูงสุด (ผู้ประสานงานกลางตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑)

๔. กรณี อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเห็นชอบตามที่สำนักงานกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศเสนอ จะลงนามในหนังสืออัยการสูงสุด เพื่อขอให้ดำเนินการจัดทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน ไปยังประเทศผู้รับคำร้องขอ (ประเทศที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบเชื่อว่า ผู้ต้องหาหลบหนีของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ใช้เป็นที่พำนักอาศัยอยู่)

๕. ทั้งนี้ ในคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จะต้องแนบเอกสารประกอบดังต่อไปนี้

๕.๑ สำเนาหมายจับจากศาลอาญาไทย (Arrest Warrant) พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษ และรับรองสำเนาการแปล

๕.๒ สำเนาดำเนินรูปพรรณผู้ต้องหาของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ต้องการให้ประเทศผู้รับคำร้องขอส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดน พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษและรับรองสำเนาการแปล

๕.๓ รายงานการสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหาหลบหนี พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษและรับรองสำเนาการแปล

๕.๔ คำให้การของพยานรายสำคัญ เพื่อใช้ประกอบในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหลบหนี พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษและรับรองสำเนาการแปล

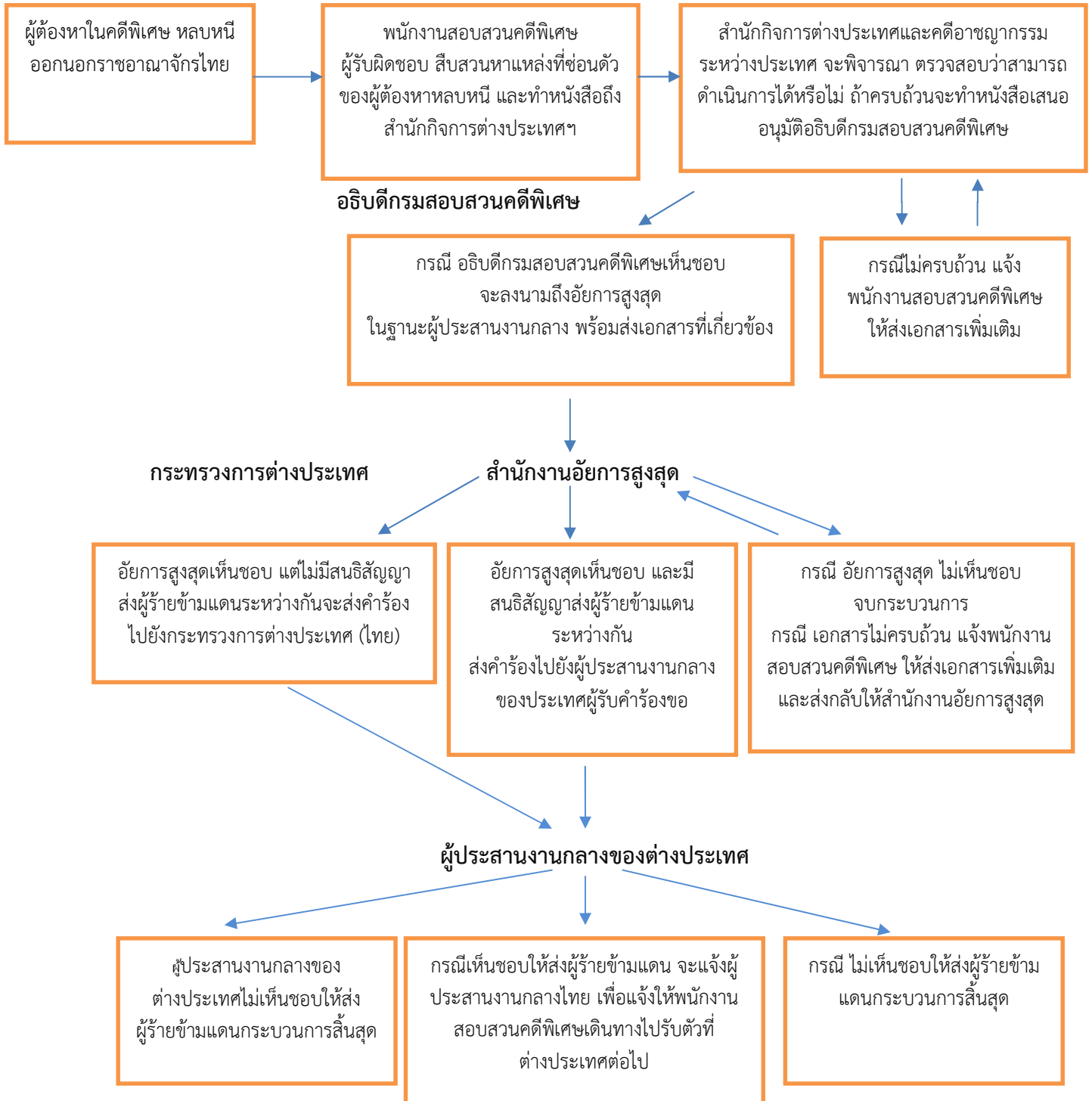
๕.๕ เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษและรับรองสำเนาการแปล

๕.๖ ระบุถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนีดังกล่าว ในชั้นตอนนี้ มีความสำคัญมาก เนื่องจากหากคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทราบเพียงว่าผู้ต้องหาในคดีพิเศษ หลบหนีออกไปพำนักอาศัยอยู่ที่ประเทศใด แต่ไม่ทราบรายละเอียดว่าพักอยู่ ณ บริเวณใด จะทำให้เป็นการยากอย่างยิ่งสำหรับประเทศผู้รับคำร้องขอ ในการติดตาม จับกุมตัวผู้ต้องหา เนื่องจากแต่ละประเทศมีภูมิประเทศที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีพื้นที่กว้างใหญ่ ดังนั้น การติดตามจับกุมตัวหากไม่ทราบถิ่นที่อยู่ที่แน่นอนแล้ว อาจทำให้การติดตามตัวผู้ต้องหากทำได้ยาก ดังนั้น ก่อนการประสานจัดทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จะต้องทำการตรวจสอบโดยละเอียดจนแน่ใจว่าถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนีในคดีพิเศษนั้นอยู่ ณ ที่ใด

๖. การร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนนั้นจะพิจารณาจากการมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition Treaty) ระหว่างกันหรือไม่ เป็นลำดับแรก (สนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยและประเทศผู้รับคำร้องขอ) หากมีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเป็นไปตามข้อกำหนดในสนธิสัญญา อย่างไรก็ตาม หากไม่มีการทำสนธิสัญญาการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน คำร้องขอดังกล่าวจะดำเนินการผ่านทางวิธีการทางการทูต หรือ Diplomatic Channel (ผ่านช่องทางกระทรวงการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)

๗. คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังต่างประเทศต้องทำตามแบบฟอร์มที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด และต้องแปลเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกฉบับเป็นภาษาอังกฤษ พร้อมรับรองความถูกต้อง หากมีเอกสารไม่ครบถ้วน จะทำให้เกิดความล่าช้า

แผนภาพที่ ๒-๑ กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานกิจการ
ต่างประเทศฯ (สตท.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

จากกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนข้างต้น กรมสอบสวนคดีพิเศษยังคงมีปัญหาล่าช้าอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยสามารถแยกออกได้เป็น ๒ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. สภาพปัญหาภายในหน่วยงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ
๒. สภาพปัญหาภายในหน่วยงานในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑. หน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ (สำนักคดี)

จะมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ก็ต่อเมื่อมีผู้ต้องหาในคดีพิเศษหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทยเท่านั้น ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงการแบ่งส่วนราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้ สำนักกักกันต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ มีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานต่างประเทศ ด้านความช่วยเหลือและร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีผู้ต้องหาในคดีพิเศษหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร สำนักคดีที่รับผิดชอบจะต้องแจ้งสำนักกักกันต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป อย่างไรก็ตาม สำนักคดีอาจไม่ทราบรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำตัวผู้ต้องหาหลบหนีกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายไทย จนในบางครั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นอกจากนี้ คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีรายละเอียดค่อนข้างมาก ทำให้มีข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้

๒.๑ สำนักคดีไม่ทราบรายละเอียดของเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน กล่าวคือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องใช้ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนคือ (๑) หมายจับ (Arrest warrant) ผู้ต้องหาหลบหนีที่จะทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้จะต้องเป็นผู้ต้องหาที่มีหมายจับแล้วเท่านั้น (๒) ตำหนิรูปพรรณของผู้ต้องหา (๓) รายงานการสอบสวน (๔) คำให้การของพยานรายสำคัญและ (๕) เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาหลบหนี (เอกสารดังกล่าวทุกฉบับสำนักคดีที่รับผิดชอบจะต้องส่งให้สำนักกักกันต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ เพื่อดำเนินการแปลเป็นเอกสารฉบับภาษาอังกฤษและรับรองการแปลก่อนที่จะส่งให้ผู้ประสานงานกลาง (อัยการสูงสุด) ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑)

๒.๒ สำนักคดีไม่ระบุถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนี การระบุสถานที่ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเชื่อว่าผู้ต้องหาในคดีพิเศษใช้เป็นที่พำนักอาศัยในการหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรเป็นสิ่งจำเป็นมาก และผู้ประสานงานกลาง (อัยการสูงสุด) ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ จำเป็นต้องทราบเพื่อทำให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องและรวดเร็ว นอกจากนี้ หากไม่ระบุถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนีจะไม่สามารถดำเนินการกระบวนการ ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

๒.๓ สำนักคดีอาจไม่ทราบว่าต้องประสานหน่วยงานใดบ้างในกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน กล่าวคือเมื่อสำนักคดีมีผู้ต้องหาในคดีพิเศษหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร ในบางครั้งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอาจประสานงานไป ณ ต่างประเทศโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดความสับสนประสานงานผิดช่องทางซึ่ง ส่งผลให้กระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนล่าช้า

๒.๔ เอกสารทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะส่งให้อัยการสูงสุด (ผู้ประสานงานกลาง) เพื่อทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition Request) ไปยังประเทศผู้รับคำร้องขอต้องดำเนินการแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ซึ่งเอกสารมีจำนวนมาก จึงทำให้การแปลเป็นไปด้วยความล่าช้าเนื่องจากบุคลากรที่ทำหน้าที่แปลเอกสาร มีจำนวนน้อยมากเพื่อเทียบกับจำนวนเอกสารที่ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ หากดำเนินการจ้างหน่วยงานภายนอกเป็นผู้แปลเอกสาร ก็อาจทำให้เกิดความลับในสำนวนรั่วไหลได้ และอาจส่งผลกระทบต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษมากกว่าการดำเนินการแปลด้วยตนเอง ขอยกตัวอย่างความล่าช้าในกรณีนี้ เช่น สำนวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ยื่นคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน กรณี มีบุคคลขับรถชนเจ้าหน้าที่ตำรวจจนเสียชีวิต และหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดปัญหาอุปสรรคในการแปลเอกสารที่ต้องแปลเอกสารที่จำเป็นประกอบคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒.๕ การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งรวมถึงบุคลากรที่เป็นเจ้าของสำนวนสอบสวนคดีพิเศษที่มีผู้ต้องหาหลบหนี และบุคลากรของสำนักงานกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศผู้รับผิดชอบเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒.๖ แนวทางแก้ไข

กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ดำเนินการบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management : KM) เกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เผยแพร่ให้กับบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบ เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

ทั้งนี้ ในส่วนของการแปลเอกสาร กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการรับสมัครบุคลากรที่มีทักษะความรู้ด้านภาษาต่างประเทศเข้ามาเพิ่มเติม เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแปลเอกสารให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับในส่วนของการโยกย้ายตำแหน่งของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ลดการโยกย้ายตำแหน่งประจำปี เหลือเพียงปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งตนเองได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ นอกจากนี้ ก่อนที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะโยกย้ายตำแหน่งจะต้องมีการส่งมอบงานและถ่ายทอดภารกิจต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบให้กับบุคคลที่จะมาทำหน้าที่แทนตนเองให้มีความเข้าใจ ก่อนที่จะโยกย้าย

๒.๗ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ประกอบด้วย หน่วยงานภายในประเทศไทยและหน่วยงานของต่างประเทศ ดังนี้

๒.๗.๑ หน่วยงานภายในประเทศ

๒.๗.๑.๑ สำนักงานอัยการสูงสุด

๑) เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยอัยการสูงสุดมีฐานะเป็นผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ และสำนักงานอัยการสูงสุดจะเป็นหน่วยประสานงานและจัดส่งเอกสาร คำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งให้กับผู้ประสานงานกลางของประเทศ

ผู้รับคำร้อง โดยกรณีประเทศผู้รับคำร้องมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย สำนักงานอัยการสูงสุดสามารถดำเนินการส่งคำร้องดังกล่าวไปยังผู้ประสานงานกลางของประเทศ ผู้รับคำร้องได้โดยตรงและเมื่อทราบผลการพิจารณาคำร้องจากต่างประเทศว่าจะส่งตัวบุคคลที่กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องการตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับมาดำเนินคดีที่ประเทศไทย สำนักงานอัยการสูงสุดจะแจ้งให้คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อขอให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษร่วมเดินทางไปรับตัวผู้ต้องหาหรือแจ้งเหตุผลในการปฏิเสธไม่ส่งตัวผู้ต้องหาของผู้ประสานงานกลางต่างประเทศให้กรมสอบสวนคดีพิเศษทราบ

๒) ปัญหาอุปสรรค

๒.๑) เอกสารคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ส่งไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด มีจำนวนมาก ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนของเอกสาร

๒.๒) การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาในลักษณะเดียวกันกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๒.๓) การประสานงานระหว่างสำนักงานคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีพิเศษจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (สั่งฟ้อง/ไม่ฟ้อง/ขอให้สอบสวนเพิ่มเติม) กับสำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ของต่างประเทศ (ผู้ประสานงานกลางของต่างประเทศ) จะเห็นได้ว่าทั้งสองหน่วยงานมีภารกิจที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และในบางครั้งทั้งสองหน่วยงานอาจมีความเห็นที่แตกต่างกันในแง่ของข้อกฎหมาย

๒.๗.๑.๒ กระบวนการต่างประเทศ

๑) ในกรณีที่ ประเทศผู้รับคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศไทย ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย คำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องดำเนินการผ่านวิถีทางการทูต หรือผ่านกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น กล่าวคือ คำร้องจากผู้ประสานงานกลางของไทย (สำนักงานอัยการสูงสุด) จะต้องถูกส่งต่อมายังกระทรวงการต่างประเทศของไทย เพื่อส่งต่อให้กับผู้ประสานงานกลางของประเทศที่ไทยต้องการให้ส่งตัวผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายข้ามแดน การดำเนินการ ผ่านช่องทางทางการทูตมักจะดำเนินการในลักษณะต่างตอบแทน (Reciprocity) นอกจากนี้ในบางครั้งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ อาจต้องขอความอนุเคราะห์กระทรวงการต่างประเทศให้ยกเลิกระเบียบหนังสือเดินทางของผู้ต้องหาหลบหนี (ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีเป็นบุคคลสัญชาติไทย) เพื่อให้การเดินทางไปยังประเทศอื่น ๆ ของผู้ต้องหาหลบหนีทำได้ง่ายขึ้น ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง กรณี นายวิรุฬ สุขผล หรือพระวิรุฬ ฉัตติโก หรือหลวงปู่เณรคำ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ขอความอนุเคราะห์ให้กรมการกงสุล เพิกถอนหนังสือเดินทางของนายวิรุฬ สุขผล และก็ได้ร่วมมือเป็นอย่างดี

๒) ปัญหาอุปสรรค มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ยาวกว่าการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย

๒.๗.๑.๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑) ในบางกรณีเมื่อผู้ต้องหาในคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษ หลบหนีออกนอกราชอาณาจักร กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความต้องการที่จะแจ้งให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศดำเนินการแจ้งถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนี รวมทั้งติดตามและจับกุมตัวมากที่สุดคือผ่านช่องทางองค์การตำรวจสากลหรือ INTERPOL ซึ่งการประสานงานกับ INTERPOL ต้องประสานผ่านกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตท.) เท่านั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ไม่สามารถประสานงานไปยัง INTERPOL โดยตรงได้

๒) ปัญหาอุปสรรค กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถประสานงานไปยังองค์การตำรวจสากลหรือ INTERPOL ได้โดยตรงหรือเข้าใช้ข้อมูล/แจ้งข้อมูลผ่านระบบ I24/7 ได้โดยตรง แต่ต้องดำเนินการผ่านสำนักงานตำรวจแห่งชาติเท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการติดตามตัวหรือจับกุมผู้ต้องหา

กรณี กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องการให้องค์การตำรวจสากล ดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาในคดีพิเศษซึ่งหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร หรือออกหมายแดง (Red Notice) ซึ่งเป็นหมายที่แจ้งให้ตำรวจในประเทศต่างๆ จับกุม อ้างตามคำพิพากษาของศาลหรือหมายจับที่ได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิกและตำรวจสากลเห็นชอบให้ออกหมายจับ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเป็นผู้พิจารณาคำร้องของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้น ดังนี้ (๑) ผู้ต้องหาต้องมีการกระทำความผิดทางอาญา (๒) ต้องมีการออกหมายจับผู้ต้องหารายดังกล่าว (๓) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาดังกล่าว และ (๔) พนักงานอัยการต้องแจ้งว่าจะดำเนินกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าขั้นตอนในการออกหมายแดงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แทบจะไม่มีแตกต่างกับการทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เนื่องจากต้องมีเอกสารและรายละเอียดต่าง ๆ ค่อนข้างมาก

๓) แนวทางแก้ไข กรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ระหว่างการประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และองค์การตำรวจสากล เพื่อขอเป็นผู้ในระบบ I24/7

๒.๗.๓ หน่วยงานต่างประเทศ

การดำเนินการทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน นอกจะต้องประสานงานกับหน่วยงานภายในประเทศแล้ว เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสืบทราบจนเป็นที่แน่ใจว่าผู้ต้องหาในคดีพิเศษหลบหนีออกไปพำนักอาศัยอยู่ที่ประเทศใด จะต้องดำเนินการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศดังกล่าว และแจ้งให้สำนักงานอัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางทราบ เพื่อจัดทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังประเทศดังกล่าวต่อไป

บทที่ ๓

แนวคิดของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการอาชญากรรม อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามหมายจับของ ประเทศสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรป (European Union)

สหภาพยุโรป ประกอบด้วยประเทศสมาชิกในทวีปยุโรปจำนวน ๒๗ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน สหราชอาณาจักร ไชปรัส เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวีเนีย สโลวาเกีย โรมาเนีย และบัลแกเรีย (สหราชอาณาจักรอยู่ระหว่างการดำเนินการออกจากสหภาพยุโรป)

สหภาพยุโรปแบ่งออกเป็น ๓ เสาหลัก ตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา มาสทริชต์ ดังนี้

๑. เสาหลักที่หนึ่ง : ประชาคมยุโรป (the European Communities) ประกอบด้วย

๑.๑ การเป็นตลาดเดียว (Single Market) ที่มีการเคลื่อนที่อย่างเสรีของปัจจัย ๔ ประการ (free movement) ได้แก่ บุคคล สินค้า การบริการ และ ทุน

๑.๒ การมีนโยบายร่วม (Common Policies) ในด้านการค้า การเกษตร (CAP) พลังงาน สิ่งแวดล้อม ประมง และสังคม เป็นต้น

๑.๓ สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) มี ธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) และมีการใช้เงินสกุลเดียว (Single Currency) คือ เงินยูโร อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕

๒. เสาหลักที่สอง : นโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง (Common Foreign and Security Policy – CFSP)

๓. เสาหลักที่สาม : ความร่วมมือด้านกระบวนการยุติธรรมและกิจการภายใน (Cooperation in Justice and Home Affairs) เช่น การตรวจคนเข้าเมือง การปราบปราม อาชญากรรมและยาเสพติด ตำรวจยุโรป (Europol) และการดำเนินการร่วมด้านความมั่นคงภายใน

ตำรวจยุโรป/หมายจับของประเทศสหภาพยุโรป

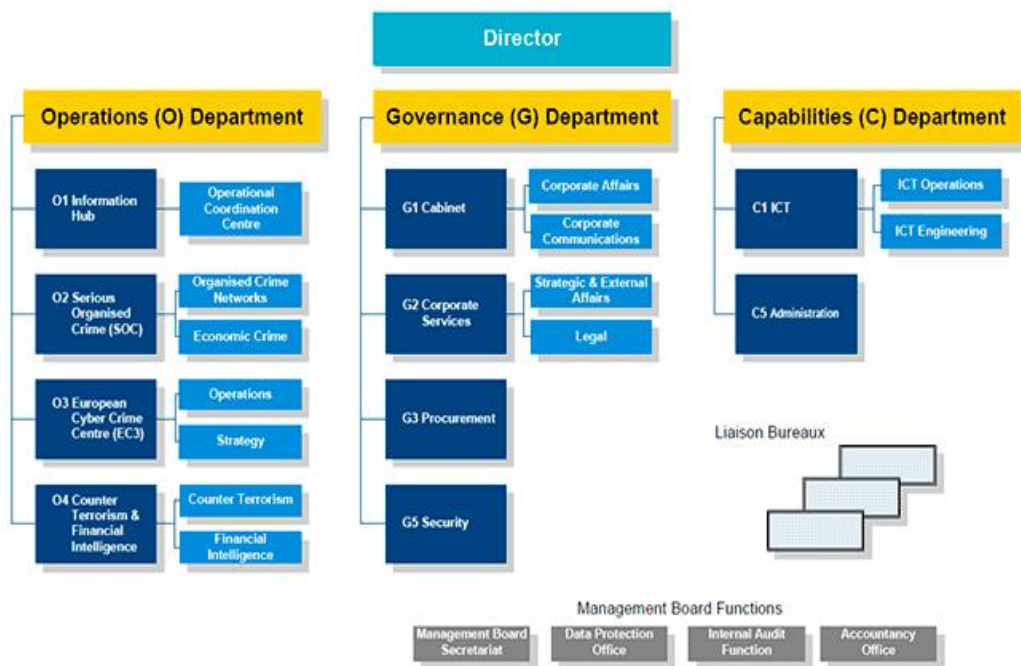
๑. ตำรวจยุโรป (Europol)

หน่วยงานองค์กรตำรวจยุโรป อยู่ภายใต้เสาหลักที่สามของสหภาพยุโรป ได้แก่ ความร่วมมือด้านกระบวนการยุติธรรมและกิจการภายใน (Cooperation in Justice and Home Affairs) ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยให้ความร่วมมือในแลกเปลี่ยนข้อมูล

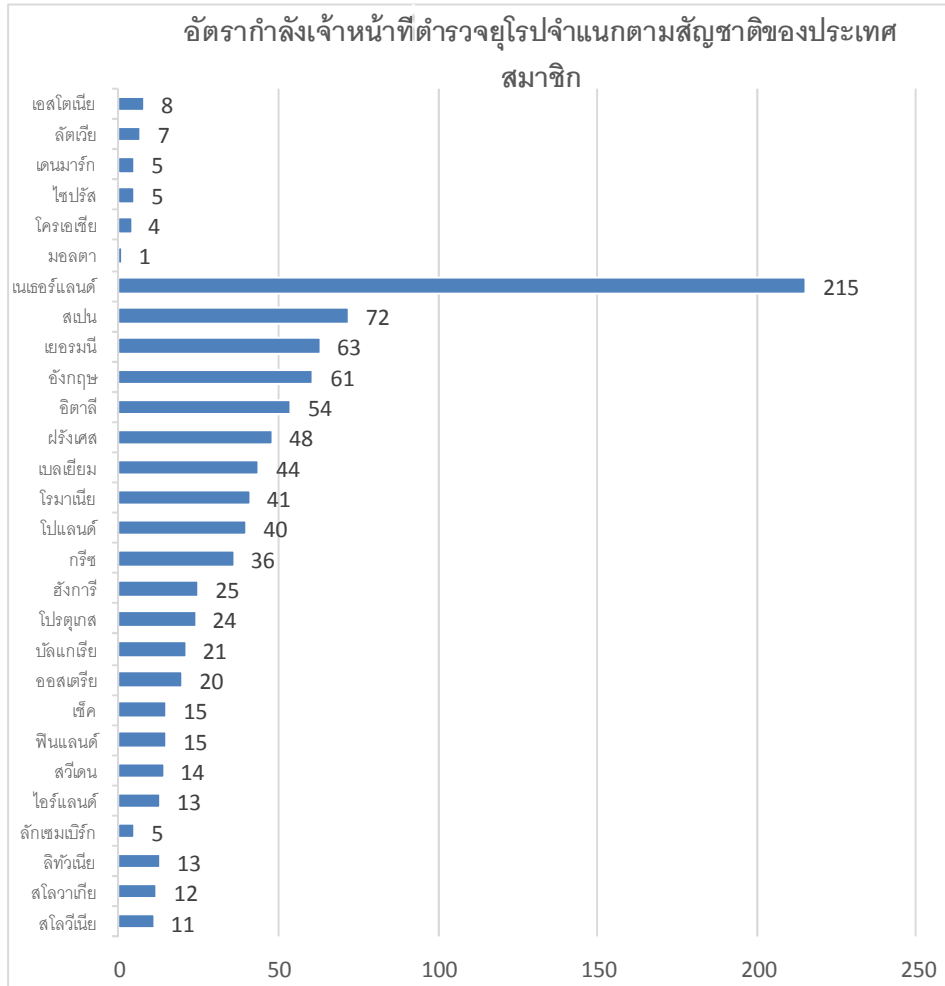
การวิเคราะห์ข่าวกรอง จัดการฝึกอบรม เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การก่อการร้าย อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การล่องละเมิดทางเพศหรือใช้ประโยชน์กับเด็ก การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย องค์กรอาชญากรรม รวมถึงอาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกของกลุ่มสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ตำรวจยุโรปยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นทั้งในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป รวมถึงมีความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น มีการทำข้อตกลงในความร่วมมือกับองค์กรตำรวจสากล (INTERPOL) หน่วยงานตำรวจยุโรปมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ อย่างไรก็ตามหน่วยงานตำรวจยุโรป และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ไม่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงการจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยในพื้นที่ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปแต่อย่างใด โครงสร้างองค์กรตำรวจยุโรปประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจปกติ และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำหน้าที่ประสานงาน (Liaison Officers)

คณะกรรมการบริหารตำรวจยุโรป (EUROPOL Management Board) ประกอบด้วย ผู้แทนระดับสูงของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปแต่ละประเทศ ผู้แทนแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงหนึ่งเสียง คณะกรรมการบริหารตำรวจยุโรป จัดการประชุมคณะกรรมการปีละ ๒ ครั้ง โดยจะมีวาระเพื่อพิจารณากิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตำรวจยุโรป รวมถึงแผนการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ จำนวน ๒ ใน ๓ ทั้งนี้ เมื่อวาระในการพิจารณาได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารแล้ว จะถูกส่งต่อไปยังสภารัฐมนตรีสหภาพยุโรป (The Council of Ministers) รัฐสภาของสหภาพยุโรป (The European Parliament) เพื่อทราบเป็นข้อมูลต่อไป (ที่มา www.europol.europa.eu/)

แผนภาพที่ ๓-๑ โครงสร้างองค์กรตำรวจยุโรป

แผนภาพที่ ๓-๒ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจยุโรป

๒. หมายจับยุโรป (European Arrest Warrant: EAW)

หมายจับยุโรป คือหมายจับที่มีผลบังคับใช้กับทุกรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรป ดังนั้นเมื่อมีการออกหมายจับ จะมีผลผูกพันให้รัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปที่ได้รับการร้องขอจะต้องทำการจับกุมและส่งตัวผู้ต้องสงสัยในคดีอาญา หรือผู้ที่ถูกศาลตัดสินว่ากระทำความผิดในคดีอาญา ให้กับรัฐสมาชิกสหภาพยุโรปที่ร้องขอ เพื่อนำตัวกลับไปดำเนินคดีต่อไป

๒.๑ การออกหมายจับยุโรป

การออกหมายจับยุโรปจะทำได้ในกรณีเดียว คือเพื่อจับกุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาเท่านั้น นอกจากนี้ บทลงโทษทางอาญาของผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยนั้น จะต้องเป็นโทษจำคุกตามกฎหมายของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่สามารถลงโทษจำคุก หรือมีคำสั่งกักขังได้เป็นระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด ๑๒ เดือน หรือ กรณีที่มีคำพิพากษาลงโทษจำคุก หรือ คำสั่งให้กักขังแล้วต้องเหลือโทษจำคุกหรือกักขังอย่างน้อยสุดอีก ๔ เดือน

หมายจับยุโรปเริ่มนำมาใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการออกหมายจับยุโรปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๓,๐๐๐ หมายใน พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็น ๑๓,๕๐๐ หมาย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจาก มีความสะดวกและรวดเร็วกว่าคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)

๒.๒ ลักษณะเด่นของหมายจับยุโรป

หมายจับยุโรปมีความแตกต่างจากข้อตกลงตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างรัฐสมาชิกสหภาพยุโรป นอกจากนี้รูปแบบการออกหมายจับยุโรปไม่ได้ออกโดยวิธีทางการทูต (Diplomatic Chanel) นอกจากนี้ หมายจับยุโรปสามารถใช้ได้กับการกระทำผิดในหลายรูปแบบ เช่น ใช้ได้กับความผิดทางการเมือง ความผิดทางการทหาร รวมทั้งไม่มีข้อยกเว้นเกี่ยวกับการส่งตัวคนสัญชาติตนข้ามแดนให้ประเทศอื่น และไม่มีข้อจำกัดว่าการกระทำผิดของผู้ต้องหา/ผู้ต้องสงสัยต้องเป็นความผิดของทั้งสองรัฐ (Double Criminality) ซึ่งเป็นข้อแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒.๓ เงื่อนไขในการส่งมอบตัวบุคคลตามหมายจับยุโรป

กรณีร้องขอให้จับกุม และส่งตัวผู้ต้องหาที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตตามหมายจับยุโรป ประเทศผู้ส่งตัว (Executing member states) จะต้องได้รับคำยืนยันจากประเทศผู้ออกหมายจับ (Issuing states) ว่าต้องให้สิทธิบุคคลดังกล่าวให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอพ้นโทษก่อนกำหนด (Parole) ภายหลังจากได้รับโทษจำคุก เป็นระยะเวลา ๒๐ ปี

กรณีบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวตามหมายจับยุโรป เป็นบุคคลสัญชาติเดียวกับประเทศผู้ส่งตัว ประเทศผู้ส่งตัวสามารถร้องขอให้ส่งตัวบุคคลดังกล่าวกลับมารับโทษตามคำพิพากษาในเรือนจำของประเทศตนได้ เช่น กรณี ประเทศเบลเยียมออก

หมายจับยุโรปและขอให้ประเทศฝรั่งเศส ส่งตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติฝรั่งเศสเพื่อนำตัวกลับไปดำเนินคดีที่ประเทศเบลเยียม ภายหลังจากศาลมีคำตัดสินลงโทษจำคุกแล้ว ประเทศฝรั่งเศส สามารถร้องขอให้ประเทศเบลเยียมส่งตัวบุคคลดังกล่าวเพื่อกลับมารับโทษตามคำพิพากษาที่เรือนจำของประเทศฝรั่งเศสได้

๒.๔ ขั้นตอนในการขอออกหมายจับยุโรป

ผู้ที่มีอำนาจในการออกหมายจับยุโรป ได้แก่ ผู้มีอำนาจในกระบวนการยุติธรรมของรัฐสมาชิกสหภาพยุโรป และได้ทำข้อตกลงไว้กับสหภาพยุโรป (European Union : EU) แล้วเท่านั้น (ผู้มีอำนาจในการออกหมายจับยุโรปสามารถกำหนดให้เป็นอำนาจของศาล อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศของสหภาพยุโรปได้แต่งตั้งให้พนักงานอัยการ เป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายจับยุโรป) ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจในการออกหมายจับยุโรปจะต้องกรอกแบบฟอร์ม ที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ ข้อมูลต่างๆ จะต้องกรอกลงตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ และไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ หากมีช่องว่างที่ให้กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม แต่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะกรอกให้ใส่คำว่า ไม่มีข้อมูล (N/A : Not Applicable) โดยไม่ควรลบส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบฟอร์มออก

๒.๔.๒ หัวข้อที่บังคับในแบบฟอร์ม ต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

๒.๔.๒.๑ ตำนินรูปพรรณ และสัญชาติของบุคคลที่ถูกร้องขอให้ออกหมายจับ

๒.๔.๒.๒ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ เบอร์แฟกซ์ อีเมล ของศาลที่มีอำนาจในการออกหมายจับดังกล่าว

๒.๔.๒.๓ พยานหลักฐานที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาคดีหมายจับหรือพยานหลักฐานอื่นที่สามารถนำมาบังคับใช้เพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาคดีของศาล

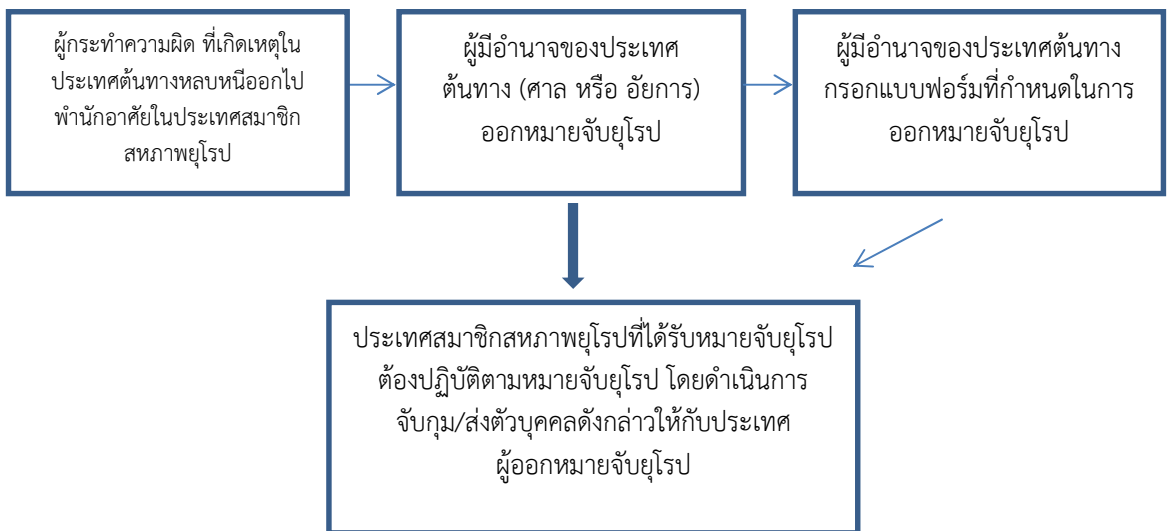
๒.๔.๒.๔ ฐานความผิดตามกฎหมาย

๒.๔.๒.๕ บรรยายรายละเอียดของการกระทำความผิด รวมถึงวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ และระดับของการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดของบุคคลที่ถูกร้องขอให้ออกหมายจับ

๒.๔.๒.๖ อัตราโทษที่ใช้บังคับ ในกรณีที่มีคำพิพากษาตัดสินแล้ว หรือกำหนดอัตราโทษไว้แล้ว ของประเทศที่ออกหมายจับ

๒.๔.๒.๗ เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ถ้ามี

แผนภาพที่ ๓-๓ รูปแบบการออกหมายจับยุโรป (ใช้บังคับกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป)

๒.๔.๓ รายละเอียดของแบบฟอร์มที่ต้องกรอกในคำขอออกหมายจับยุโรป

๒.๔.๓.๑ คำหารูปพรรณ และสัญชาติของบุคคลที่ถูกร้องขอให้ออกหมายจับ

๒.๔.๓.๒ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ เบอร์แฟกซ์ อีเมล ของศาลที่มีอำนาจในการออกหมายจับดังกล่าว

๒.๔.๓.๓ พยานหลักฐานที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาคดีหมายจับหรือพยานหลักฐานอื่นที่สามารถนำมาบังคับใช้เพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาคดีของศาล

๒.๔.๓.๔ ฐานความผิดตามกฎหมาย

๒.๔.๓.๕ บรรยายรายละเอียดของการกระทำความผิด รวมถึงวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ และระดับของการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดของบุคคลที่ถูกร้องขอให้ออกหมายจับ

๒.๔.๓.๖ อัตราโทษที่ใช้บังคับ ในกรณีที่มีคำพิพากษาตัดสินแล้ว หรือกำหนดอัตราโทษ ไว้แล้ว ของประเทศที่ออกหมายจับ

๒.๔.๓.๗ เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ถ้ามี

ตารางที่ ๓-๑ ภาษาที่ใช้ในหมายจับ

ประเทศ	ภาษาที่ใช้ในหมายจับ
เยอรมนี	เยอรมัน ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์
ออสเตรีย	เยอรมัน ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ เช็ก สโลวัก
เบลเยียม	ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ เยอรมัน
บัลแกเรีย	บัลแกเรีย
ไซปรัส	กรีก ตุรกี อังกฤษ
เดนมาร์ก	เดนมาร์ก สวีเดน อังกฤษ
สเปน	สเปน
เอสโตเนีย	เอสโตเนีย อังกฤษ
ฟินแลนด์	ฟินแลนด์ สวีเดน อังกฤษ
ฝรั่งเศส	ฝรั่งเศส
กรีซ	กรีซ
ฮังการี	ฮังการี
ไอร์แลนด์	ไอร์แลนด์ อังกฤษ
อิตาลี	อิตาลี
ลัตเวีย	ลัตเวีย อังกฤษ
ลิทัวเนีย	ลิทัวเนีย อังกฤษ
ลักเซมเบิร์ก	ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ
มอลตา	มอลตา อังกฤษ
เนเธอร์แลนด์	ฮอลแลนด์ อังกฤษ
โปแลนด์	โปแลนด์
โปรตุเกส	โปรตุเกส
โรมาเนีย	โรมาเนีย อังกฤษ ฝรั่งเศส
สโลวาเกีย	ภาษาสโลวาเกีย เช็ก ใช้กับประเทศเช็ก ภาษาโปแลนด์ ใช้กับประเทศเยอรมนีและออสเตรีย
สโลวีเนีย	สโลวีเนีย อังกฤษ
สวีเดน	สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ อังกฤษ
เช็ก	ภาษาเช็ก สโลวาเกีย ใช้กับประเทศสโลวาเกีย ภาษาเยอรมัน ใช้กับประเทศ ออสเตรีย
อังกฤษ	อังกฤษ

หลักเกณฑ์ในการออกหมายจับ ผู้มีอำนาจในการออกหมายจับของประเทศผู้ออกหมายจับ (Issuing Member State) จะพิจารณาดำเนินการตามคู่มือวิธีการออกหมายจับ (European Handbook on how to issue a European arrest warrant) ทั้งนี้ เพื่อให้การออกหมายจับเป็นไปด้วยความ มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในปัจจุบันมีการออกหมายจับในข้อหาที่แตกต่างกันเป็นจำนวนมากของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยรายละเอียดในการขอออกหมายจับนั้นต้องตรงตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในการออกหมายจับของสหภาพยุโรป

๒.๕ การจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

หมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) ถูกนำมาใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ในการติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาในประเทศหนึ่งประเทศใด แล้วหลบหนีออกจากประเทศที่ตนเองได้กระทำความผิด ซึ่งทำให้กฎหมายของประเทศนั้นๆ ไม่สามารถเอาผิดได้ โดยการดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีดังกล่าวนี้ จะต้องใช้วิธีการทำคำขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ค่อนข้างซับซ้อน ดังนั้น หมายจับผู้ต้องหาของกลุ่มสหภาพยุโรป จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้แทนที่หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานส่งผู้ร้ายข้ามแดน เพื่อลดขั้นตอนของการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี และทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อดีของหมายจับของประเทศสหภาพยุโรป

สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว สะดวกในการส่งมอบตัวผู้กระทำความผิด เนื่องจากมีแบบฟอร์มให้กรอกรายละเอียดลงไป ในการจัดทำคำร้องขอให้ออกหมายจับที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนต่างกับรูปแบบคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เช่น ต้องมีรายละเอียดหมายจับ ตำนินรูปพรรณผู้กระทำความผิด รายงานการสอบสวน คำสั่งฟ้องของพนักงานสอบสวน ต้องทราบถิ่นที่อยู่ของผู้กระทำความผิด ฯลฯ

คดีความผิดตามหมายจับสหภาพยุโรปนั้นไม่มีข้อกำหนดว่าต้องความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) ดังนั้น เมื่อผู้ต้องหาจากประเทศสหภาพยุโรป หลบหนีความผิดเข้าไปหลบซ่อนในประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ประเทศผู้ร้องขอสามารถดำเนินการร้องขอให้ออกหมายจับได้เลย โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องหาหลบหนี กระทำความผิดตามข้อกฎหมายของประเทศที่ตนเองเข้าไปหลบซ่อนหรือไม่

ลดการแทรกแซงทางการเมือง ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปผู้ร้องขออาจร้องขอให้ประเทศสมาชิกผู้รับคำร้องขอ จับกุมและส่งตัวผู้ต้องหา ในคดีความผิดทางการเมือง หรือทางการทหารได้ โดยไม่มีข้อยกเว้น

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของหมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) เนื่องจากเป็นข้อตกลงที่มีผลผูกพันกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปไม่สามารถปฏิเสธที่จะไม่ส่งตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติของประเทศตนเอง (คนชาติ) ให้กับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่ร้องขอตามหลักเกณฑ์หมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ที่เป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรงหรือเป็นผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดร้ายแรง ในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น หรือในประเทศของตนเอง

คดีสำคัญที่ประสบความสำเร็จภายใต้หมายจับของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

ผู้ต้องสงสัยในคดีลอบวางระเบิดที่กรุงลอนดอน (ระเบิดไม่ทำงาน) ถูกจับในประเทศอิตาลี

ฆาตกรฆ่าต่อเนื่องชาวเยอรมันถูกจับตัวในประเทศสเปน

ผู้ต้องสงสัยในคดีลักลอบค้ายาเสพติดชาวโมลตาถูกส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนมาจากสหราชอาณาจักร

กลุ่มลักลอบค้าอาวุธที่เป็นที่ต้องการตัวของทางการอิตาลี ซึ่งสมาชิกของกลุ่มนี้ถูกจับกุมตัวในพื้นที่แตกต่างกันใน ๖ ประเทศ ในสหภาพยุโรป

ศาลแห่งสหภาพยุโรป (Court of Justice of the European Union : CJEU)

เป็นสถาบันยุติธรรมของสหภาพยุโรป มีหน้าที่พิจารณาคดีตามสนธิสัญญา ข้อบัญญัติ และกฎหมายของสหภาพยุโรป มีที่ทำการอยู่ในลักเซมเบิร์ก เมื่อแรกก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ มีเพียงศาลเดียวซึ่งใช้ชื่อว่า ศาลประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป จนเมื่อสนธิสัญญาลิสบอนใช้บังคับ จึงกลายเป็นศาลแห่งสหภาพยุโรป อันประกอบด้วยสามศาลด้วยกันคือ ศาลยุติธรรม (ศาลสูง) ศาลชั้นต้น และ ศาลปกครอง

ศาลแห่งสหภาพยุโรปเป็นองค์กรที่มีหน้าที่พิจารณาคดี วินิจฉัยบทบัญญัติ ตลอดจนสอดส่องกิจกรรมและการทำงานต่าง ๆ ของทั้งเอกชนและรัฐบาลในสหภาพยุโรป เพื่อให้ทุกอย่างอยู่ในกรอบกฎหมายและสนธิสัญญาของสหภาพยุโรป โดยมีการทำงานร่วมกับศาลของแต่ละประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป นอกจากนี้ยังเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างองค์กรของสหภาพยุโรป เองกับรัฐบาล หรือแม้แตรัฐบาลต่อรัฐบาล ศาลแห่งสหภาพยุโรปมีอำนาจที่จะบังคับบุคคล บริษัท องค์กร หรือแม้แต่สถาบันของสหภาพยุโรป ใด ๆ ก็ตามที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของสหภาพยุโรป^๕

^๕วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำหมายจับยุโรปมาใช้กับประเทศไทยและภูมิภาคประชาคมอาเซียน

หน่วยงานตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL)

หน่วยงานตำรวจอาเซียน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตระหนักถึงผลร้ายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ได้มีการเติบโตและขยายธุรกิจออกไปทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบของการกระทำความผิด และได้ขยายการปฏิบัติการเข้ามาในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมอาเซียนโดยรวม ในระยะแรกนั้นความห่วงใยของอาเซียนเน้นในเรื่องของการใช้ยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติด ต่อมาปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้มีการขยายตัว และมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการก่อการร้าย การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงิน การหลบหนีเข้าเมืองการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จึงได้มีการจัดประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนขึ้นครั้งแรกในเดือนตุลาคม ๒๕๒๔ ณ กรุงมะนิลาประเทศฟิลิปปินส์ มีประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง ๕ ประเทศ ประกอบด้วย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกล่าสุด คือกัมพูชา เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ปัจจุบันมี ๑๐ ประเทศ ที่ร่วมเป็นสมาชิกของตำรวจอาเซียน การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยประเทศสมาชิกหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ

การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนอย่างเป็นทางการครั้งแรก จัดขึ้นที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ ตุลาคม ๒๕๒๔ โดยได้สร้างข้อปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้

๑. เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมการเกิดอาชญากรรม
๒. การประชุมนี้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเรียนเป็นภาษาอังกฤษว่า ASEANAPOL Conference
๓. ประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกของ ASEANAPOL จะต้องเป็นประเทศสมาชิกของอาเซียน และสมาชิกภาพจะเริ่มต้นได้ก็ต่อเมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนรับรองระหว่งการประชุม
๔. ประเทศสมาชิกกลุ่มแรกของ ASEANAPOL คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
๕. ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สำนักงานตำรวจแห่งราชอาณาจักรบรูไนเข้าร่วมการประชุม ASEANAPOL เป็นครั้งแรก
๖. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สำนักงานตำรวจแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าร่วมการประชุม ASEANAPOL
๗. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ กรมตำรวจสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกองบังคับการตำรวจสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เข้าร่วมการประชุม ASEANAPOL
๘. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักงานตำรวจแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าร่วมการประชุม ASEANAPOL

๙. สมาชิกในปัจจุบันของ ASEANAPOL จึงมี ๑๐ ประเทศ คือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

๑. วัตถุประสงค์ของการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน

๑.๑ เพื่อสนับสนุนระเบียบ และกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียน

๑.๒ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการดำเนินการที่เป็นระบบในการบังคับใช้กฎหมาย และการรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ และความสมัคศรสมานสามัคคี ของทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมไปถึง การพัฒนาขีดความสามารถ ทั้งในระดับองค์กร และบุคลากร

๑.๓ เพื่อเป็นการเสริมสร้าง กระชับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตำรวจอาเซียน ให้มีความแน่นแฟ้นเป็นอย่างดี

๒. องค์กรประกอบการประชุม

๒.๑ การประชุมระดับหัวหน้าคณะ

๒.๒ การประชุมระดับหัวหน้าคณะ กับประเทศคู่เจรจา (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์)

๒.๓ การประชุมกลุ่มย่อย A - C (COMMISSION A - C) ประกอบด้วยหัวข้อ/เรื่อง ดังนี้

๒.๓.๑ COMMISSION A

การลักลอบการค้ายาเสพติด (Illicit Drugs Trafficking) ในบรรดา ปัญหาของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน นอกจากปัญหาการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง เช่น การติดเชื้อเอชไอวี โรคเอดส์แล้ว ปัญหายาเสพติดยังเป็นอีกปัญหาหนึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง ต่อประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมากเช่นกัน เนื่องจากยาเสพติดจะทำลายศักยภาพของ ประชาชนและเยาวชนอาเซียนและจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการพัฒนาในอนาคต หากพิจารณา ลักษณะและความเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน อาจแบ่งได้เป็น ๓ ส่วน คือ (๑) ประเทศที่มีสถานะเป็นผู้ผลิตยาเสพติด ได้แก่ เมียนมา ซึ่งเป็นผู้ผลิตฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และ ไอซ์ (๒) ประเทศที่มีสถานะเป็นทางผ่านยาเสพติด หรือเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตใน เมียนมาไปยังประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และ (๓) ประเทศที่มีสถานะ เป็นผู้บริโภคหรือเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด ได้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย

สาเหตุที่ไม่มีประเทศบรูไนและสิงคโปร์ ปรากฏในการจำแนกกลุ่ม ประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดข้างต้น เนื่องจากเป็นประเทศที่มีปัญหายาเสพติดน้อยเมื่อเทียบกับ ประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต่างก็เป็นประเทศที่ปลอดยาเสพติดอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากเมื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของปัญหายาเสพติด ในประเทศอาเซียนให้ละเอียดขึ้นแล้ว จะพบว่าปัญหาทุกประเทศ^๕

^๕http://thailand.prd.go.th/๑๗๐๐/ewt/asean thai/ewt_news.php?nid=

การก่อการร้าย (Terrorism) จากสถานการณ์สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกและภูมิภาคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ ตลอดจนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน กองทัพไทยมีความจำเป็นที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานความมั่นคงด้านต่าง ๆ ในหลากหลายมิติ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางทหารโดยตรงและทางอ้อม

ปัญหาการก่อการร้ายเป็นประเด็นที่ไม่อาจแยกเป็นเอกเทศจากปัญหาอื่นที่แวดล้อมได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในสภาวะการณ์นั้น ๆ อันทำให้เกิดแนวคิดว่าการจะต่อสู้กับการก่อการร้ายให้สำเร็จจะต้องต่อสู้รากเหง้า (Root Causes) ของปัญหาให้ได้ ซึ่งจะนำไปสู่สมมติฐานประการหนึ่งว่า หากสามารถทำให้เกิดความเป็นธรรมในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมแล้ว โอกาสของการเกิดการก่อการร้ายน่าจะลดลงด้วย การก่อการร้ายร่วมสมัยมีความแตกต่างจากความรุนแรงในอดีต อาจกล่าวได้ว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นอภิมหารุนแรง (Super Violence) และจะมีลักษณะเป็นความรุนแรงอย่างไม่จำกัด คือ เกิดขึ้นได้กับทุกสถานที่และทุกเวลา นอกจากนี้ยังเป็นความรุนแรง ที่เกิดขึ้นโดยมิได้มุ่งให้เกิดผลในการเรียกร้องความสนใจ คือ มิได้เป็น Expressive Violence ที่ต้องการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมในวงกว้างต้องสนใจกับข้อเรียกร้องทางการเมืองของตน หรือการใช้ความรุนแรงอันก่อให้เกิดผลกระทบในทางยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาลเป้าหมาย หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย ทั้งนี้ อาจกล่าวโดยนัยว่าการก่อการร้ายร่วมสมัยมีตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actor) ที่ก้าวขึ้นมาเป็นคู่ต่อสู้ใหม่ของรัฐ หรือมีขีดความสามารถในการทำร้ายรัฐด้วยการใช้สงครามเป็นเครื่องมือ^{๑๐} การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) การลักลอบค้ามนุษย์ (Human Trafficking) การฉ้อโกงทางทะเล (Maritime Fraud)

๒.๓.๒ COMMISSION B

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ความผิดเกี่ยวกับธนาคารและการปลอมแปลงบัตรเครดิต (Commercial Crime, Bank Offences and Credit Card Frauds) การก่อการร้าย (Terrorism)

อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสังคมปัจจุบันก้าวล้ำไปอย่างยิ่งยวด สิ่งที่เราเรียกกันว่าโลกออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทต่อผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความบันเทิง การดำเนินชีวิต การหาข้อมูลข่าวสาร กระบวนการทำงาน ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารคนก็สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือกระทำการต่าง ๆ ในทางที่เป็นการละเมิดต่อผู้อื่นในลักษณะต่าง ๆ ทั้งเพื่อให้เกิดความเสียหาย ใช้หลอกลวงฉ้อฉลในระดับปัจเจกชน ครอบคลุมไปจนกระทั่งการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ แม้ว่าการทำธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ จะมีกฎหมายรองรับผลของการทำธุรกิจ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ตาม

^{๑๐}สุรชาติ บำรุงสุข. “การก่อการร้ายร่วมสมัย”, จุลสารความมั่นคงศึกษา. ฉบับที่ ๕๗, ๒๕๕๒, หน้า ๒.

ภัยคุกคามด้านสารสนเทศและช่องโหว่ของระบบสารสนเทศได้สร้างช่องทางใหม่ของการก่ออาชญากรรมในรูปแบบที่อาจเรียกกันว่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer crime) หรืออาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber crime) ซึ่งก็คือการก่ออาชญากรรมที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการกระทำนั้นเอง ในที่นี้เพื่อให้มีความครอบคลุมและเข้าใจได้กว้างกว่าจึงใช้คำว่าอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Crime) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า E-Crime ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดกฎหมายใด ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ อันทำให้เหยื่อได้รับความเสียหายและผู้กระทำได้รับผลประโยชน์ตอบแทน อาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์นี้สามารถเกิดขึ้นได้ ณ ที่ใด ๆ เวลาใด ๆ ไม่จำกัดระยะทาง แม้แต่ข้ามประเทศก็สามารถกระทำได้โดยไม่จำเป็นต้องกระทำอยู่ในสถานที่เกิดเหตุเหมือนอาชญากรรมรูปแบบเดิม

สำหรับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน อาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ ข้ามชาติคงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่เสถียรเมืองและความมั่นคงอาเซียน ต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และร่วมมือกับประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งการแก้ปัญหาต้องอยู่บนพื้นฐานของความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะกรณีที่เป็นอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติ รวมไปถึงการละเมิดซึ่งความมั่นคงและสถาบันแห่งชาติของประเทศสมาชิกใด ๆ โดยแนวทางการร่วมมือของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ดำเนินการมานั้น จะกระทำผ่านการประชุมรัฐมนตรีโทรคมนาคมและสารสนเทศอาเซียน^{๑๑}

การปลอมแปลงเอกสารการเดินทาง (Fraudulent Travel Documents) เป็นอีกปัญหาหนึ่งซึ่งหลายประเทศกำลังเผชิญกับปัญหานี้อยู่ ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภท และการปลอมแปลงหนังสือเดินทางข้ามชาติก็ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง

การฉ้อโกงระหว่างประเทศ (Transnational Frauds) การฉ้อโกงระหว่างประเทศ ในปัจจุบันสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ เนื่องจากการความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รูปแบบการฉ้อโกงระหว่างประเทศมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์ การหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต การหลอกให้โอนเงิน หรือเข้าถึงข้อมูลทางบัญชีธนาคารในรูปแบบต่าง ๆ

๒.๓.๓ COMMISSION C

ความคืบหน้าของระบบศูนย์ข้อมูลตำรวจอาเซียน (Progress on Electronic-ASEANAPOL Database System (e-ADS)) การก่อการร้าย (Terrorism) ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา (Mutual Assistance in Criminal Matters) การแลกเปลี่ยนบุคลากร (Exchange of Personnel) การยกร่างแถลงการณ์ร่วม (Drafting of Joint Communique)

^{๑๑}พณารัช ปรีดาภรณ์. ส่วนอาเซียน. สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. กรมประชาสัมพันธ์

สำนักเลขาธิการสำหรับการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL Secretariat)

ASEANAPOL Secretariat จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ดูแลให้มีการนำมติจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง
๒. ทำหน้าที่เป็นกลไกประสานงานระหว่างสมาชิก เพื่อให้การสื่อสารระหว่างสำนักงานตำรวจของประเทศสมาชิกเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีเอกภาพ
๓. ส่งเสริมความร่วมมือช่วยเหลือกันและกันระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศในภูมิภาค เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ
๔. เพื่อให้มีการศึกษาเชิงบูรณาการเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมติที่มาจากแถลงการณ์ร่วมของการประชุม
๕. เพื่อสร้างกลไกในการควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานที่มาจากข้อมติในแถลงการณ์ร่วมของการประชุม

พันธกิจของสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL

๑. เตรียมและสร้างแผนการทำงานเพื่อรองรับทุกข้อมติที่หัวหน้าตำรวจอาเซียนร่วมกันลงนามในแถลงการณ์ร่วม
๒. ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าว
๓. ประสานงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วมกัน อาทิ การสืบสวนคดีอาชญากรรม การสร้างระบบฐานข้อมูลของ ASEANAPOL การอบรม การสร้างสมรรถนะ การพัฒนาเครื่องมือในการสืบสวน การสนับสนุนทางเทคนิคและทางนิติวิทยาศาสตร์
๔. ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือในการจัดการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน
๕. นำส่งข้อเสนอของหัวหน้าตำรวจในประเทศสมาชิกไปสู่แผนการปฏิบัติและกิจกรรม
๖. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ให้แก่คณะกรรมการตำรวจอาเซียน ก่อนการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนประจำปี รวมถึงแจกจ่ายรายงานการประชุมดังกล่าวให้แก่ผู้เข้าร่วมการประชุม
๗. เป็นผู้ดูแลเอกสารและบันทึกต่าง ๆ ของ ASEANAPOL

ASEANAPOL Secretariat มีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย บริหารงานโดยผู้แทนของประเทศสมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ ผู้อำนวยการบริหาร (วาระ ๒ ปี) และ ผู้อำนวยการ ๒ ตำแหน่ง (วาระ ๓ ปี) เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ โดยเดิมนั้นการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการของ ASEANAPOL จะหมุนเวียนกันระหว่างประเทศสมาชิกทุก ๑ ปี โดยประเทศนั้น ๆ จะต้องเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในปีที่ตนเป็นเลขาธิการ โดยหัวหน้าตำรวจอาเซียนได้รับรองในแถลงการณ์ร่วมระหว่างการประชุม ASEANAPOL Conference ครั้งที่ ๒๕ ณ บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL ทั้งนี้ คณะทำงานศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL มีมติให้การบริหารงานในสำนักเลขาธิการให้เป็นไปตามขอบเขตและข้อกำหนดของ ASEANAPOL (Terms of Reference)

ผู้อำนวยการบริหาร

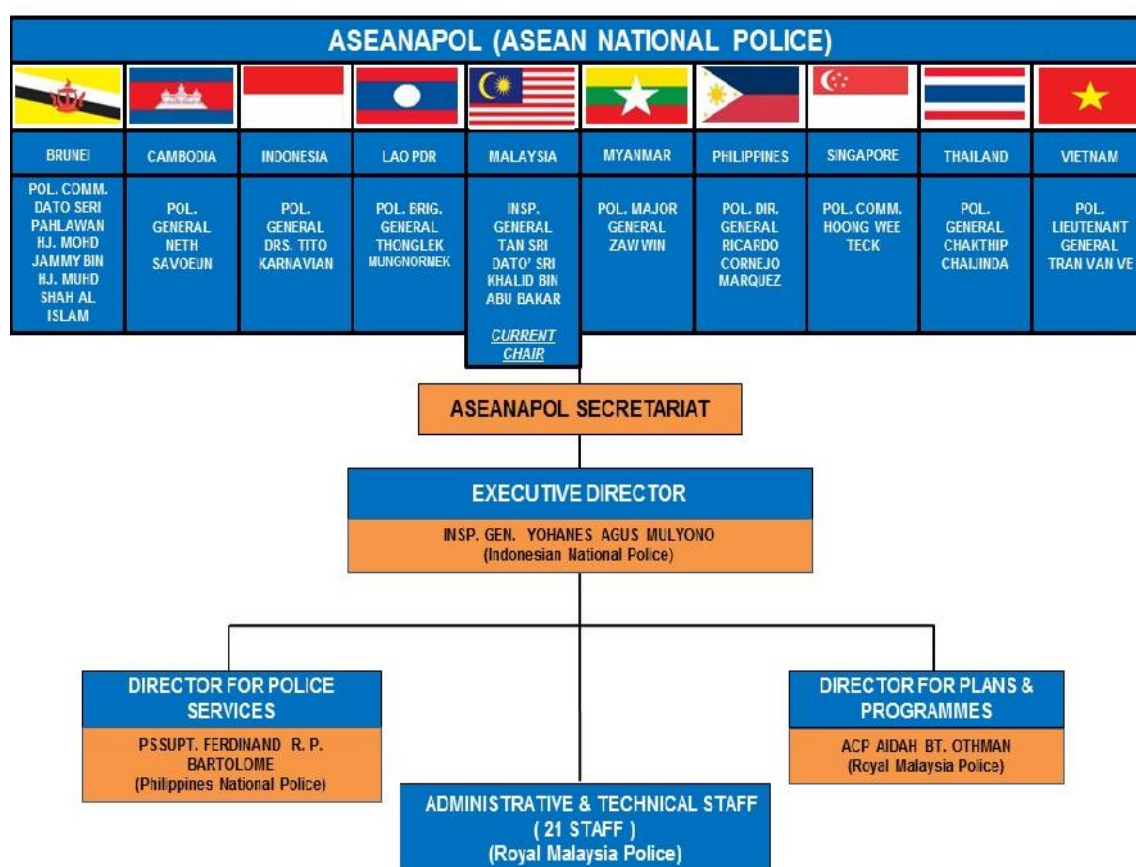
ผู้อำนวยการบริหารของสำนักเลขาธิการตำรวจอาเซียนจะได้รับการแต่งตั้งระหว่างการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน โดยจะเรียงลำดับตามตัวอักษรก่อนหลังของประเทศสมาชิก และมีวาระประจำการ ๒ ปี ผู้อำนวยการใหญ่ของสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL จะต้องเป็นนายตำรวจที่มียศตั้งแต่ พลตำรวจเอก ขึ้นไปหรือเทียบเท่า และผู้อำนวยการ ทั้ง ๒ ตำแหน่ง จะต้องมียศตั้งแต่ พลตำรวจตรี ขึ้นไปหรือเทียบเท่า

คณะกรรมการตำรวจอาเซียน

คณะกรรมการตำรวจอาเซียนประกอบด้วยรองหัวหน้าตำรวจของแต่ละประเทศ และจะพบหารือกันเป็นประจำทุกปีก่อนที่จะมีการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน โดยผู้อำนวยการบริหารของ ASEANAPOL จะต้องเสนอรายงานกิจกรรมให้แก่คณะกรรมการตำรวจอาเซียน ประกอบด้วยการบริหารงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาและการบริการ การควบคุมและการบริหารสัญญาคณะกรรมการตำรวจอาเซียนจะเตรียมรายงานกิจกรรมของสำนักเลขาธิการให้แก่หัวหน้าตำรวจของแต่ละประเทศ ระหว่างการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน

แผนภาพที่ ๔-๑ โครงสร้างองค์กรตำรวจอาเซียน

ORGANISATIONAL STRUCTURE OF ASEANAPOL

ตารางที่ ๔-๑ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา

๑	๒๑ - ๒๓ OCTOBER	๑๙๘๑	MANILA	THE PHILIPPINES
๒	๑๘ - ๒๐ JUNE	๑๙๘๒	PATTAYA	THAILAND
๓	๑๖ - ๑๙ NOVEMBER	๑๙๘๓	JAKARTA	INDONESIA
๔	๒๑ - ๒๔ NOVEMBER	๑๙๘๔	KUALA LUMPUR	MALAYSIA
๕	๐๗ - ๐๙ NOVEMBER	๑๙๘๕	SINGAPORE	SINGAPORE
๖	๑๑ - ๑๓ NOVEMBER	๑๙๘๖	BANDAR SRI BEGAWAN	BRUNEI
๗	๑๑ - ๑๘ SEPTEMBER	๑๙๘๗	MANILA	THE PHILIPPINES
๘	๑๔ - ๑๖ NOVEMBER	๑๙๘๘	CHIANG MAI	THAILAND
๙	๑ - ๖ NOVEMBER	๑๙๘๙	BALI	INDONESIA
๑๐	๒๕ - ๒๘ JULY	๑๙๙๐	KUALA LUMPUR	MALAYSIA
๑๑	๓ - ๕ AUGUST	๑๙๙๑	BRUNEI	BRUNEI
๑๒	๑๙ - ๒๑ APRIL	๑๙๙๓	MANILA	THE PHILIPPINES
๑๓	๑ - ๕ MAY	๑๙๙๔	PHUKET	THAILAND
๑๔	๒๑ - ๒๕ MAY	๑๙๙๕	JAKARTA	INDONESIA
๑๕	๒๖ - ๓๐ MAY	๑๙๙๖	KUALA LUMPUR	MALAYSIA
๑๖	๑ - ๕ JUNE	๑๙๙๗	SINGAPORE	SINGAPORE
๑๗	๒๔ - ๒๗ MAY	๑๙๙๘	BRUNEI	BRUNEI
๑๘	๒๖ - ๒๘ APRIL	๑๙๙๙	HANOI	VIETNAM
๑๙	๘ - ๑๐ MAY	๒๐๐๐	YANGON	MYANMAR
๒๐	๒๓ - ๒๕ MAY	๒๐๐๑	VIENTIANE	LAOS
๒๑	๒๘ - ๓๐ MAY	๒๐๐๒	PHNOM PENH	CAMBODIA
๒๒	๘ - ๑๒ SEPTEMBER	๒๐๐๓	MANILA	THE PHILIPPINES
๒๓	๗ - ๑๑ JUNE	๒๐๐๔	CHIANG MAI	THAILAND
๒๔	๑๖ - ๒๐ MAY	๒๐๐๕	BALI	INDONESIA
๒๕	๒๒ - ๒๖ MAY	๒๐๐๖	KUALA LUMPUR	MALAYSIA
๒๖	๒ - ๗ JUNE	๒๐๐๗	SINGAPORE	SINGAPORE
๒๗	๒๕ - ๒๙ MAY	๒๐๐๘	BANDAR SERI BEGAWAN	BRUNEI
๒๘	๑๒ - ๑๖ MAY	๒๐๐๙	HANOI	VIETNAM
๒๙	๒๔ - ๒๘ MAY	๒๐๑๐	PHNOM PENH	CAMBODIA
๓๐	๓๑ - ๒ JUNE	๒๐๑๑	VIENTIANE	LAO PDR
๓๑	๒๒ - ๒๔ MAY	๒๐๑๒	NAY PI TAW	MYANMAR
๓๒	๒๑ - ๒๓ FEB	๒๐๑๓	PATTAYA	THAILAND
๓๓	๑๒ - ๑๖ MAY	๒๐๑๔	MANILA	THE PHILIPPINES

ตารางที่ ๔-๑ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา (ต่อ)

๓๕	๓ - ๗ AUGUST	๒๐๑๕	JAKARTA	INDONESIA
๓๖	๒๔ - ๒๙ JULY	๒๐๑๖	KUALA LUMPUR	MALAYSIA

ตารางที่ ๔-๒ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา

ครั้งที่	วันที่	ปี พ.ศ.	เมืองที่จัด	ประเทศที่จัด
๑	๒๑ - ๒๓ ตุลาคม	๒๕๒๔	กรุงมะนิลา	ฟิลิปปินส์
๒	๑๘ - ๒๐ มิถุนายน	๒๕๒๕	พัทยา	ไทย
๓	๑๖ - ๑๙ พฤศจิกายน	๒๕๒๖	กรุงจาการ์ตา	อินโดนีเซีย
๔	๒๑ - ๒๔ พฤศจิกายน	๒๕๒๗	กรุงกัวลาลัมเปอร์	มาเลเซีย
๕	๗ - ๙ พฤศจิกายน	๒๕๒๘	สิงคโปร์	สิงคโปร์
๖	๑๑ - ๑๓ พฤศจิกายน	๒๕๒๙	กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน	บรูไน
๗	๑๑ - ๑๘ กันยายน	๒๕๓๐	กรุงมะนิลา	ฟิลิปปินส์
๘	๑๔ - ๑๖ พฤศจิกายน	๒๕๓๑	เชียงใหม่	ไทย
๙	๑ - ๖ พฤศจิกายน	๒๕๓๒	บาห์ลี	อินโดนีเซีย
๑๐	๒๕ - ๒๘ กรกฎาคม	๒๕๓๓	กรุงกัวลาลัมเปอร์	มาเลเซีย
๑๑	๕ - ๙ พฤษภาคม	๒๕๓๔	สิงคโปร์	สิงคโปร์
๑๒	๓ - ๕ สิงหาคม	๒๕๓๕	กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน	บรูไน
๑๓	๑๙ - ๒๑ เมษายน	๒๕๓๖	กรุงมะนิลา	ฟิลิปปินส์
๑๔	๑ - ๕ พฤษภาคม	๒๕๓๗	ภูเก็ต	ไทย
๑๕	๒๑ - ๒๕ พฤษภาคม	๒๕๓๘	กรุงจาการ์ตา	อินโดนีเซีย
๑๖	๒๖ - ๓๐ พฤษภาคม	๒๕๓๙	กรุงกัวลาลัมเปอร์	มาเลเซีย
๑๗	๑ - ๕ มิถุนายน	๒๕๔๐	สิงคโปร์	สิงคโปร์
๑๘	๒๔ - ๒๗ พฤษภาคม	๒๕๔๑	กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน	บรูไน
๑๙	๒๖ - ๒๘ เมษายน	๒๕๔๒	กรุงฮานอย	เวียดนาม
๒๐	๘ - ๑๐ พฤษภาคม	๒๕๔๓	กรุงย่างกุ้ง	เมียนมา
๒๑	๒๓ - ๒๕ พฤษภาคม	๒๕๔๔	กรุงเวียงจันทน์	ลาว
๒๒	๒๘ - ๓๐ พฤษภาคม	๒๕๔๕	กรุงพนมเปญ	กัมพูชา
๒๓	๘ - ๑๒ กันยายน	๒๕๔๖	กรุงมะนิลา	ฟิลิปปินส์
๒๔	๗ - ๑๑ มิถุนายน	๒๕๔๗	เชียงใหม่	ไทย
๒๕	๑๖ - ๒๐ พฤษภาคม	๒๕๔๘	บาห์ลี	อินโดนีเซีย
๒๖	๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม	๒๕๔๙	กรุงกัวลาลัมเปอร์	มาเลเซีย
๒๗	๒ - ๗ มิถุนายน	๒๕๕๐	สิงคโปร์	สิงคโปร์
๒๘	๒๕ - ๒๙ พฤษภาคม	๒๕๕๑	กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน	บรูไน

ตารางที่ ๔-๒ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่ผ่านมา (ต่อ)

ครั้งที่	วันที่	ปี พ.ศ.	เมืองที่จัด	ประเทศที่จัด
๒๙	๑๒ - ๑๖ พฤษภาคม	๒๕๕๒	กรุงฮานอย	เวียดนาม
๓๐	๒๔ - ๒๘ พฤษภาคม	๒๕๕๓	กรุงพนมเปญ	กัมพูชา
๓๑	๓๑ พฤษภาคม-๒ มิถุนายน	๒๕๕๔	กรุงเวียงจันทน์	ลาว
๓๒	๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม	๒๕๕๕	กรุงเนปิดอว์	เมียนมา
๓๓	๒๑ - ๒๓ กุมภาพันธ์	๒๕๕๖	พัทยา	ไทย
๓๔	๑๒ - ๑๖ พฤษภาคม	๒๕๕๗	กรุงมะนิลา	ฟิลิปปินส์
๓๕	๓ - ๗ สิงหาคม	๒๕๕๘	กรุงจาการ์ตา	อินโดนีเซีย
๓๖	๒๔ - ๒๙ กรกฎาคม	๒๕๕๙	กรุงกัวลาลัมเปอร์	มาเลเซีย

ตารางที่ ๔-๓ ลำดับเหตุการณ์สำคัญของ ASEANAPOL

ปี พ.ศ.	เหตุการณ์
๒๕๒๔	การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียนครั้งแรก (สมาชิกในขณะนั้นมี อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย)
๒๕๒๖	การรับรองรูปแบบตราสัญลักษณ์ ASEANAPOL
๒๕๒๗	สำนักงานตำรวจแห่งชาติราชอาณาจักรบรูไนเข้าเป็นสมาชิก ASEANAPOL และเข้าร่วมการประชุมหัวหน้าตำรวจ ASEANAPOL เป็นครั้งแรก
๒๕๓๙	เวียดนามเข้าร่วม ASEANAPOL
๒๕๔๑	ลาวและเมียนมาเข้าร่วม ASEANAPOL
๒๕๔๓	กัมพูชาเป็นประเทศลำดับที่ ๑๐ ที่เข้าร่วม ASEANAPOL
๒๕๔๘	การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL มีอายุครบ ๒ รอบ (๒๔ ปี)
๒๕๕๑	กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งสำนักเลขาธิการ ASEANAPOL อย่างเป็นทางการ
๒๕๕๒	การบังคับใช้ขอบเขตและข้อกำหนดของ ASEANAPOL
๒๕๕๓	สำนักเลขาธิการ ASEANAPOL เริ่มเปิดทำการเป็นครั้งแรกในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓

ปิดฉากประชุม หน.ตำรวจอาเซียน ตั้งเป้า ๒ ปีปลอดยานรก!

ปิดฉากประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน ไทยเสนอตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจอาเซียน พร้อมผนึกกำลังปราบอาชญากรรมข้ามชาติ อีก ๒ ปี ตั้งเป้าหมายอาเซียนปลอดยาเสพติด วันนี้ (๒๑ ก.พ. ๒๕๕๖) ที่โรงแรมดุสิตธานี พัทยา พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร. ได้ร่วมลงนามรับรองแถลงการณ์ร่วมของการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน ครั้งที่ ๓๓ กับหัวหน้าตำรวจอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศบรูไนดารุสซาลาม, ราชอาณาจักรกัมพูชา, สาธารณรัฐอินโดนีเซีย, สปป.ลาว, มาเลเซีย, สาธารณรัฐฟิลิปปินส์, สาธารณรัฐสิงคโปร์, ราชอาณาจักรไทย, สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

นิยมเวียดนาม และสหภาพพม่า หลังจากมีการประชุมกันระหว่างวันที่ ๑๘-๒๑ ก.พ.ที่โรงแรมดุสิตธานี เมืองพัทยา จ.ชลบุรี ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การสร้างกลไกความร่วมมือซึ่งกันและกัน การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง และทันเวลา เกี่ยวกับความเคลื่อนไหว และการป้องกันอาชญากรรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะนำมาเป็นต้นแบบในการฝึกอบรมเพื่อเสริมศักยภาพของประเทศสมาชิก รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในด้านการสืบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานการจับกุม อาชญากรรมข้ามชาติประเภทต่างๆ และการยกระดับศูนย์ข้อมูลตำรวจอาเซียน (Electronic Aseanapol Data base System) (E-ADS) เพื่ออำนวยความสะดวก และเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา อีกทั้งยังร่วมมือกันให้ ๑๐ ประเทศอาเซียนปลอดภัยเสถียรภายในปี ๒๕๕๘

นอกจากนี้ ยังได้รับรองแผนปฏิบัติการในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจอาเซียน ตามข้อเสนอของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประเทศไทย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ วางแนวทางปฏิบัติ และติดตามข้อมูลข่าวสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านนิติวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศสมาชิก อีกทั้งการดำเนินการวางหลักการ รายละเอียดในการสร้างเครือข่ายตำรวจให้ขยายไปในระดับภูมิภาค และระดับทวีป โดยการเชิญองค์กรตำรวจอื่นๆ เข้าร่วมประชุมทั้งในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือประเทศคู่เจรจา

หน่วยงานตำรวจของประเทศสมาชิก และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้รับประโยชน์จากการเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ และการวางมาตรการในระดับนโยบายร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคในอนาคต ทั้งนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ จะเป็นเจ้าภาพในการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน ครั้งที่ ๓๔ ในปีต่อไป

การประชุมในครั้งนี้นี้ ได้นำมาซึ่งแนวทางปฏิบัติ/กลไกการดำเนินงาน เพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคด้านต่าง ๆ ดังนี้ ๑. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Drugs Trafficking) ๒. การก่อการร้าย (Terrorism) ๓. การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) ๔. การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) ๕. การฉ้อโกงทางทะเล (Maritime Fraud) ๖. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ความผิดเกี่ยวกับธนาคาร และการปลอมแปลงบัตรเครดิต (Commercial Crime, Bank Offences and Credit Card Fraud) ๗. อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime) ๘. การปลอมแปลงเอกสารการเดินทาง (Fraudulent Travel Document) ๙. การฉ้อโกงระหว่างประเทศ (Transnational Fraud) ๑๐. ความคืบหน้าของระบบศูนย์ข้อมูลตำรวจอาเซียน (Progress on Electronic-ASEANAPOL Database System (e-ADS) ๑๑. ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา (Mutual Assistance on Criminal Matters) ๑๒. การแลกเปลี่ยนบุคลากร (Exchange of Personnel)

ด้าน พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร.กล่าวปิดการประชุมว่า ปรากฏการณ์อาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้นในที่ต่างๆ รายรอบตัวพวกเรา ยิ่งนานวันยิ่งมีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับหัวหน้าตำรวจทุกคนที่จะต้องเตรียมตัว และผสมผสานสรรพกำลังในการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว ดังนั้น พันธสัญญาของหัวหน้าตำรวจอาเซียนที่จะธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และเสถียรภาพแห่งภูมิภาคจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นหัวหน้าตำรวจอาเซียนของเราอย่างแท้จริง ผมนวกกับความทุ่มเท ทำให้เราสามารถบรรลุภารกิจ และได้มาซึ่ง

แนวทางปฏิบัติใหม่เพื่อรับมือกับปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมข้ามชาติที่กำลังเกิดขึ้น ขณะเดียวกันเราได้สร้างความเข้มแข็งพร้อมกับขยายความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมประเภทต่างๆที่กำลังคุกคามอยู่

ต่อมา พล.ต.อ.อดุลย์ฯ ให้สัมภาษณ์ว่า การประชุมวันนี้ถือเป็นอีกก้าวหนึ่งที่ไทยได้รับความไว้วางใจให้เป็นเจ้าภาพ โดย ๓ วันที่ผ่านมา การประชุมเป็นไปอย่างเข้มข้น โดยมีการหารือถึงการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้านต่างๆ เน้นในเรื่องยาเสพติด ค้ามนุษย์ ฟอกเงิน และไซเบอร์คราฟ โดยในส่วนของไทยได้เสนอให้มีการตั้งศูนย์นิติวิทยาศาสตร์อาเซียน ซึ่งที่ประชุมได้รับหลักการไว้แล้ว และจะศึกษาพัฒนาว่ามีประเทศไหนมีความพร้อม ทั้งนี้ ยอมรับว่าประเทศมีความพร้อมในระดับหนึ่ง แต่ต้องดูมติที่ประชุมด้วย ส่วนในเรื่องข้อกฎหมายที่มีความแตกต่าง ที่ประชุมมีการทบทวนและพิจารณาวิธีการแก้ปัญหาเรื่องประสานงานร่วมกันระหว่างประเทศอาเซียน ทั้งนี้ ที่ประชุมยังได้มีการหารือเรื่องก่อการร้าย เรื่องนี้ได้ประสานข้อมูลกันพร้อมให้องค์ความรู้เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันดำเนินการ เนื่องจากบางประเทศมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

บทที่ ๕

การนำหมายจับของกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป มาปรับใช้กับภูมิภาคอาเซียน

การนำหมายจับของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) มาใช้กับกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งลดระยะเวลาและขั้นตอนในการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี กล่าวคือ การดำเนินการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) มีขั้นตอนในการดำเนินการค่อนข้างซับซ้อนใช้ระยะเวลายาวนาน และมีรายละเอียดของเอกสารที่ต้องใช้ประกอบจำนวนมาก เช่น หมายจับของศาล คำพิพากษาของผู้ต้องหา รายงานการสอบสวน คำให้การของพยานที่เกี่ยวข้อง รูปภาพของผู้ต้องหา ต้องทราบถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องหาหลบหนี เอกสารคำร้องต้องทำตามแบบฟอร์มที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด ซึ่งในกรณีของประเทศไทย ผู้ประสานงานกลางคือ อัยการสูงสุด ดังนั้น หากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายส่งเอกสารให้ผู้ประสานงานกลางไม่ครบอาจส่งผลให้กระบวนการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนล่าช้าได้ นอกจากนี้ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน มีข้อกำหนด ระเบียบบางอย่างที่เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ประเทศผู้รับคำร้องขออาจปฏิเสธ ไม่ดำเนินการตามคำขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ เช่น ความผิดของผู้ต้องหาหลบหนีที่ได้กระทำขึ้นนั้น ต้องเป็นความผิดตามกฎหมายของทั้งประเทศผู้ร้องขอให้ส่งตัวผู้ต้องหาและประเทศผู้รับคำร้องขอ (Double Criminality) แต่ในกรณีของหมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปนั้นการกระทำความผิดของผู้ต้องหาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศแต่อย่างใด ดังนั้นหมายจับของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปจึงทำได้สะดวกรวดเร็วกว่าการทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การบริหารจัดการเชิงนโยบาย เนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาความมั่นคง นอกรูปแบบที่สำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้มีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมที่สำคัญหลายประเภท เช่น การค้ายาเสพติด การค้า และผลิตสินค้าปลอมแปลง การค้าและลักลอบขนมนุษย์ เข้าประเทศผิดกฎหมาย และการฟอกเงิน เป็นต้น ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามพรมแดน และมีกลุ่มมาเฟียข้ามชาติจากหลายประเทศเข้ามาดำเนินการและประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายของขบวนการปลอมแปลงหนังสือเดินทางข้ามชาติ แม้ว่าอาเซียนและไทยจะมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่สอดคล้องกับหลักสากลและมีการดำเนินการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่มุ่งแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติประเทศในกลุ่มอาเซียนยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ ขาดความเป็นเอกภาพและยังคงติดขัดกับเรื่องของผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลัก ขาดความตั้งใจจริง ในการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหา จนหลายปัญหาขยายวงขึ้นจนกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น

ความแตกต่างด้านโครงสร้างของสหภาพยุโรปกับประชาคมอาเซียน เนื่องจากสหภาพยุโรป มีการรวมตัวกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า และกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป จึงได้รับการถ่วงดุลและผ่านความเห็นพ้องต้องกันของประเทศสมาชิกแล้วทั้งหมด หมายจับของกลุ่มประเทศยุโรป จึงเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งแตกต่างกับภูมิภาคอาเซียน ที่เพิ่งเริ่มก้าวสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพราะฉะนั้นการนำหมายจับของกลุ่มประเทศยุโรป มาใช้กับกลุ่มประเทศอาเซียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษารูปแบบ ความเหมาะสมอย่างละเอียด ก่อนนำมาปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของประชาคมอาเซียน

อำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ทำให้การดำเนินการระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องทางอาญา ไม่สามารถกระทำได้โดยสะดวก เช่น ตามหลักเกณฑ์สากลของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกำหนดให้ การส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนได้ สามารถกระทำได้ก็ต่อเมื่อความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำต้องเป็นฐานความผิดของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ดังนั้น หากเป็นความผิดของประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียว การขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จ ซึ่งต่างจากหมายจับของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ที่ไม่ได้กำหนดว่าการจับผู้ต้องหาตามหมายจับของสหภาพยุโรป ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นกระทำความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ จึงทำให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้หมายจับยุโรปไม่มีข้อยกเว้นในเรื่องความผิดที่จะส่งตัวผู้ต้องหาให้กับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปผู้ออกหมายจับ กล่าวคือ แม้ว่าความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร ก็ไม่สามารถนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นตามหมายจับยุโรปได้ ซึ่งต่างจากสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ที่เรื่องดังกล่าวประเทศผู้รับคำร้องขอสามารถอ้างเป็นข้อยกเว้นในการปฏิเสธไม่ส่งตัวผู้ต้องหาให้กับประเทศผู้ร้องขอได้

กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาของกลุ่มประเทศอาเซียน ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN MLAT) แล้วก็ตาม แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย และได้รับการยอมรับมากนัก ส่วนมากการดำเนินการความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาของประเทศสมาชิกยังคงดำเนินการผ่านช่องทางในรูปแบบทวิภาคี (Bilateral) หรือรัฐต่อรัฐ จึงไม่ค่อยมีการประสานความร่วมมือกันในลักษณะพหุภาคี (Multilateral) เท่าที่ควร สำหรับประเทศไทยนั้นกรณีที่มีความประสงค์ที่จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในเรื่องเกี่ยวกับคดีอาญานั้น ประเทศไทยจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

อีกหนึ่งปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการนำหมายจับของกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป มาใช้กับประชาคมอาเซียน ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ได้มีการหารือร่วมกันเกี่ยวกับการออกหมายจับผู้กระทำความผิดอาญา ที่หลบหนีออกจากประเทศที่ตนได้กระทำความผิดไปยังประเทศเพื่อนบ้านในทวีปยุโรป เพื่อใช้บังคับกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทุกประเทศ ซึ่งต่อมาข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกประสบความสำเร็จ และได้มีการนำหมายจับยุโรปออกมาบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น หมายจับยุโรปจึงเป็นที่ยอมรับของทุกประเทศในสหภาพยุโรป และ

เป็นข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ประชาคมอาเซียน เพิ่งจะเริ่มรวมตัวกันอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยแยกออกเป็นสามเสาหลักได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและความมั่นคง และด้านวัฒนธรรม ซึ่งกรณีการออกหมายจับที่จะนำมาบังคับใช้ทุกประเทศสมาชิกอาเซียน จำเป็นต้องผ่านการหารือในระดับผู้นำประเทศอาเซียน เนื่องจากมีความละเอียดอ่อนและอาจกระทบต่อความมั่นคงได้ ดังนั้น จึงเป็นไปได้ยากที่จะใช้หมายจับของประเทศอื่น มาใช้บังคับในราชอาณาจักรไทย และทำนองเดียวกัน ที่จะนำหมายจับของไทยไปใช้บังคับกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น รวมทั้งระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย และประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ซึ่งต่างจากระบบของสหภาพยุโรปซึ่งมีระบบข้อมูล Schengen และ Interpol รวมทั้งระบบเทคโนโลยี สารสนเทศที่เอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติงานระหว่างกันได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นายเชิดชู รักตะบุตร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย เกี่ยวกับความเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำหมายจับยุโรปมาใช้กับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ในปัจจุบันไม่มีกฎหมายฉบับใดของไทยที่กำหนดให้ปฏิบัติตามหมายจับของรัฐต่างประเทศ ดังนั้น การจับกุมตามหมายจับของรัฐต่างประเทศในขณะนี้ยังไม่สามารถกระทำได้ โดยในปัจจุบัน กรณีรัฐต่างประเทศร้องขอให้ทางการไทยดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนี ซึ่งมาหลบซ่อนอยู่ที่ประเทศไทย เพื่อนำตัวกลับไปดำเนินคดีที่ประเทศของตนนั้น จะต้องทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างเป็นทางการมายังผู้ประสานงานกลางของไทย (อัยการสูงสุด) ในกรณีมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ส่วนกรณีไม่มีสนธิสัญญาจะต้องดำเนินการผ่านช่องทางทางการทูต ทั้งนี้ หากเป็นมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนอาจทำคำร้องขอให้จับกุมชั่วคราว (Provisional Arrest) ก่อนส่งคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับสมบูรณ์ตามภายหลัง ซึ่งการอนุมัติออกหมายจับนั้นจะต้องออกโดยศาลไทยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายของไทยใช้วิธีการเนรเทศ (Deportation) แทน ซึ่งอาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนได้

กรณีของสหภาพยุโรป มีความแตกต่างกับอาเซียนทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ นอกจากนี้สหภาพยุโรปมีการรวมตัวกันมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว ต่างจากประชาคมอาเซียนอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น การที่นำลักษณะรูปแบบของหมายจับยุโรปมาใช้กับประเทศไทย และภูมิภาคอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศจะต้องเห็นพ้องต้องกันในการสละอำนาจอธิปไตยบางส่วน เพื่อยอมให้มีหมายจับอาเซียน ที่ให้อำนาจประเทศสมาชิกที่ออกหมายจับ นำหมายจับนั้นมาใช้บังคับกับทุกประเทศในอาเซียน ดังนั้น การจะนำหมายจับยุโรปมาใช้กับอาเซียนจะต้องมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างละเอียด และรอบคอบ และจะต้องพิจารณาไตร่ตรองเปรียบเทียบถึงความคุ้มค่าประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ต้องหาได้รวดเร็วขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน กับอำนาจอธิปไตยบางส่วนที่จะต้องสูญเสียไป

บทที่ ๖

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และความเป็นไปได้ในการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทย ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษา เปรียบเทียบการดำเนินงานของตำรวจยุโรป โดยเฉพาะเรื่องการบังคับใช้หมายจับของสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) ภายในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำหลักการของหมายจับยุโรปมาใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทย ในด้านการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร โดยเฉพาะในแถบประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอแยกสรุปผลการวิเคราะห์ดังกล่าว โดยแยกตามประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

๑. สภาพปัญหาในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไทย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำคำขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน มักพบกับข้อจำกัดในลักษณะเดียวกัน เช่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากการทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนส่งให้ผู้ประสานงานกลางของไทย (อัยการสูงสุด) เอกสารที่เกี่ยวข้องทุกฉบับจะต้องดำเนินการแปลให้เป็นภาษาอังกฤษ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ผู้ศึกษาวิจัยขอยกตัวอย่าง กรณี สำนักงานส่งผู้ร้ายข้ามแดนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการที่มีบุคคลขับรถชนเจ้าหน้าที่ตำรวจจนเสียชีวิต ในบริเวณพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ แล้วหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติพยายามทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยังสหราชอาณาจักร แต่ประสบปัญหาแปลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำร้องดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางด้านภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีรายละเอียดของเอกสารที่ต้องใช้จำนวนมากต่างจากหมายจับของยุโรป โดยเฉพาะหากเน้นในด้านการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การจับกุมตามคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะใช้เอกสารประกอบจำนวนมาก แม้ว่าอาจร้องขอให้จับกุมชั่วคราวได้ (Provisional Arrest) ก่อนที่จะส่งคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับสมบูรณ์ตามภายหลัง แต่ต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่บุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนถูกจับกุม (หากไม่ส่งคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับสมบูรณ์ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว บุคคลที่ถูกจับกุมจะได้รับการปล่อยตัวให้เป็นอิสระ และจะไม่สามารถถูกร้องขอให้ถูกส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนในฐานความผิดเดิมได้อีก) ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนี เป็นบุคคลที่เป็นอันตราย และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจับกุมตัวผู้ต้องหาโดยเร็ว หมายจับยุโรปจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการร้องขอให้จับกุมชั่วคราว เนื่องจากมีขั้นตอนในการดำเนินการที่สั้น กระชับกว่าและใช้เอกสารจำนวนน้อย ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจในการออกหมายจับยุโรป (อาจเป็นศาลหรือ

พนักงานอัยการ ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ) สามารถแจ้งให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ต้องหา และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่ได้รับการร้องขอตามหมายจับยุโรปจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงตามหมายจับยุโรป กล่าวคือจับกุมตัวผู้ต้องหาตามหมายจับยุโรป และส่งตัวให้กับประเทศผู้ออกหมายจับได้ทันทีหากครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีข้อจำกัดอยู่ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับให้กระทำได้และอาเซียนเพิ่งจะเริ่มมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่างกับสหภาพยุโรปที่มีความร่วมมือกันในทุกๆ ด้าน เป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้น จึงต้องพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ระหว่างรัฐสมาชิกอาเซียนให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะหากประสบความสำเร็จในการนำหมายจับอาเซียนที่มีลักษณะและรูปแบบเดียวกันกับหมายจับยุโรปมาบังคับใช้ในประชาคมอาเซียนได้ ประเทศไทยจะสามารถแก้ไขปัญหาผู้ต้องหาหลบหนีได้อย่างมีรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ ซึ่งไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (ไม่เป็นความผิดของทั้งสองประเทศ (Double Criminality)) แต่หากมีหมายจับอาเซียน เมื่อไทยออกหมายจับอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับหมายจับของไทยจะต้องปฏิบัติตามหมายจับอาเซียนคือจับกุมและส่งตัวบุคคลตามหมายจับอาเซียนให้กับทางการไทยและไทยก็ต้องปฏิบัติในทำนองเดียวกันเมื่อได้รับหมายจับจากประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. สภาพปัญหาและข้อจำกัดทางข้อกฎหมาย ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) เปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน จะพบว่าทุกประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันในการนำหมายจับยุโรปออกมาบังคับใช้กับประเทศสมาชิก ดังนั้น จึงไม่มีความขัดแย้งและประสบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามหมายจับของประเทศอื่น อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบกับระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงสืบเนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องเห็นพ้องต้องกันที่จะสละอำนาจอธิปไตยในการจับกุมและส่งตัวผู้ต้องหาตามหมายจับของรัฐอื่นที่เป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าต้องมีการศึกษาโดยละเอียดในเชิงลึกต่อไป เนื่องจากสหภาพยุโรปกับประชาคมอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ ทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการหารือร่วมกันอย่างเป็นทางการในระดับผู้นำประเทศ

๓. การบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี ของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป กับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถที่จะใช้ช่องทางในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีออกจากประเทศตนไปยังประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ด้วยการนำหมายจับยุโรปออกมาบังคับใช้กับประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตามประชาคมอาเซียนยังไม่มีหมายจับอาเซียน เนื่องจากตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL) มีอำนาจหน้าที่หลักในการประสานงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความสมัครสมานสามัคคีของทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติจากการวิเคราะห์จะเห็นว่าตำรวจอาเซียน มีอำนาจหน้าที่ใกล้เคียงกับตำรวจยุโรป (EUROPOL) มากเนื่องจากทั้งคู่ไม่มีอำนาจในการติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีออกไปพำนักอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านแต่อย่างใด ดังนั้น การติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีของประเทศสมาชิกอาเซียนจะใช้ช่องทางตาม

มาตรฐานสากล คือการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่ามีความล่าช้ากว่าการใช้หมายจับของสหภาพยุโรป เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านข้อกำหนดภายในของแต่ละประเทศที่หลักเกณฑ์ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกำหนดว่าต้องเป็นความผิดของกฎหมายของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) รวมทั้งต้องไม่เป็นความผิดทางการเมือง การทหาร หรือศาสนา ซึ่งต่างจากหมายจับยุโรปที่ไม่มีเงื่อนไขนี้ และรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปให้ความเห็นชอบร่วมกันแล้วในการบังคับใช้หมายจับยุโรประหว่างประเทศสมาชิก

นอกจากนี้ เอกสารที่ใช้ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีจำนวนมาก และมีความซับซ้อนซึ่งหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนมักนิยมใช้การเนรเทศ (Deportation) โดยใช้อำนาจของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในกรณีที่ต้องหาเป็นชาวต่างประเทศและได้รับการร้องขอจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามการดำเนินการด้วยวิธีนี้อาจนำมาซึ่งการร้องเรียนของผู้ต้องหา ว่าเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการโดยไม่ชอบ ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่างกับหมายจับยุโรปซึ่งใช้เพียงแบบฟอร์มมาตรฐาน เพื่อให้กรอกข้อมูลลงไปเท่านั้น ดังนั้น หากเปรียบเทียบความสะดวกรวดเร็วของขั้นตอนการดำเนินงาน สรุปได้ว่าหมายจับสหภาพยุโรปมีขั้นตอนที่สั้นกระชับ และรวดเร็วกว่าช่องทางการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมาก

๔. การวิเคราะห์โครงสร้างของสหภาพยุโรปกับประชาคมอาเซียน โครงสร้างของสหภาพยุโรปมีการรวมตัวกัน และมีความร่วมมือกันในหลายด้านมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ซึ่งการบังคับใช้หมายจับสหภาพยุโรป เป็นเพียงข้อตกลงร่วมกันด้านหนึ่งระหว่างประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเท่านั้น จึงสามารถดำเนินการได้ไม่ยาก เนื่องจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมีความสัมพันธ์และมีความร่วมมือระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน ต่างจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่เพิ่งจะมีการประกาศการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เท่านั้น

๕. การวิเคราะห์ประเด็นสถานที่ตั้งขององค์กรตำรวจยุโรปและองค์กรตำรวจอาเซียน สำนักงานใหญ่ขององค์กรตำรวจยุโรป ตั้งอยู่ ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในขณะที่สำนักงานใหญ่ขององค์กรตำรวจอาเซียน ตั้งอยู่ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งการเดินทางของผู้แทนของตำรวจไทยเพื่อไปเข้าร่วมประชุมตำรวจอาเซียน สามารถเดินทางได้สะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยต้องการจะผลักดันให้มีการนำรูปแบบของหมายจับสหภาพยุโรปมาใช้กับประชาคมอาเซียน อาจเสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่วาระการพิจารณาในที่ประชุมตำรวจอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย และความเป็นไปได้ในมิติต่าง ๆ ในการนำรูปแบบของหมายจับสหภาพยุโรปมาปรับใช้กับประชาคมอาเซียน ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าการนำรูปแบบหมายจับของสหภาพยุโรปมาปรับใช้ในภูมิภาคอาเซียนน่าจะส่งผลดีกับกระบวนการยุติธรรมไทยในภาพรวม โดยเฉพาะประสิทธิภาพในการจับกุมตัวผู้ต้องหาซึ่งหลบหนีไปนอกราชอาณาจักรเข้าไปในแถบประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ต้องดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาโดยเร่งด่วน เช่น ผู้ต้องหาในคดีอุกฉกรรจ์ คดีก่อการร้าย เป็นต้น เนื่องจากจะช่วยลดขั้นตอนของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยึดถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีความซับซ้อนและใช้เอกสารจำนวนมากต่างจากหมายจับของสหภาพยุโรป ดังที่ได้

กล่าวไว้แล้วข้างต้น ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการจับกุมตัวของหมายจับสหภาพยุโรปไม่ได้กำหนดว่า ความผิดที่ผู้ต้องหาหลบหนีกระทำขึ้นนั้นต้องเป็นความผิดตามกฎหมายที่ทั้งสองประเทศได้บัญญัติไว้ (Double Criminality) นอกจากนี้ ยังสามารถจับกุมผู้ต้องหาในคดีความผิดทางการเมืองหรือความผิดทางการทหารได้ รวมทั้งไม่มีข้อยกเว้นที่จะไม่ส่งผู้ต้องหาสัญชาติตนให้กับรัฐอื่น

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะนำรูปแบบหมายจับของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป มาใช้ กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสีย ให้ลึกซึ้ง ครบถ้วน รวมทั้งต้องศึกษาโครงสร้างทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เพื่อเปรียบเทียบว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อหาแนวทางและความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยในกรณีศึกษานี้อาจเริ่มจากการหาแนวทางในการพัฒนามาตรการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งหากการประชุมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะส่งผลดีกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศ และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืนและถาวร

นอกจากนี้ ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนควรทบทวนแนวทางความร่วมมือซึ่งเป็นข้อจำกัดมิให้อาเซียนขับเคลื่อนความร่วมมืออย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ โดยอาเซียนควรถือว่าปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมของทั้งภูมิภาค และต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเชิงรุกอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

วารสาร

ลาวัญญ์ ถนัดศิลป์กุล. “การส่งผู้ร้ายข้ามแดน”, วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช. ปีที่ ๒๑ (๒๑), ๔๗-๔๘.

สุรชาติ บำรุงสุข. “การก่อการร้ายร่วมสมัย”, จุลสารความมั่นคงศึกษา. ฉบับที่ ๕๗.

กฎหมาย

“พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.๒๕๓๕”

“พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

“พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๑, ตอน ๘ ก. ๑๙ มกราคม ๒๕๔๗.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

พนารัช ปรีดากรณ์. “ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/179063>, ๒๕๖๐.

พนารัช ปรีดากรณ์. “ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/>, ๒๕๖๐.

พนารัช ปรีดากรณ์. “ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://terasphere.exteen.com/20110816/entry>, ๒๕๖๐.

พนารัช ปรีดากรณ์. “ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.europol.europa.eu/, ๒๕๖๐.

พนารัช ปรีดากรณ์. “ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://thailand.prd.go.th/1700/ewt/aseanthai/ewt_news.php?nid=4203&filename=index, ๒๕๖๐

ภาคผนวก

ผนวก ก

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษพระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๘ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ [๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีพิเศษ” หมายความว่า คดีความผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑

“พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ” หมายความว่า อธิบดี รองอธิบดี และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

“รองอธิบดี” หมายความว่า รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการคดีพิเศษ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคดีพิเศษ เรียกโดยย่อว่า “กคพ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้ากรมพระธรรมนูญ

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสภานายความ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้าคน และในจำนวนนี้ต้องมีบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัย

(๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๙) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้ดำรงตำแหน่งใดๆ

(๑๐) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันแต่งตั้ง

มาตรา ๗ [๒] กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งรวมกันเกินสามวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖
- (๕) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่

หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๙ เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๐ ให้ กคพ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงกำหนดคดีพิเศษตามมาตรา ๒ วรรคหนึ่ง (๑)

(๒) กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑)

(๓) มีมติเกี่ยวกับคดีความผิดทางอาญาอื่นตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒)

(๔) กำหนดข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ตามที่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กคพ.

(๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ให้ความเห็นชอบหลักสูตรสอบสวนคดีพิเศษ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กคพ.

รายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๒) มติตามวรรคหนึ่ง (๓) และข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง (๔) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ การประชุมของ กคพ. ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้ กคพ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กคพ. กำหนด และให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้กรรมการใน กคพ. และอนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๒

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ

มาตรา ๑๔ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีพิเศษตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งแล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องมีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าห้าปีในตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ในระดับที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปีและดำรง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับ ๖ หรือดำรงตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐ ที่เทียบเท่าตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าห้าปีตามหลักเกณฑ์ ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๔) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปีตามหลักเกณฑ์ ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๕) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง และมีประสบการณ์ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสิบปี ตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

มาตรา ๑๖ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยต้องมีคุณสมบัติตาม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งแล้ว เจ้าหน้าที่คดีพิเศษต้องมีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่ง อย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโททางกฎหมาย หรือปริญญาเอก ทางกฎหมาย

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

(๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาสาขาอื่นที่เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้อย่างน้อยหนึ่งสาขาตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

(๔) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง และมีประสบการณ์ที่เป็น ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสองปี ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการสอบสวน คดีพิเศษจำเป็นต้องมีบุคลากรซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์สูง เพื่อดำเนินการสืบสวน สอบสวนคดีพิเศษ หรือเป็นบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน กคพ. อาจมีมติให้ยกเว้นคุณสมบัติพิเศษ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนสำหรับการ บรรจุและแต่งตั้งบุคคลใดเป็นการเฉพาะก็ได้

มาตรา ๑๘ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้บรรจุและแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๕ และผ่านการประเมินความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด หรือบุคคล ตามมาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี โดยบุคคลดังกล่าวต้องสำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรสอบสวนคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จัดให้มีขึ้นด้วย

การแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ให้บรรจุและแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ ซึ่งผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

เจ้าหน้าที่คดีพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดให้มีขึ้นด้วย

มาตรา ๒๐ ให้ตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และในการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ คุณภาพของงาน และการดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมโดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

หมวด ๓

การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ

มาตรา ๒๑ คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(๑) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมิลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) [๓] คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) [๔] คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งมีใช้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่า น่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(๒) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (๑) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคดีที่มีการกระทำความผิดหลายเรื่องต่อเนื่องหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ

บรรดาคดีใดที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่า การสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วยในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าการกระทำความผิดใดเป็นคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่ ให้ กคพ. เป็นผู้ชี้ขาด [๕]

มาตรา ๒๑/๑[๖] ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอันเป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิได้เป็นบุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังมีมติอย่างใดอย่างหนึ่งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจทำการสอบสวนไปพลางก่อนได้

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติรับคดีพิเศษตามวรรคหนึ่งไว้ดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนตามวรรคสองไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจถือสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นสมควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ดำเนินการ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้ กคพ. มีอำนาจออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) วิธีปฏิบัติระหว่างหน่วยงานเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ การดำเนินการเกี่ยวกับหมายเรียกและหมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การค้น หรือการปล่อยชั่วคราว การสืบสวน การสอบสวน การเปรียบเทียบปรับ การส่งมอบคดีพิเศษ และการดำเนินการอื่น

เกี่ยวกับคดีอาญาในระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา

(๒) ขอบเขตความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าพนักงานอื่นของรัฐ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านผลกระทบของการกระทำความผิด และประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาได้อย่างทั่วถึง ในการนี้อาจกำหนดให้กรณีใดต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

(๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามคดีพิเศษ

(๔) การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ

เมื่อมีข้อบังคับตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่กำหนดนั้นถ้าข้อบังคับดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการดำเนินการของผู้มีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับตามวรรคหนึ่ง สำหรับคดีพิเศษในเรื่องใด ให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะตกลงกัน เว้นแต่ กคพ. จะมีมติเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทำการสอบสวนคดีอาญาเรื่องใดไปแล้ว แต่ต่อมาปรากฏว่าคดีนั้นเป็นคดีพิเศษ เมื่อพนักงานสอบสวนส่งมอบสำนวนการสอบสวนคดีดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามวิธีปฏิบัติในวรรคหนึ่ง (๑) แล้วให้ถือว่าสำนวนการสอบสวนที่ส่งมอบนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษ[๗]

มาตรา ๒๒/๑[๘] ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษกรมสอบสวนคดีพิเศษอาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม

ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี โดยได้รับค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดที่จำเป็นในการช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

ให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษมีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ เพียงเท่าที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีจำเป็นอธิบดีจะสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างกรมสอบสวนคดีพิเศษผู้หนึ่งผู้ใด ที่มีใช้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเพื่อปฏิบัติงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เกี่ยวกับการสืบสวน เป็นการเฉพาะก็ได้

ในการปฏิบัติงานเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายตามวรรคสาม ให้ผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น หลักเกณฑ์ วิธีการมอบหมาย และการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๒๓/๑[๙] ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าคดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนคดีดังกล่าวได้

ในกรณีที่อธิบดีเห็นสมควรเสนอให้ กคพ. มีมติให้คดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) อธิบดีจะสั่งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสวงหาพยานหลักฐานเบื้องต้น เพื่อนำเสนอ กคพ. ก็ได้ ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนคดีนั้นตามระเบียบที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอามาค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

(๒) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๔) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๕) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (๑) (๒) (๓) และ (๔)

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

เฉพาะการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (๑) นอกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และบันทึกเหตุผลส่งตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไปด้วย

ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุผลส่งตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อตามวรรคสาม และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยทำเอกสารให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ได้รับอนุมัตินั้นและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้นั้นต้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดี ผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกำหนดเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีพิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการดำเนินการตาม มาตรา ๒๕ เว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตาม มาตรา ๒๕ และเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

มาตรา ๒๗ ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีหรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจให้บุคคลใด จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัว ในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อธิบดี กำหนด

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการเข้าไปแฝงตัวในองค์กร หรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ

มาตรา ๒๘ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจเก็บรักษาของกลางหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้เก็บรักษา ในกรณีของกลางนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำของกลางนั้น ออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ โดยอาจหักค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๓๐ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษคดีใดมีเหตุจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ อธิบดีอาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้น เป็นที่ปรึกษาคดีพิเศษได้ ให้ที่ปรึกษาคดีพิเศษได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในระเบียบของ กระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๑ ค่าใช้จ่ายสำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษและวิธีการเบิกเงินทดรองจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ กคพ. เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษคดีหนึ่งคดีใดหรือคดีประเภทใดต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณีก็ได้ เว้นแต่การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) หรือ (ง) ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวน

ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รัฐมนตรีอาจเสนอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีคำสั่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อช่วยเหลือในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษนั้นได้

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ สำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่พนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มีคำสั่งไม่ฟ้องคดี ซึ่งได้สอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้การทำความเห็นแย้งตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาอื่นเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

คณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กพศ.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมพระธรรมนูญ

(๒) คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และคณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๓) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วยกันเองจำนวนสามคน

(๔) ข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมในตำแหน่งระดับ ๙ ขึ้นไป ซึ่งมีใช้ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งจำนวนสามคน

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกกรรมการด้วยกันเองคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ แล้วเสนอให้รัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๘ ขึ้นไปคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการที่ประชุม

หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๓๖[๑๐] กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งรวมกันเกินสามวาระไม่ได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามวาระหนึ่งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) พ้นจากการเป็นคณบดีหรือการเป็นข้าราชการในกระทรวงยุติธรรม

(๔) กพศ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการกระทำหรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งคณบดีเพราะครบวาระการเป็นคณบดีนั้น ให้กรรมการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระการเป็นกรรมการให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ ววรรคสอง มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ย้ายพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไปดำรงตำแหน่งอื่นอันมิใช่การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นหรือย้ายประจำปี หรือเป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือเป็นกรณีตกเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว

(๒) ไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีให้แก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

(๓) ลงโทษทางวินัยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ให้ผู้บังคับบัญชาส่งความเห็นของตนพร้อมด้วยเหตุผลไปยัง กพศ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าคำสั่งนั้นเป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่

การพิจารณาให้ความเห็น กพศ. ต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้บังคับบัญชา

ในกรณีที่ กพศ. มีความเห็นต่างไปจากความเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจะมีคำสั่งตามความเห็นของตนก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลของการไม่เห็นด้วยกับความเห็นของ กพศ. ไว้ในคำสั่งด้วย

มาตรา ๓๘ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้ กพศ. สรุปผลการปฏิบัติงานและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐมนตรี และให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสนับสนุนการจัดทำรายงานของ กพศ.

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ พนักงานอัยการ หรืออัยการทหารที่เข้าร่วมสอบสวนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๒ หรือผู้ที่เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒/๑ หรือตามมาตรา ๒๕ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง[๑๑]

มาตรา ๔๐ ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ กระทำการนอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ให้ผู้นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาให้ระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๔๑ ผู้ใดไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้อภัยคำ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดแก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๒ ก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาตรา ๑๖ วรรคสอง มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการบรรจุ และแต่งตั้ง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยให้การบรรจุและแต่งตั้งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ให้ถือว่าผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นอธิบดี รองอธิบดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตามวรรคหนึ่ง เป็นอธิบดี รองอธิบดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ กคพ. ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ บรรดาคดีพิเศษที่ค้างการดำเนินการและคดียังไม่ถึงที่สุดอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา ตามกฎหมายนั้นๆ ต่อไปจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่ กคพ. จะมีมติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗

- (๑) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (๒) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
- (๓) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (๔) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(๕) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์

(๖) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

(๗) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(๘) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม

(๙) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑๐) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
 (๑๑) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
 (๑๒) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตใน
 ราชอาณาจักร

- (๑๓) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน
 (๑๔) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย
 (๑๕) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด
 (๑๖) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
 (๑๗) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 (๑๘) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
 (๑๙) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
 (๒๐) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 (๒๑) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร
 (๒๒) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
 (๒๓) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร
 (๒๔) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
 (๒๕) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต
 (๒๖) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
 (๒๗) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ
 (๒๘) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
 (๒๙) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย
 (๓๐) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยประกันชีวิต
 (๓๑) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
 (๓๒) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
 (๓๓) คดีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 (๓๔) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 (๓๕) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
 (๓๖) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ
 (๓๗) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ตามที่ได้มีการปรับปรุง
 อำนาจหน้าที่กระทรวงยุติธรรมโดยจัดให้มีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการ
 เกี่ยวกับคดีอาญาบางประเภทที่กำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และโดยที่คดี
 ดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน รวมทั้งกำหนด
 อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา
 ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรกำหนดให้มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดี

พิเศษ และวิธีการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการเฉพาะจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑[๑๒]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สามารถนำมาบังคับใช้ในการดำเนินคดีพิเศษได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สมควรปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

-
- [๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑/ตอนที่ ๘ ก/หน้า ๑/๑๙ มกราคม ๒๕๔๗
- [๒] มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๓] มาตรา ๒๑ (๑) วรรคหนึ่ง (ค) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๔] มาตรา ๒๑ (๑) วรรคหนึ่ง (จ) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๕] มาตรา ๒๑ วรรคห้า เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๖] มาตรา ๒๑/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๗] มาตรา ๒๒ วรรคสี่ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๘] มาตรา ๒๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๙] มาตรา ๒๓/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๑๐] มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๑๑] มาตรา ๓๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- [๑๒] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕/ตอนที่ ๓๖ ก/หน้า ๒๓/๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ผนวก ข

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่บรรดาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อความ ตามสนธิสัญญาเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“ประเทศผู้ร้องขอ” หมายความว่า ประเทศ ดินแดน หรือองค์การระหว่างประเทศที่ร้องขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดน

“ประเทศผู้รับคำร้องขอ” หมายความว่า ประเทศ ดินแดน หรือ องค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ประสานงานการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ประเทศผู้ร้องขอและการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนแก่ประเทศไทย รวมทั้งการอื่นที่เกี่ยวข้อง

“เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ” หมายความว่า พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในส่วนของตนตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

หลักทั่วไปในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรา ๗ ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ต้องเป็นความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นความผิดอาญาซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการผิดที่ได้กำหนดไว้ในหมวดเดียวกัน หรือเรียกชื่อความผิดเป็นอย่างเดียวกันของทั้งสองประเทศหรือไม่ก็ตาม

การกระทำความผิดอาญาอื่นซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัดเสรีภาพในรูปแบบอื่นน้อยกว่าหนึ่งปีอาจร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ หากเป็นความผิดเกี่ยวพันกับความผิดที่ให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอแล้ว ไม่ว่าจะร้องขอพร้อมคำร้องขอในครั้งแรกหรือภายหลัง

มาตรา ๘ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้เริ่มต้นด้วยการมีคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน จากประเทศผู้ร้องขอ

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศผู้ร้องขอที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน กับประเทศไทย ให้จัดส่งไปยังผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอมิได้มีสนธิสัญญา ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้จัดส่งคำร้องขอดังกล่าวโดยผ่านวิถีทางการทูต

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเอกสารหลักฐาน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเอกสารหลักฐานตามวรรคสามซึ่งจะส่งศาลต้องจัดทำ คำแปลเป็นภาษาไทยและรับรองความถูกต้องด้วย

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือเอกสารหลักฐานตามมาตรา นี้ ศาลจะรับฟังโดย ไม่จำเป็นต้องมีพยานบุคคลมาเบิกความประกอบก็ได้

มาตรา ๙ รัฐบาลไทยอาจพิจารณาส่งบุคคลข้ามแดน เพื่อการฟ้องร้องหรือรับโทษตาม คำพิพากษาของศาล ในความผิดทางอาญา ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจดำเนินคดีของประเทศผู้ร้องขอให้แก่ ประเทศนั้นๆ ตามคำร้องขอได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ไทยหรือมิใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร

(๒) กรณีที่มีได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เมื่อประเทศผู้ร้องขอได้แสดง โดยชัดแจ้งว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศไทยในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ

ความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองตามวรรคหนึ่ง (๑) ไม่หมายความรวมถึงความผิด ดังต่อไปนี้

(๑) การปลงพระชนม์ ประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์

(๒) การฆ่าประทุษร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของประมุขแห่งรัฐ ผู้นำรัฐบาลหรือ สมาชิกโดยตรงในครอบครัวของบุคคลนั้น

(๓) การกระทำความผิดที่ไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมืองเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่ง ผู้ร้ายข้ามแดนตามสนธิสัญญาซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี

ความผิดทางทหาร หมายความว่า ความผิดอาญาทางทหารโดยเฉพาะและมีใช่ความผิด ตามกฎหมายอาญาทั่วไป

มาตรา ๑๐ ถ้าบุคคลใดซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนนั้นเคยได้รับการพิจารณาดีจากศาล ไทยหรือศาลของประเทศผู้ร้องขอในการกระทำอย่างเดียวกันกับที่มีการร้องขอ ให้ส่งข้ามแดนและ ศาลไทยหรือศาลของประเทศผู้ร้องขอได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ปล่อยตัวหรือพิพากษาให้ลงโทษและ ผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว หรือได้รับการอภัยโทษหรือนิรโทษกรรมหรือคดียาอายุความหรือมีเหตุอื่นใดซึ่ง ไม่สามารถดำเนินคดีแก่บุคคลนั้นตามกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอ ห้ามมิให้ส่งบุคคลดังกล่าวเป็น ผู้ร้ายข้ามแดนเนื่องจากการกระทำนั้นอีก

มาตรา ๑๑ การควบคุมเพื่อดำเนินคดีหรือลงโทษบุคคลซึ่งถูกส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอมายังประเทศไทยในความผิดอื่นที่ได้กระทำลงก่อนมีการส่งข้ามแดน และการส่งบุคคลซึ่งถูกส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอมายังประเทศไทยไปยังประเทศที่สาม จะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลนั้นเดินทางออกจากราชอาณาจักรไทยภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและได้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรไทยใหม่โดยสมัครใจ

(๒) บุคคลนั้นมีได้เดินทางออกจากราชอาณาจักรไทย ภายในสี่สิบห้าวัน ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือ

(๓) ประเทศผู้รับคำร้องขอยินยอม

หมวด ๒

กระบวนการดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๒ การดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งบุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้ร้ายข้ามแดน อาจกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอกำหนดไว้

(๒) บุคคลนั้นยินยอมให้ส่งข้ามแดน หรือ

(๓) เป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายใต้เงื่อนไขต่างตอบแทนที่ประเทศไทยทำกับประเทศผู้ร้องขอ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนยื่นผ่านวิถีทางการทูตให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) หากเห็นว่าคำร้องขอดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และไม่มีเหตุผลอื่นใดที่จะไม่ดำเนินการให้ ก็ให้ส่งคำร้องนั้นให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการต่อไป

(๒) หากเห็นว่าคำร้องขอดังกล่าวอาจกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือมีเหตุผลอื่นที่ไม่อาจดำเนินการให้ได้ ก็ให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นนั้นพร้อมด้วยคำร้องขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยเร็ว ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบต่อความเห็นดังกล่าวของกระทรวงการต่างประเทศ ให้พิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอ ก็ให้กระทรวงการต่างประเทศส่งเรื่องให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากกระทรวงการต่างประเทศ หรือจากประเทศผู้ร้องขอ ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องขอนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการให้ได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ออกหมายจับ แล้วจัดส่งหมายจับให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

(๒) ในกรณีที่คำร้องขอนั้นมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือมีเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้อง หรืออาจดำเนินการให้ได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งเหตุขัดข้อง หรือเงื่อนไขที่จำเป็นให้ประเทศผู้ร้องขอทราบ แต่ถ้าการดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะกระทบกระเทือนการฟ้องคดีอื่นใด หรือการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับคดีอาญาซึ่งบุคคลนั้นกำลังถูก ดำเนินการอยู่ในประเทศไทย ผู้ประสานงานกลางจะเลื่อนการดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งผู้ร้าย ข้ามแดนนั้น หรือจะดำเนินการโดยกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นก็ได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งให้ประเทศผู้ร้องขอทราบ โดยไม่ชักช้า

(๓) ในกรณีที่คำร้องขอนั้นมิได้ส่งผ่านวิถีทางการทูตให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งคำร้องขอ ดังกล่าวให้กระทรวงการต่างประเทศทราบเพื่อให้ความเห็นก่อนดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้นำความ ในมาตรา ๑๓ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) ในกรณีที่ผู้ประสานงานกลางเห็นว่าคำร้องขออาจกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ หรือมีเหตุผลอื่นใดซึ่งไม่ควรดำเนินการ หรือเห็นว่าคำร้องขอดังกล่าวไม่อยู่ใน หลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการให้ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งประเทศผู้ร้องขอ หรือกระทรวงการต่างประเทศ แล้วแต่กรณีเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ประเทศผู้ร้องขออาจมีคำร้องขอให้จับกุม และคุมขังบุคคลที่ต้องการตัวไว้ชั่วคราวก่อนก็ได้ คำร้องขอเช่นนี้ของประเทศผู้ร้องขอที่มี สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยให้จัดส่งไปยังผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ประเทศผู้ร้อง ขอมิได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยให้ส่งผ่านวิถีทางการทูต

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดการพิจารณา เพื่อดำเนินการให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ เมื่อจับกุมตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนตามความในมาตรา ๑๕ ได้ ให้นำส่งพนักงานอัยการโดยมิชักช้า ทั้งนี้ เพื่อยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลซึ่งถูกร้องขอไว้ใน ระหว่างรอคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน อย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานจากประเทศผู้ร้องขอ

หากศาลมีคำฟ้องเพื่อดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บุคคล ซึ่งถูกร้องขอถูกจับ หรือภายในเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นถูกจับ ให้ปล่อยตัวบุคคลนั้นไป

ในกรณีที่มีการปล่อยตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอตามความในวรรคสอง เนื่องจากประเทศ ผู้ร้องขอมิได้จัดส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานอันจำเป็น ตามมาตรา ๘ หรือด้วยเหตุอื่นใด ให้การร้องขอให้จับตามมาตรา ๑๕ เป็นอันยกเลิก และประเทศ ผู้ร้องขอจะร้องขอให้จับบุคคลซึ่งถูกร้องขอดังกล่าวด้วยเหตุเดียวกันนั้นอีกมิได้ แต่การปฏิเสธ หรือยกเลิกคำร้องขอให้จับดังกล่าวไม่มีผลเป็นการห้ามประเทศ ผู้ร้องขอที่จะร้องขอให้ส่งบุคคล ซึ่งถูกร้องขอนั้นข้ามแดนตามปกติ

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่เห็นสมควร กระทรวงการต่างประเทศอาจเสนอข้อเท็จจริงและ ความเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ผู้ประสานงาน กลางก่อนเสนอต่อศาล เพื่อประกอบการพิจารณาและให้ศาลมีอำนาจเรียกกระทรวงการต่างประเทศ มาชี้แจง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์ด้วย

ส่วนที่ ๒

กระบวนการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๗ เมื่อจับบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนได้แล้วให้พนักงานอัยการนำคดี ขึ้นสู่ศาลโดยมิชักช้า

ให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่อง เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรให้เลื่อนคดีตามที่พนักงานอัยการหรือบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนร้องขอ ทั้งนี้ ให้ศาลสั่งขังบุคคลซึ่งถูกร้องขอนั้นไว้ระหว่างการพิจารณา

การควบคุมและการดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ศาลถามพนักงานอัยการว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ หากมีคำคัดค้านของพนักงานอัยการศาลพึงรับฟังประกอบกรณีวินิจฉัย

ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามบุคคลซึ่งถูกร้องขอว่ามีนายความหรือไม่ หากไม่มีและต้องการนายความ ให้ศาลตั้งนายความให้และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ เมื่อศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่ามีเหตุดังต่อไปนี้ให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้เพื่อส่งข้ามแดนต่อไป

(๑) บุคคลซึ่งถูกจับนั้นเป็นบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนและมีผู้มีส่วนสัญชาติไทย หรือเป็นผู้มีส่วนสัญชาติไทยแต่อยู่ในหลักเกณฑ์ให้ส่งข้ามแดนได้ตามมาตรา ๑๒

(๒) คดีมีมูลที่จะรับฟ้องไว้พิจารณา หากความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักร หรือมีกฎหมายบัญญัติให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร และ

(๓) ความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น เป็นความผิดซึ่งอาจส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ตามพระราชบัญญัตินี้และมีใช่เป็นความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร โดยเฉพาะ

ถ้าศาลพิเคราะห์เห็นว่าพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่เพียงพอ ก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยและดำเนินการปล่อยบุคคลนั้นไปเมื่อสิ้นระยะเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงนับแต่ได้อ่านคำสั่งปล่อยนั้น เว้นแต่ภายในระยะเวลาดังกล่าว พนักงานอัยการจะได้แจ้งความจำนงว่าจะอุทธรณ์ ก็ให้ขังไว้ ในระหว่างอุทธรณ์และจะต้องยื่นอุทธรณ์ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลอ่านคำสั่งปล่อย ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ส่งบุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งขังตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ข้ามแดนก่อนครบ ระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งขังเพื่อส่งข้ามแดน

เมื่อมีเหตุอันสมควรที่จะเลื่อนกำหนดการส่งบุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งขังเพื่อส่งข้ามแดน ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณามีคำสั่งขังบุคคลนั้นต่อไปตามกำหนดเวลาเท่าที่จำเป็น คำร้องเช่นว่านั้นจะต้องยื่นก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ขังเพื่อส่งข้ามแดน

ถ้ามิได้ส่งบุคคลนั้นข้ามแดนภายในเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดหรือภายในกำหนดเวลาที่ศาลได้อนุญาตให้ขยายออกไปตามคำร้องของพนักงานอัยการตามวรรคสองให้ปล่อยบุคคลนั้นไป

ส่วนที่ ๓

การอุทธรณ์

มาตรา ๒๑ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ปล่อยหรือขังบุคคลเพื่อส่งข้ามแดนแล้วพนักงานอัยการหรือบุคคลนั้นอาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไปยังศาลอุทธรณ์ ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้อ่านคำสั่งนั้น

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคำคัดค้านเฉพาะเหตุที่ทำให้ศาลมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ โดยพิจารณาว่าศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งไปโดยมีพยานหลักฐานเพียงพอหรือไม่

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

หมวด ๓

การดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรา ๒๒ ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ขังบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนและรัฐบาลไทยพิจารณาให้ส่งบุคคลนั้นเป็นผู้ร้ายข้ามแดนแล้ว การส่งมอบตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด หรือภายในกำหนดเวลาที่ศาลได้อนุญาตให้ขยายออกไปตามคำร้องของพนักงานอัยการ ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับ วัน เวลา สถานที่และวิธีการส่งมอบตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอมิได้ดำเนินการรับมอบตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๒ โดยไม่มีเหตุอันควร หากต่อมาภายหลังได้ร้องขอให้ส่งบุคคลนั้นข้ามแดนในความผิดเดียวกันอีก ให้ปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามวรรคหนึ่ง มิให้นำความในมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่บุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ขังเพื่อส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนกำลังถูกดำเนินคดีหรืออยู่ระหว่างรับโทษตามคำพิพากษาอยู่ในประเทศไทยในความผิดอื่นนอกเหนือจากความผิดซึ่งขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน รัฐบาลไทยอาจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งบุคคลดังกล่าวให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ

(๒) เลื่อนการส่งบุคคลนั้นจนกว่าการดำเนินคดีเสร็จสิ้นลงหรือจนกว่าบุคคลนั้นจะได้รับโทษตามคำพิพากษาทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว

(๓) ส่งบุคคลดังกล่าวให้แก่ประเทศผู้ร้องขอชั่วคราวเพื่อการฟ้องคดีตามเงื่อนไขที่ตกลงกับประเทศผู้ร้องขอ และหลังจากที่บุคคลนั้นถูกส่งกลับมาประเทศไทยแล้ว อาจถูกส่งกลับไปยังประเทศผู้ร้องขออีกครั้งหนึ่งเพื่อรับโทษตามคำพิพากษา

มาตรา ๒๕ หากไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนนั้น ตามกฎหมายไทยต่อไป

มาตรา ๒๖ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้ร้องขอตั้งแต่สองประเทศขึ้นไปให้ส่งบุคคลเดียวกันข้ามแดน ไม่ว่าจะในความผิดเดียวกันหรือความผิดต่างกัน ในกรณีเช่นว่านั้นให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาว่าควรส่งบุคคลนั้นข้ามแดนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอรายใดและภายใต้เงื่อนไขอย่างไร หรือจะส่งให้แก่ประเทศผู้ร้องขอนั้นก่อนหลังกันอย่างไร ทั้งนี้ ให้นำเหตุผลดังต่อไปนี้มาพิจารณาเปรียบเทียบประกอบการใช้ดุลพินิจด้วย

- (๑) ประเทศผู้ร้องขอมีหรือไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย
- (๒) สถานที่กระทำความผิด
- (๓) ความร้ายแรงของความผิดซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศผู้ร้องขอและอัตราราโทษ
- (๔) ลำดับคำร้องขอที่ได้รับจากประเทศผู้ร้องขอ
- (๕) สัญชาติของผู้กระทำความผิด
- (๖) ส่วนได้เสียและความพร้อมในการดำเนินคดี
- (๗) เหตุผลอื่นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามความเห็นของกระทรวงการ

ต่างประเทศ

เมื่อผู้ประสานงานกลางใช้ดุลพินิจประการใดแล้วให้แจ้งประเทศผู้ร้องขอเหล่านั้นทราบ และดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

มาตรา ๒๗ เมื่อจับบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนได้แล้ว ไม่ว่าจะได้มีการร้องขอตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจซึ่งจับกุมบุคคลดังกล่าวสอบถามบุคคลนั้นว่าจะยินยอมให้ส่งข้ามแดนหรือไม่

หากบุคคลซึ่งถูกร้องขอตามความในวรรคหนึ่งแสดงความยินยอมให้ส่งข้ามแดนให้จัดทำ การแสดงความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดแล้วให้พนักงาน อัยการจัดให้มีการนำบุคคลนั้นไปยังศาลโดยยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลตรวจสอบความยินยอมดังกล่าว โดยพลันหากศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้ให้ความยินยอมโดยสมัครใจ ให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้ เพื่อส่งข้ามแดนตามมาตรา ๒๒ ต่อไป

ความยินยอมที่ได้กระทำต่อหน้าศาลแล้วไม่อาจเพิกถอนได้

ในการตรวจสอบของศาล หากบุคคลซึ่งถูกร้องขอนั้นกลับคำให้ความยินยอมซึ่งได้ แสดงต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแล้วนั้น ให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณา คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ต่อไป

มาตรา ๒๘ กรณีที่คดีส่งข้ามแดนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลไม่ว่าในศาลใด หากบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนแสดงต่อศาลว่ายินยอมให้ส่งข้ามแดน ให้ศาลงดการพิจารณา และมีคำสั่งให้ขังบุคคลนั้นไว้เพื่อส่งข้ามแดนตามมาตรา ๒๒ ต่อไป ความยินยอมที่ได้กระทำต่อหน้า ศาลแล้วไม่อาจเพิกถอนได้

หมวด ๔

กรณีประเทศไทยร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ประเทศไทยร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนซึ่งความผิดอันเป็นมูลเหตุที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นต้องระวางโทษถึงประหารชีวิตตามกฎหมายไทยแต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอและรัฐบาลจำเป็นต้องให้คำรับรองว่าจะไม่มีการประหารชีวิตก็ให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองดังกล่าวได้ ในกรณีนี้หากศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิตให้รัฐบาลดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับตามคำพิพากษาโดยวิธีจำคุกตลอดชีวิตแทนการประหารชีวิต ทั้งนี้ ห้ามมิให้บุคคลนั้นได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่เป็นการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๓๐ การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอมายังประเทศไทยให้พนักงานอัยการหรือหน่วยงานที่ประสงค์จะให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ผู้ประสานงานกลางมีคำวินิจฉัยว่าสมควรที่จะจัดทำคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอให้ผู้ประสานงานกลางส่งเรื่องให้พนักงานอัยการจัดทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเอกสารประกอบต่อไป

คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามวรรคหนึ่งและเอกสารประกอบคำร้องให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

คำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางเกี่ยวกับการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ถือเป็นยุติ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเป็นอย่างอื่น

การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอที่มีได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการโดยผ่านวิถีทางการทูต การร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศผู้รับคำร้องขอที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการตามสนธิสัญญา

มาตรา ๓๑ การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๐ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน สอบปากคำพยานบุคคล ออกคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้การต่อพนักงานอัยการ และดำเนินการอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งอาจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นคำสั่งบังคับของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๕

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

มาตรา ๓๒ บรรดาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ประเทศผู้ร้องขอหรือการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศไทย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๓ บรรดาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ จนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่กฎหมายกระทรวง ระเบียบ หรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ยังไม่ได้ประกาศใช้ หรือยังไม่มีผลใช้บังคับ หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการใดเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ดำเนินการได้ตามวิธีการและบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ และสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ เป็นเหตุให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่อาจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบกับในปัจจุบันหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติของนานาอารยประเทศ ได้พัฒนาไปเป็นอันมาก สมควรปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผนวก ค

พระราชบัญญัติ ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒* พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบและ ประกาศอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับ บทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความช่วยเหลือ” หมายความว่า ความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี ริบทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

“ประเทศผู้ร้องขอ” หมายความว่า ประเทศที่ร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศผู้รับคำร้องขอ

“ประเทศผู้รับคำร้องขอ” หมายความว่า ประเทศที่ได้รับการขอความช่วยเหลือจากประเทศผู้ร้องขอ

“ผู้ประสานงานกลาง” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ หรือขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศตามคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผู้ประสานงานกลางส่งให้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๖ ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๗ ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศผู้ร้องขอและส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

(๒) รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลไทยและส่งให้ประเทศผู้รับ

คำร้องขอ

(๓) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่

(๔) ติดตามและเร่งรัดการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศเสร็จสิ้นโดยเร็ว

(๕) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ บรรลุผล

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและให้ข้าราชการอัยการคนหนึ่งตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเลขานุการ เพื่อให้ความเห็นประกอบพิจารณาและวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลาง ในการให้ความช่วยเหลือ แก่ต่างประเทศและการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศที่อาจมีผลกระทบกระเทือนอธิปไตยความมั่นคง ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมือง หรือความผิดทางทหาร

เมื่อมีการขอความช่วยเหลือตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๓๖ และผู้ประสานงานกลางได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ แล้ว ให้ผู้ประสานงานกลางส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการโดยทันที เพื่อพิจารณาให้ความเห็น เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นไม่ตรงกับคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลาง ให้ผู้ประสานงานกลางเสนอความเห็นและคำวินิจฉัยดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการตามมาตรา ๑๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๓๘ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

หมวด ๒

การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๙ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศไทยอาจให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศผู้ร้องขอได้แม้ว่า ไม่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาระหว่างกัน แต่ประเทศผู้ร้องขอต้องแสดงว่าจะให้ความช่วยเหลือในทำนองเดียวกันเมื่อ ประเทศไทยร้องขอ

(๒) การกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของความช่วยเหลือนั้นเป็นความผิดที่มี โทษฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมายไทย เว้นแต่เป็นกรณีที่ประเทศไทยกับประเทศ ผู้ร้องขอมีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาต่อกัน และข้อความในสนธิสัญญาระบุไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ความช่วยเหลือดังกล่าว ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๓) ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องขอนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง หรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทยหรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมือง

(๔) การให้ความช่วยเหลือต้องไม่เกี่ยวเนื่องกับความผิดทางทหาร

มาตรา ๑๐ ประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญากับประเทศไทย หากประสงค์จะขอความช่วยเหลือตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้จากประเทศไทย ให้ทำคำร้องขอความช่วยเหลือส่งไปยัง ผู้ประสานงานกลาง แต่สำหรับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาดังกล่าวกับประเทศไทย ให้ส่งคำร้องขอโดยวิธีทางการทูต

คำร้องขอความช่วยเหลือให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

มาตรา ๑๑ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาและวินิจฉัยว่า คำร้องขอนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะ ให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ได้หรือไม่ และได้ดำเนินการตามขั้นตอน และมีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

ถ้าคำร้องขอนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ และได้ ดำเนินการตามขั้นตอนและมีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการต่อไป

ถ้าคำร้องขอนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ หรืออาจให้ความช่วยเหลือได้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นบางประการ หรือมิได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนหรือมีเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้ประสานงานกลาง แจ้งปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพร้อมด้วยเหตุผลหรือแจ้งเงื่อนไขที่จำเป็น หรือเหตุขัดข้องให้ประเทศผู้ร้องขอทราบ

ถ้าผู้ประสานงานกลางเห็นว่า การดำเนินการตามคำร้องขอนั้นจะเป็นการแทรกแซง การสืบสวน การสอบสวน การฟ้องคดี หรือการดำเนินการ อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ในประเทศไทย ผู้ประสานงานกลางจะเลื่อนการดำเนินการตามคำร้องขอนั้นหรือดำเนินการตามคำร้องขอนั้น โดยกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นก็ได้ แล้วแจ้งให้ประเทศผู้ร้องขอทราบ

คำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ให้ถือเป็นยุติ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๒ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ดังนี้

(๑) คำร้องขอให้สอบปากคำพยาน จัดหาให้ซึ่งเอกสารหรือสิ่งของ

(๒) คำร้องขอให้สืบพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ซึ่งเป็นการดำเนินการในศาล และคำร้องขอให้ดำเนินการริบหรือยึดทรัพย์สิน ให้ส่งอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ

(๓) คำร้องขอให้โอนหรือรับโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยานบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ดำเนินการ

(๔) คำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญา ให้ส่งอธิบดีกรมตำรวจ และอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ

มาตรา ๑๓ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ประสานงาน กลาง ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่คำร้องขอนั้น เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ส่งผลการดำเนินการตลอดจนเอกสารและสิ่งของ ที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้มี

อำนาจประสูปสรรค หรือไม่อาจดำเนินการ ตามคำร้องขอนั้นได้ ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

มาตรา ๑๔ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามคำร้องขอ ความช่วยเหลือและแจ้งผลให้ผู้ประสานงานกลางทราบแล้ว ให้ผู้ประสานงาน กลางจัดการส่งผลการดำเนินการตลอดจนเอกสารและสิ่งของที่เกี่ยวข้องให้แก่ ประเทศผู้ร้องขอ

ส่วนที่ ๒

การสอบสวนและการสืบพยานหลักฐาน

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้สอบปากคำพยานหรือรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในประเทศไทยในชั้นสอบสวน ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามคำร้องขอนั้น

ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบปากคำพยานหรือรวบรวมพยานหลักฐาน ตามคำร้องขอในวรรคหนึ่ง ในกรณีที่จำเป็นให้มีอำนาจค้นและยึดเอกสารหรือ วัตถุใด ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบปากคำพยานหรือรวบรวมพยาน หลักฐานเสร็จแล้ว ให้แจ้งผลการดำเนินการหรือส่งมอบพยานหลักฐานที่รวบรวม ได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๖ ถ้าสนธิสัญญาระหว่างประเทศผู้ร้องขอ กับประเทศไทย ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา กำหนดให้ต้องมีการ รับรองความถูกต้องแท้จริงแห่งเอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจ มีอำนาจสั่งให้บุคคลผู้มีหน้าที่เก็บรักษาเอกสารรับรองความถูกต้อง แท้จริงของเอกสารนั้นตามแบบและวิธีการ ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาดังกล่าว หรือตามที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้สืบพยาน หลักฐานในศาลไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งให้พนักงานอัยการ ดำเนินการตามคำร้องขอนั้น

ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่บุคคลซึ่งจะเป็นพยานหรือ บุคคลซึ่งครอบครองหรือดูแลรักษาพยานเอกสารหรือพยานวัตถุมีภูมิลำเนาหรือ มีที่อยู่ในเขตศาลให้สืบพยานหลักฐานดังกล่าว และให้ศาลมีอำนาจดำเนินกระบวนการ พิเคราะห์สืบพยานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อศาลดำเนินการสืบพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอรับบันทึกคำเบิกความของพยานรวมทั้งพยานหลักฐานอื่นในสำนวน ไปส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ ๓

การจัดหาและการให้เอกสารหรือข่าวสารที่อยู่ในความ

ครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้จัดหาเอกสารหรือข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐบาลไทย ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งไปยังหน่วยงานที่ครอบครองเอกสารหรือข่าวสารนั้น และให้หน่วยงานดังกล่าวส่งมอบเอกสารหรือแจ้งข่าวสารนั้นแก่ผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่เอกสารหรือข่าวสารที่ต่างประเทศร้องขอ ตามมาตรา ๑๘ เป็นเอกสารหรือข่าวสารที่ไม่พึงเปิดเผยต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่ครอบครองเอกสารหรือข่าวสารดังกล่าวเห็นว่าไม่อาจเปิดเผย หรือไม่สมควรเปิดเผยเอกสารหรือข่าวสารตามคำร้องขอหรืออาจเปิดเผยได้ โดยมีเงื่อนไข ให้หน่วยงานดังกล่าวแจ้งเหตุขัดข้องหรือเงื่อนไขในการเปิดเผย เอกสารหรือข่าวสาร ให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

มาตรา ๒๐ ในการจัดหาเอกสารตามคำร้องขอความช่วยเหลือ จากต่างประเทศตามบทบัญญัติในส่วนนี้ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาเอกสาร นั้นรับรองความถูกต้องแท้จริงของเอกสารดังกล่าวตามแบบและวิธีการ ที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้มีสนธิสัญญาที่กำหนดไว้ เป็นอย่างอื่นก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น

ส่วนที่ ๔

การจัดส่งเอกสาร

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้จัดส่งเอกสารทางกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามคำร้องขอ และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

หากเอกสารทางกฎหมายที่ได้รับคำร้องขอให้จัดส่งเป็นเอกสาร เพื่อเรียกบุคคลไปปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่หรือศาลในประเทศผู้ร้องขอ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจัดส่งให้แก่ผู้รับล่วงหน้าพอสมควรก่อนกำหนดการ ปรากฏตัว

การแจ้งผลการส่งเอกสารให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่ ผู้ประสานงานกลางกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้มีสนธิสัญญากำหนดไว้ เป็นอย่างอื่นก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น

มาตรา ๒๒ บทบัญญัติว่าด้วยการลงโทษตามกฎหมายในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามกฎหมายของเจ้าพนักงานหรือคำสั่ง ของศาลมิให้นำมาใช้บังคับกับบุคคลซึ่งมิใช่คนสัญชาติของประเทศผู้ร้องขอที่ได้รับเอกสารทางกฎหมายให้ไปปรากฏตัวต่อเจ้าพนักงานหรือศาลในประเทศ ผู้ร้องขอ

ส่วนที่ ๕

การคืนและยึด

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้คืน ยึด และส่งมอบสิ่งของ ถ้ามีเหตุที่จะออกหมายค้น หรือค้น หรือยึด สิ่งของได้ตามกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจออกหมายค้น ค้นหรือยึด สิ่งของนั้นได้

มาตรา ๒๔ การคืนและยึดสิ่งของตามมาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจซึ่งทำการคืนและยึดสิ่งของตาม คำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องทำหนังสือรับรองการเก็บรักษารูปพรรณ ลักษณะ และความบริบูรณ์แห่งสภาพของสิ่งของนั้น และส่งมอบสิ่งของที่คืนและ ยึดได้พร้อม หนังสือรับรองนั้นให้แก่ผู้ประสานงานกลางเพื่อดำเนินการต่อไป หนังสือรับรองนั้นให้ทำตามแบบ และวิธีการที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

ส่วนที่ ๖

การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้ส่งบุคคลซึ่งถูกคุมขังในประเทศไทย ไปเบิกความเป็นพยานในประเทศผู้ร้องขอ หรือขอส่งบุคคลซึ่งถูกคุมขังในประเทศผู้ร้องขอมาเบิกความเป็นพยานในประเทศไทย ถ้าผู้ประสานงานกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการจำเป็นและบุคคลซึ่งถูกคุมขังนั้น สมควรใจให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการส่งตัวบุคคลนั้นไปยังประเทศ ผู้ร้องขอหรือรับตัวบุคคลนั้นจากประเทศผู้ร้องขอเข้ามาในประเทศไทย

การส่งตัวและรับตัวบุคคลตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ระยะเวลาที่บุคคลซึ่งถูกส่งตัวไปเบิกความเป็นพยานใน ต่างประเทศและอยู่ภายใต้ความควบคุมของประเทศผู้ร้องขอ ให้ถือว่าเป็นระยะเวลา ที่ผู้นั้นถูกคุมขังในประเทศไทย

มาตรา ๒๘ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจคุมขังบุคคลที่ถูกคุมขังซึ่ง ถูกส่งตัวมาจากต่างประเทศเพื่อเบิกความเป็นพยานตลอดเวลาที่บุคคลนั้นอยู่ในประเทศไทย เมื่อบุคคลนั้นเบิกความเป็นพยานเสร็จแล้วให้แจ้งผู้ประสานงานกลางทราบ

มาตรา ๒๙ เมื่อผู้ประสานงานกลางได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจตามความใน มาตรา ๒๘ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งตัวบุคคลนั้นกลับไป ยังประเทศผู้ร้องขอทันที

ส่วนที่ ๗

การสืบหาบุคคล

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้สืบหาตัวบุคคลซึ่งประเทศผู้ร้องขอต้องการตัวเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี หรือการดำเนินการอื่นทางอาญา โดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าว อยู่ในประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการสืบหาตัวบุคคลนั้น และ แจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

ส่วนที่ ๘

การเริ่มกระบวนการคดีทางอาญา

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งมีอำนาจที่จะเริ่มกระบวนการคดีทางอาญาคดีใดคดีหนึ่งแต่ประสงค์จะให้เริ่ม กระบวนการคดีทางอาญาคดีนั้นในประเทศไทย และคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจ ของศาลไทย ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาว่าสมควรจะเริ่มดำเนินกระบวนการคดีทางอาญาตาม คำร้องขอหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

ส่วนที่ ๙

การริบหรือยึดทรัพย์สิน

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้ดำเนินการริบหรือยึดทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ยื่นคำร้องต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลพิพากษาริบ หรือมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้น

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำการ สอบสวนหรือจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดทำการสอบสวนแทนก็ได้

มาตรา ๓๓ ศาลจะพิพากษาให้ริบทรัพย์สินตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศก็ได้ เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ ให้ริบทรัพย์สินนั้นและทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้ตามกฎหมายไทย

ในกรณีที่ศาลต่างประเทศมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินก่อนมีคำพิพากษาหรือมี คำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินแล้วแต่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด และทรัพย์สินนั้นอาจ ถูกยึดได้ตามกฎหมายไทย ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้นไว้ก็ได้

การริบหรือยึดทรัพย์สินตามมาตรา นี้ ให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการริบหรือยึดทรัพย์สินนั้นจะมีได้ เกิดขึ้นในราชอาณาจักรก็ตาม

มาตรา ๓๔ การสอบสวน การยื่นคำร้อง การพิจารณา การพิพากษา และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการริบหรือยึดทรัพย์สินนั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สิน มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ทรัพย์สินที่ศาลพิพากษาให้ริบตามความในส่วนนี้ให้ตกเป็นของแผ่นดินแต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

ส่วนที่ ๑๐

วิธีขอความช่วยเหลือ

มาตรา ๓๖ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง

มาตรา ๓๗ คำขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศและเอกสาร ทั้งปวงที่จะส่งไปให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงาน กลางกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาว่าสมควรจะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือไม่ โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ รายละเอียด ข้อเท็จจริง และเอกสารประกอบแล้วแจ้งให้หน่วยงานผู้ขอทราบ

คำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางเกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือให้ ถือเป็นยุติ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๙ หน่วยงานผู้ขอต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ ต่อประเทศผู้รับคำร้องขอในการใช้ข่าวสารหรือพยานหลักฐานตามวัตถุประสงค์ ที่ระบุในคำขอ

หน่วยงานผู้ขอต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อประเทศ ผู้รับคำร้องขอในการรักษาความลับของข่าวสารหรือพยานหลักฐานที่ขอรับความช่วยเหลือ เว้นแต่ข่าวสารหรือพยานหลักฐานนั้นจำเป็นต่อการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอันเป็นผลจากการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องคดี หรือการดำเนินการ อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาที่ระบุไว้ในคำขอ

มาตรา ๔๐ บุคคลที่เข้ามาเบิกความเป็นพยานหรือให้ปากคำใน ประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ จะไม่ถูกส่งหมายเพื่อดำเนินคดีใด ๆ หรือถูกคุมขังหรือถูกจำกัดเสรีภาพ โดยเหตุจากการกระทำเกิดขึ้นก่อนบุคคลนั้นออก จากประเทศผู้รับคำร้องขอ

สิทธิในวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลนั้นมีโอกาสที่จะออกจากประเทศไทยภายในระยะเวลาสิบห้าวันหลังจากที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานผู้ร้องขอแล้ว ว่าไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศไทยต่อไปอีก แต่ยังคงอยู่ในประเทศไทยต่อไป หรือบุคคลนั้นได้กลับเข้ามาโดยสมัครใจหลังจากที่ได้ออกจากประเทศไทยแล้ว

ผนวก ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป ที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง และร่วมกันกระทำการใดโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกระทำความผิดร้ายแรง และเพื่อได้มา ซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ

(๒) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการการสนับสนุน หรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง

(๓) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ

(๔) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง

“ความผิดร้ายแรง” หมายความว่า ความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งอัยการสูงสุด หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวน ในการสืบสวนสอบสวนและป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดฐาน มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

มาตรา ๕ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(๒) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(๓) มีส่วนร่วมกระทำการใดๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมหรือการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

(๔) จัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวก หรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

ผู้นั้นกระทำความผิดฐาน มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา ๖ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕ นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗ ถ้าผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคนหนึ่งคนใดได้ลงมือ กระทำความผิดร้ายแรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิดร้ายแรง หรือร่วมประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดร้ายแรงนั้น รวมทั้งบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ และผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ต้องระวางโทษ ตามที่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดร้ายแรงนั้นทุกคน

มาตรา ๘ ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการ หรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๙ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

หมวด ๒

การสืบสวนคดีความผิดฐานมีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เพียงแต่แจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ

การดำเนินการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะดำเนินการ

(๑) ใต้วงานข้อเท็จจริงเอง ในกรณีเช่นว่านี้ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจถือสำนวนการสอบสวนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ หรือ

(๒) มอบหมายให้พนักงานไต่สวนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ได้

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไปได้ เว้นแต่คณะกรรมการคดีพิเศษได้มีมติให้คดีดังกล่าวต้องดำเนินการโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการ

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ให้อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตกลงกันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

(๑) วิธีปฏิบัติระหว่างหน่วยงานเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษการดำเนินการเกี่ยวกับหมายเรียกและหมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การค้น หรือการปล่อยชั่วคราว การสืบสวน การสอบสวน การเปรียบเทียบ การส่งมอบคดี และการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับคดีอาญาในระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา

(๒) ขอบเขตความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ในการสืบสวนและสอบสวนคดี ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผลกระทบของการกระทำความผิด และประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาได้อย่างทั่วถึง ในการนี้อาจกำหนดให้กรณีใดต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

(๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

(๔) การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวนคดี

(๕) เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

เมื่อมีข้อตกลงตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น ถ้าข้อตกลงดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการดำเนินการของผู้ที่อำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓ ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี อาจขอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น

ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่อื่นใด เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการกระทำความผิด หรือมีบุคคล วัตถุ และสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ได้ซุกซ่อนอยู่ในเคหสถานหรือสถานที่ดังกล่าว ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากปล่อยนิ่งช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวอาจถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือ วัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

(๓) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ซุกซ่อนอยู่

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบหรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (๑) (๒) และ (๓)

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (๑) ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นปฏิบัติ ตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนดโดยแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและให้แสดงบัตรประจำตัว และเอกสารที่ให้อำนาจในการตรวจค้น และเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้นนั้น เว้นแต่ไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอมาเป็นพยาน ในกรณีดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นส่งมอบสำเนาเอกสารและหนังสือนั้น ให้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ดังกล่าวทันทีที่สามารถกระทำได้ และหากเป็นการค้นใน เวลากลางคืน จะต้องมีการขอร้องการขึ้น ๓ ชั้นขึ้นไป หรือขอร้องการพลเรือนตั้งแต่ระดับชำนาญการ ขึ้นไป หรือขอร้องการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นหัวหน้าในการดำเนินการ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุอันควรเชื่อ ตามวรรคสอง และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานคร ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุด การตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน

พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

มาตรา ๑๕ การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่พนักงานสอบสวนได้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๑๔ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น พนักงานสอบสวนอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือบุคคลได้รับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้อัยการสูงสุดทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือบุคคลได้รับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

ถ้าความปรากฏภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

มาตรา ๑๖ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่การสืบสวน การสอบสวนความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้มีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ยุทธภัณฑ์ และอุปกรณ์เกี่ยวข้อง เพื่อความปลอดภัยเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ยุทธภัณฑ์ และอุปกรณ์เกี่ยวข้องดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

มาตรา ๑๗ ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พนักงานสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากอัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใด ประกอบเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละ ไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่สื่อสารตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่คำสั่งอนุญาตหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตหรือขยายระยะเวลาได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งและให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวน หรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้บุคคลใดที่ดำเนินการตามมาตรา ๑๗ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ และเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

มาตรา ๑๙ ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี มอบหมายให้บุคคลใดจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือปฏิบัติการอำพรางเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อัยการสูงสุดกำหนดในข้อบังคับ

การปฏิบัติการอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการโดยลงผู้อื่นให้เข้าใจไปในทางอื่น หรือเพื่อมิให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการปฏิบัติการอำพรางตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๐ ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณีมีอำนาจให้มีการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม

การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม หมายความว่า วิธีการอนุญาตให้ของผิดกฎหมาย หรือต้องสงสัย ผ่านออกไปจาก ผ่าน หรือเข้าไปสู่เขตแดนของรัฐหนึ่งหรือมากกว่ารัฐหนึ่ง โดยการรับรู้และอยู่ภายใต้ การติดตามดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เพื่อการสืบสวนสอบสวนความผิดและเพื่อระบุตัวบุคคลที่ เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต และการเคลื่อนย้ายภายใต้ การควบคุม ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ในข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจด้วย

การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำของพนักงานสอบสวน หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา นี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๒๑ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้เครื่องมือสื่อสาร โทรคมนาคม เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือด้วยวิธีการอื่นใด เฉพาะในการสะกดรอยผู้ต้องสงสัย ว่ากระทำความผิดหรือจะกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อสืบสวน จับกุม แสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

มาตรา ๒๒ ให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติตาม พระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หมวด ๓

ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี

มาตรา ๒๓ ในระหว่างการสอบสวนคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติ หากผู้ต้องหาให้ข้อมูลเองโดยสมัครใจต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ซึ่งเป็น ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกิจกรรมและการกระทำ ความผิดขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีต่อหัวหน้า หรือผู้มีบทบาทสำคัญในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ใน สำนวนการสอบสวนแล้วเสนอสำนวนการสอบสวนต่ออัยการสูงสุด

ถ้าอัยการสูงสุดเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับจากผู้ต้องหาเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งตามความในวรรคหนึ่ง ให้อัยการสูงสุดมีอำนาจใช้ดุลพินิจออกคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น ทุกข้อหาหรือบางข้อหากก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีแล้ว หากการให้ข้อมูลดังกล่าวในวรรคหนึ่งได้กระทำในระหว่าง การพิจารณาคดีของศาล ให้อัยการสูงสุดมีอำนาจออกคำสั่งถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา หรือ ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ในความผิดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ภายใต้บังคับของประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๔ ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ศาลจะลงโทษผู้นั้น น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๕ ผู้ใดกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖ ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดี ความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือไม่ไปศาล เพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จหรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(๒) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ช่มชืนใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่น เพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาล เพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(๓) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้ไข เปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้นเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(๔) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเรียกรับ หรือยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือ

(๕) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ช่มชืนใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

มาตรา ๒๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่อื่นใด ตามมาตรา ๑๔(๑) ซึ่งขัดขืนไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามมาตรา ๑๔(๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙ ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานอัยการซึ่งเข้าร่วมสอบสวนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ซึ่งเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๗ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๐ ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๑ กระทำการนอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ให้ผู้นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา ให้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๓๑ ผู้ใดยกย่าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ชอนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึกข้อมูล หรือทรัพย์สินที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก แต่ปรากฏว่ากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถใช้บังคับเพื่อดำเนินคดีกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร จึงสมควรกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำความผิดดังกล่าว รวมทั้งกำหนดวิธีการสืบสวน สอบสวน การกระทำความผิดดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผนวก จ

พระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีและอัยการสูงสุดรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงและอัยการสูงสุดมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ เพื่อดำเนินการต่อไป

(๑) คำร้องขอให้สอบปากคำพยานหรือจัดหาให้ซึ่งเอกสารหรือสิ่งของอันเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินการนอกศาล คำร้องขอให้จัดส่งเอกสาร คำร้องขอให้ค้น คำร้องขอให้สืบหาบุคคล และคำร้องขอให้อายัดหรือยึดเอกสารหรือสิ่งของเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ส่งผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ

(๒) คำร้องขอให้สืบพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุซึ่งเป็นการดำเนินการในศาลคำร้องขอให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการริบทรัพย์สินหรือในการบังคับบุคคลใด ให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินและคำร้องขอให้อายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน หรือบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ ให้ส่งพนักงานอัยการ

(๓) คำร้องขอให้โอนหรือรับโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน หรือชั้นศาล ให้ส่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์

(๔) คำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญา ให้ส่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวน คดีพิเศษ หรือพนักงานอัยการ ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้ประสานงานกลางอาจส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่ เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ก็ได้”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔/๑ ในส่วนที่ ๑ บททั่วไปของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือ และการขอความช่วยเหลือ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๑๔/๑ ในกรณีที่ได้รับการประสานงานจากต่างประเทศให้จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินใดเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดี ถ้าผู้ประสานงานกลางเห็นว่า เป็นข้อมูลที่สามารทำให้ความช่วยเหลือได้ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเป็นกรณีจำเป็น เร่งด่วน และมีเหตุอันสมควร ผู้ประสานงานกลางอาจจัดส่งข้อมูลนั้นให้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนดได้เมื่อประเทศนั้นได้แสดงว่าจะให้ความช่วยเหลือ ในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ในกรณีที่มีคำร้องขอมาใช้บังคับ โดยอนุโลมกับข้อมูลที่จะจัดส่งตามมาตรานี้ด้วย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“เมื่อสืบพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้ศาลส่งบันทึกคำเบิกความของพยาน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นในสำนวนไปยังพนักงานอัยการผู้ยื่นคำร้องเพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อดำเนินการต่อไป”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในส่วนที่ ๕ การค้นและยึด มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ ของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

ส่วนที่ ๕

การค้น อายัด หรือยึด

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ค้น อายัด ยึด และส่งมอบสิ่งของเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ถ้ามีเหตุที่จะออกหมายค้น หรือคำสั่งอายัด หรือยึดสิ่งของได้ตามกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการขอให้ศาลออกหมายค้น หรือคำสั่งอายัด หรือยึดสิ่งของนั้นได้

มาตรา ๒๔ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับกับการออกหมายค้น หรือคำสั่งอายัดหรือยึด และการค้น อายัด หรือยึดตามความในส่วนนี้ด้วย โดยอนุโลม และให้ดำเนินการได้แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการค้น อายัด หรือยึด จะมีได้เกิดขึ้น ในราชอาณาจักรก็ตาม

มาตรา ๒๕ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจซึ่งทำการค้น และอายัดหรือยึดสิ่งของตามคำร้องขอความช่วยเหลือจะต้องทำหนังสือรับรองการเก็บรักษารูปพรรณ ลักษณะและความบริบูรณ์แห่งสภาพของสิ่งของนั้น และส่งมอบสิ่งของที่ค้น และอายัดหรือยึดได้พร้อมหนังสือรับรองนั้นให้แก่ผู้ประสานงานกลาง เพื่อดำเนินการต่อไป หนังสือรับรองนั้นให้ทำตามแบบและวิธีการที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกชื่อส่วนที่ ๖ การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน และความ ใน มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือแห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ส่วนที่ ๖

การโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดี ชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาล

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ส่งบุคคล ซึ่งถูกคุมขังในประเทศไทยไปเบิกความเป็นพยานในชั้นศาลหรือเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการสืบสวนสอบสวน ในฐานะพยานในประเทศผู้ร้องขอ หรือขอส่งบุคคลซึ่งถูกคุมขังในประเทศผู้ร้องขอมาเพื่อช่วยเหลือ ในทำนองเดียวกันในประเทศไทย ถ้าผู้ประสานงานกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการจำเป็นและบุคคล ซึ่งถูกคุมขังนั้นสมัครใจ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการส่งตัวบุคคลนั้นไปยังประเทศผู้ร้องขอ หรือรับตัวบุคคลนั้นจากประเทศผู้ร้องขอเข้ามาในประเทศไทย

การส่งตัว การรับตัว และการคุมขังบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ระยะเวลาที่บุคคลซึ่งถูกส่งตัวไปเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาลในต่างประเทศและอยู่ภายใต้การคุมขังของประเทศผู้ร้องขอ ให้ถือว่าเป็นระยะเวลาที่ผู้นั้นถูกคุมขังในประเทศไทย

มาตรา ๒๘ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจคุมขังบุคคลซึ่งถูกคุมขังที่ถูกส่งตัวมาจากต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาลตลอดเวลาที่บุคคลนั้นอยู่ในประเทศไทยเมื่อบุคคลนั้นช่วยเหลือในการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานหรือในชั้นศาลเสร็จแล้ว ให้แจ้งผู้ประสานงานกลาง ทราบ”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๙/๑ ในส่วนที่ ๖ การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยานของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือแห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๒๙/๑ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้บุคคล ซึ่งถูกควบคุม โดยประเทศผู้ร้องขอหรือประเทศที่สามเดินทางผ่านประเทศไทยเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน หรือชั้นศาลในประเทศผู้ร้องขอ หากผู้ประสานงานกลางเห็นว่าเป็นกรณีที่อาจให้ความช่วยเหลือได้ ให้แจ้ง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่าน

ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งเดินทางผ่านประเทศไทยภายในระยะเวลาที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว หากบุคคลนั้นมิได้เดินทางต่อไปยังประเทศผู้ร้องขอ หรือประเทศที่สาม ให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจส่งให้บุคคลนั้นเดินทางกลับไปยังประเทศที่บุคคลนั้นออกเดินทางมาในครั้งแรก

ให้ประเทศผู้ร้องขอรับผิดชอบการควบคุมตัวบุคคลตามวรรคหนึ่งในระหว่างเดินทางผ่านประเทศไทย ทั้งนี้ เว้นแต่ประเทศผู้ร้องขอและผู้ประสานงานกลางตกลงกันเป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในส่วนที่ ๙ การริบหรือยึดทรัพย์สิน มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ส่วนที่ ๙

การอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงิน

แผนการริบทรัพย์สิน

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินใด ตามคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินซึ่งออกโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจของประเทศ ผู้ร้องขอเพื่อประโยชน์ ในการริบทรัพย์สินหรือในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน และเป็นกรณีที่ศาลต่างประเทศ ยังไม่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาล ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่บุคคลผู้มีความผิดในทรัพย์สินนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่บุคคลซึ่งอาจต้องชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่พบ ตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตศาล แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อน ในกรณีดังกล่าว หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจยื่นคำขอ ต่อศาลได้สองศาลหรือกว่านั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะยื่นคำขอต่อ ศาลใดศาลหนึ่งก็ได้

ให้ศาลพิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเอง ดังต่อไปนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนได้

(๑) ทรัพย์สินนั้นอาจถูกอายัด ยึด หรือริบ หรือบุคคลนั้นอาจถูกบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินได้ตามกฎหมายไทย

(๒) ทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบหรือบังคับคดีในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน ตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ และ

(๓) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นให้พ้นจากการริบทรัพย์สินหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน หรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์ หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การริบทรัพย์สินหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นไม่เป็นผล

ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอ คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด แต่คำสั่งของศาลที่ให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินไว้ก่อน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดตามวรรคสอง อาจยื่นคำขอโดยพลัน เพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น หากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดเป็นเหตุให้ต่างประเทศมีคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง หรือมิได้กระทำความผิดตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย คำสั่งของศาลเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด แต่คำสั่งของศาลที่ให้

ยกคำขอของผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

การที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอ ย่อมไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นอีก หากมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นได้

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้อายัด หรือยึดทรัพย์สิน ตามคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ยังไม่ถึงที่สุดของศาลต่างประเทศให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่บุคคล ผู้มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง ในทรัพย์สินนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่บุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินมีภูมิลำเนา อยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตศาล แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อน ในกรณีดังกล่าว หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจยื่นคำขอต่อศาลได้สองศาล หรือกว่านั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะยื่นคำขอต่อศาลใดศาลหนึ่งก็ได้

ให้ศาลพิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเอง ดังต่อไปนี้ ให้ศาลมีคำสั่ง อายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อนได้

(๑) ทรัพย์สินนั้นอาจถูกอายัด ยึด หรือริบ หรือบุคคลนั้นอาจถูกบังคับให้ชำระเงิน แทนการริบทรัพย์สินได้ตามกฎหมายไทย

(๒) ศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และ

(๓) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นให้พ้นจากการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ หรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การบังคับตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลต่างประเทศไม่เป็นผล

ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอ คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด แต่คำสั่งของศาลที่ให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินไว้ก่อน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดหรือบุคคลซึ่งถูกอายัดหรือยึดทรัพย์สิน ตามวรรคสอง อาจยื่นคำขอโดยพลันเพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น หากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้ รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำอันเป็นเหตุให้ต่างประเทศมีคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง หรือมิได้กระทำการ อันเป็นเหตุตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย คำสั่งของศาลเช่นว่านี้ให้

เป็นที่สุด แต่คำสั่งของศาลที่ให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินของผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือบุคคลซึ่งถูกอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น ให้อุทธรณ์ไปยัง ศาลชั้นอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

การที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอ ย่อมไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นอีก หากมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของ บุคคลนั้นได้

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่บุคคลผู้มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่บุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตศาลแล้วแต่กรณี เพื่อมีคำพิพากษาริบทรัพย์สิน หรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น ในกรณีดังกล่าว หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจยื่นคำขอต่อศาลได้สองศาลหรือกว่านั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ จะยื่นคำขอต่อศาลใดศาลหนึ่งก็ได้ ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากจำเป็น ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำการสอบสวน หรือจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดทำการสอบสวนแทนก็ได้

เมื่อได้รับคำขอ ให้ศาลหมายเรียกเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว ถ้าเป็นที่พอใจดังต่อไปนี้ ให้ศาลพิพากษาริบทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้น ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้นได้ ตามที่เห็นสมควร

(๑) ทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบหรือบุคคลนั้นอาจถูกบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินได้ตามกฎหมายไทย และ

(๒) ศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

ในกรณีที่ปรากฏว่า ในการดำเนินการพิจารณาคดีนั้น ศาลต่างประเทศไม่ได้ให้โอกาสแก่จำเลย ผู้ต้องหา หรือผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินในการต่อสู้คดีหรือการพิสูจน์สิทธิของตนหรือการดำเนิน กระบวนพิจารณาคดีนั้นขัดต่อหลักทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณาความ ให้ศาลยกคำขอดังกล่าว

มาตรา ๓๕ การอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามความในส่วนนี้ ให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งได้แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สินหรือการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นจะมีได้เกิดขึ้น

ในราชอาณาจักร และให้ศาลพิพากษาริบทรัพย์สินหรือบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินได้แม้ว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายไปแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศนั้นถึงที่สุดก่อนที่ผู้นั้นจะถึงแก่ความตาย

มาตรา ๓๕/๑ การสอบสวน การยื่นคำขอ การพิจารณา การพิพากษา การอุทธรณ์และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษานั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕/๒ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบและเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทน การริบทรัพย์สินตามความในส่วนนี้ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้น ใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศผู้ร้องขอกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น แต่การจัดการ กับทรัพย์สินหรือ เงินดังกล่าวจะกระทำมิได้หากจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดีของประชาชน

เมื่อมีกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สิน ให้แก่ประเทศผู้ร้องขอตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประสานงานกลางยื่นคำร้อง ต่อศาล เพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินหรือเงินนั้นแก่ผู้ประสานงานกลางเพื่อคืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ

ทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินอันจะต้องคืน ให้แก่ประเทศ ผู้ร้องขอนั้น เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายที่ประเทศไทยได้ใช้ไปในการดำเนินการเกี่ยวกับการริบ หรือการบังคับให้ ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อคืนทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าว ให้แก่ประเทศผู้ร้องขอแล้ว ให้ผู้ประสานงานกลางคืนทรัพย์สินหรือเงินส่วนที่เหลือให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีที่มีสนธิสัญญาตามวรรคหนึ่งกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในสนธิสัญญานั้น

ดอกผลของทรัพย์สินหรือเงินตามวรรคสองที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ยังมิได้คืนให้แก่ประเทศ ผู้ร้องขอ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือ ระหว่าง ประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๓๖/๑ ในกรณีที่ประเทศไทยร้องขอความช่วยเหลือในความผิดอันเป็นมูลเหตุ แห่งการร้องขอความช่วยเหลือนั้นต้องระวางโทษถึงประหารชีวิตตามกฎหมายไทยแต่ไม่ถึงโทษ ประหารชีวิต ตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ และรัฐบาลจำเป็นต้องให้คำรับรองว่าจะไม่มี การประหารชีวิตก็ให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองดังกล่าวได้ ในกรณีนี้หากศาลพิพากษา ลงโทษประหารชีวิตให้รัฐบาล ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับตามคำพิพากษา โดยวิธีจำคุกตลอดชีวิตแทน การประหารชีวิต ทั้งนี้ ห้ามมิให้บุคคลนั้นได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษไม่ว่า ด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่เป็นการพระราชทานอภัยโทษ”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่าง ประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๑ การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากต่างประเทศ ให้นำบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่อัยการสูงสุดใน ฐานะผู้ประสานงานกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาเป็นผู้มี บทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ตามกฎหมายดังกล่าว สมควรกำหนดเพิ่มให้อัยการสูงสุดเป็น

ผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจหน้าที่ของตน และบทบัญญัติบางประการ ในกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ยังไม่สอดคล้องกับการให้ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้ประสานงานกลาง ไม่สามารถส่งคำร้องขอ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศไปให้เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอได้และผู้ประสานงานกลางไม่มีอำนาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดหรือทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีในศาล หากประเทศนั้นยังมีได้ร้องขอ อันทำให้การให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างจำกัด กระบวนการค้น หรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานและเพื่อประโยชน์ขั้น ที่สุดในการริบทรัพย์สิน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันการยกย้ายถ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ นอกจากนี้ การบัญญัติให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองว่าจะไม่มีการ ประหารชีวิตถือเป็นกลไกในการร้องขอ ความช่วยเหลือในความผิดอันเป็นมูลเหตุแห่งการร้องขอความ ช่วยเหลือนั้นต้องระวางโทษถึงประหารชีวิต ตามกฎหมายไทย แต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตตามกฎหมาย ของประเทศผู้รับคำร้องขอ อีกทั้งการโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังยังไม่ครอบคลุมถึงการโอนบุคคลซึ่งถูก คุมขัง เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงาน การริบหรือยึดทรัพย์สินยังไม่ครอบคลุม ถึงการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ จึงสมควร แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

และการนำหมายจับยุโรปมาใช้กับกลุ่มประเทศอาเซียน

จากประสบการณ์ในการทำงานในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการขอรับความร่วมมือ ในเรื่องทางอาญาท่านประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ผ่านมาอย่างไรบ้าง และมี ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร

ท่านคิดว่าในปัจจุบัน ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีพัฒนาการในด้านการ ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมของอาเซียน ให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

กรณี หลักเกณฑ์การออกหมายแดง (Red Notice) ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด ไว้ ดังนี้

ต้องมีการกระทำความผิดทางอาญา

ผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่มีหมายจับ

พนักงานสอบสวน/พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ/พนักงานอัยการ มีความเห็นสั่งฟ้อง

ต้องได้รับการประสานยืนยันจากพนักงานอัยการว่าจะดำเนินการตามขั้นตอนส่ง ผู้ร้ายข้ามแดนต่อไป

ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร ท่านคิดว่าหลักเกณฑ์นี้สามารถลดขั้นตอน ที่กำหนดไว้ได้หรือไม่

หลักเกณฑ์โดยทั่วไปของพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า การที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันได้นั้น ผู้ต้องหาที่ถูกขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องกระทำความผิดทางอาญาที่เป็นความผิดของทั้งสองประเทศ (Double Criminality) ดังนั้น ในกรณีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ จึงมักไม่เป็นความผิดทางอาญาของกฎหมายประเทศอื่น ท่านมีความเห็นอย่างไร และมีข้อเสนอแนะประการใดในการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีในคดีความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มาดำเนินคดี

ท่านเห็นว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องหาแนวปฏิบัติร่วมกันหรือไม่ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ) กับพนักงานอัยการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

หมายจับของสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant) มีขั้นตอนในการดำเนินการจับกุมค่อนข้างสั้น และไม่มีข้อจำกัดว่าจะต้องเป็นความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ เพราะประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ทำข้อตกลงร่วมกันเป็นการล่วงหน้าแล้ว ท่านเห็นว่าจะสามารถนำมาปรับใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้หรือไม่ อย่างไร

กรณีการนำหลักการใช้หมายจับของสหภาพยุโรปมาใช้ในกลุ่มอาเซียน จำเป็นต้องใช้ฐานข้อมูลบุคคล ฐานข้อมูลอาชญากรร่วมกัน จึงมีความจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้อยู่ในระดับเดียวกันเพื่อให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ท่านคิดว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนควรดำเนินการอย่างไรโดยไม่กระทบสิทธิส่วนบุคคล จำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเช่นเดียวกับกลุ่มประเทศยุโรปหรือไม่ อย่างไร

หากมีการนำหลักการใช้หมายจับของสหภาพยุโรปมาใช้ในกลุ่มอาเซียน ท่านคิดว่าประเทศไทยควรมีการเตรียมการอย่างไรบ้าง และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนา ระบบ รูปแบบ การดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างไร หน่วยงานเกี่ยวข้องจะสามารถประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างไรและหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบดำเนินการประสานความร่วมมือดังกล่าว

ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เกี่ยวกับองค์กรตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL) และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีไซเบอร์ตำรวจ ควรมีบทบาทอย่างไร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พันตำรวจเอก ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล
วัน เดือน ปีเกิด	๑ มีนาคม ๒๕๐๕
การศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต เนติบัณฑิตไทย (สมัย ๓๖) สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สาขากระบวนการยุติธรรมทางอาญา)
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	รองสารวัตรสืบสวนสอบสวน ภูธร, นครบาล สารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ ห้วยขวาง รองผู้กำกับการ ๑ กองปราบปราม, กองบังคับการตำรวจป่าไม้, กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (ตามโครงสร้างเดิม) ผู้กำกับการ ๒ ส่วนป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ สำนักตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรข้ามชาติ : ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามหมายจับในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย พันตำรวจเอก ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ มีความมุ่งประสงค์ในการจัดตั้งหลายประการ ตั้งแต่ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อแก้ปัญหาคติความ ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความแตกต่างกัน การกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การฟ้องจับ การริบและยึดทรัพย์ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ การคุ้มครองพยาน ซึ่งมุ่งประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติทั้งสิ้น การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติโดยศึกษาเฉพาะการดำเนินการตามหมายจับในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ศึกษา เห็นว่าในปัจจุบันพบว่าอาชญากรที่กระทำความผิดในประเทศไทย แล้วหลบหนีไปประเทศเพื่อนบ้านและยังไม่สามารถจับกุมได้จำนวนมาก ทำให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หากได้มีการวางมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวแล้ว จะทำให้การดำเนินการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดน เทคโนโลยีการสื่อสาร คมนาคม มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้การกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรมีความรุนแรงสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งผลของการกระทำความผิดในประเทศหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออีกประเทศหนึ่งหรือส่งผลกระทบต่อประเทศโดยรวม เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การก่อการร้าย เป็นต้น ซึ่งหากผู้กระทำความผิดได้ก่ออาชญากรรมขึ้นในประเทศหนึ่ง แล้วหลบหนีออกนอกประเทศไปยังอีกประเทศหนึ่ง ประเทศที่อาชญากรรมได้เกิดขึ้นไม่อาจส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดในประเทศอื่นได้ เนื่องจากจะเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศอื่น ทำให้ยากแก่การติดตามตัวมาดำเนินคดี ส่งผลให้ผู้ก่ออาชญากรรมสามารถหลบหนีความผิดไม่ถูกดำเนินคดีและลงโทษ ประเทศต่างๆ จึงมีความพยายามที่จะหามาตรการในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การประสานความร่วมมือในเรื่องทางอาญา ล้วนเกิดขึ้นมาจากการที่ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย ต่างให้ความสำคัญกับการติดตามตัวผู้ต้องหา มาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมาตรการหนึ่งที่มีการนำมาใช้ร่วมกัน คือ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยมีเงื่อนไขของการดำเนินการที่สำคัญ คือ การส่งตัวบุคคลหรือผู้ต้องหาจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศไทย

เจ้าของดินแดน ในส่วนของประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมาตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๗๒ และปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและออกเป็นกฎหมายฉบับใหม่ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ การส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศไทยไปถึงประเทศที่ร้องขอจะต้องยึดตามกฎหมายของไทย รวมถึงกรณีที่ประเทศไทยร้องขอให้มีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากต่างประเทศ ก็ต้องยึดตามกฎหมายของประเทศเจ้าของดินแดนเช่นกัน โดยศาลยุติธรรมของประเทศนั้นๆ จะเป็นผู้ตัดสินว่าจะอนุญาตให้มีการส่งตัวบุคคลหรือผู้ต้องหาให้กับประเทศผู้ร้องขอหรือไม่ ทั้งนี้ศาลยุติธรรมของประเทศเจ้าของดินแดนจะดำเนินการไต่สวนโดยจะไม่พิจารณาในเรื่องของความผิด แต่จะพิจารณาว่าเห็นควรส่งตัวให้หรือไม่

นอกจากพระราชบัญญัติการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ประเทศไทยยังต้องนำหลักการต่าง ๆ ตามมาตรฐานสากลมาใช้ประกอบด้วย คือ สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่างๆ ๑๔ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย มาเลเซีย ฟิจิ เบลเยียม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา จีนเกาหลีใต้ ลาว บังกลาเทศ และกัมพูชา รวมถึงมีสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา (Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters) กับประเทศต่างๆ ๖ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส นอร์เวย์ และอินเดีย และเสร็จสิ้นการเจรจาทำความตกลงในเรื่องนี้กับจีน เกาหลี โปแลนด์ ศรีลังกา ออสเตรเลีย และเบลเยียม ซึ่งจะเห็นว่าการดำเนินการจะต้องยึดหลักตามกรอบของกฎหมายความตกลงหรือสนธิสัญญาเป็นหลักในการดำเนินการ ซึ่งการดำเนินการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นจะต้องมีการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนีหมายจับจากประเทศที่กระทำความผิด เข้าไปในประเทศต่างๆ และการจับกุมผู้ต้องหาจะต้องใช้หมายจับที่ออกโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ผู้ต้องหา มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่พำนักอยู่ ซึ่งการดำเนินการมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและใช้ระยะเวลาการดำเนินการยาวนานเป็นอย่างมาก บางครั้งผู้ต้องหาก็กลับหนีไปเสียก่อนไม่สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น เมียนมา ประเทศลาว กัมพูชา เวียดนาม รวมถึงประเทศไทย ที่มีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อกัน ผู้ต้องหาสามารถหลบหนีออกไปตามแนวชายแดนทำให้ยุ่งยากแก่การติดตามจับกุม และยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น การดำเนินการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะต้องมีการตรวจสอบ สืบสวน ยืนยันว่าผู้ต้องหาที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่ถูกร้องขอ การสืบสวนติดตามจับกุมผู้ต้องหาโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศที่กระทำความผิดเกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะไม่มีอำนาจการสืบสวนนอกราชอาณาจักร และต้องผ่านกระบวนการตามกฎหมายหลายขั้นตอนต้องใช้เวลาทำให้เกิดความล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาเห็นว่า การติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหากลับมาดำเนินคดี โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ตามหลักทั่วไปจะทำให้กระบวนการติดตามผู้ต้องหา มาดำเนินคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเทียบเคียงกับประเทศสหภาพยุโรป (European Union: EU) ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะภูมิประเทศของประเทศในกลุ่มอาเซียน หากได้มีการศึกษาเทียบเคียง นำหลักการและแนวคิดในการดำเนินการในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป มาประยุกต์และปรับให้เข้ากับบริบท และวิถีของอาเซียน รวมทั้งมีการทำความตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก น่าจะสามารถนำมาตราการดังกล่าวมาใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาสภาพปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในประเทศไทย
๒. ศึกษามาตรการบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union: EU) เพื่อนำมาใช้ในประเทศไทย
๓. วิเคราะห์การติดตามผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปต่างประเทศให้กับหน่วยบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. งานวิจัยนี้เริ่มทำในห้วงระยะเวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. เน้นการวิจัยเฉพาะขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเทียบเคียงกับแนวทางการติดตามจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเทียบเคียงกับการดำเนินการในกลุ่ม ประเทศสหภาพยุโรป(European Union: EU)รวมถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
๓. วิเคราะห์แนวทาง วิธีการ เพื่อการติดตามจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่หลบหนีไปในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แหล่งข้อมูลจาก
๑. ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ การสนทนา กับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานหรือมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
 ๒. ข้อมูลทุติยภูมิโดยการค้นคว้า ศึกษาจากเอกสารตัวบทกฎหมายและเอกสารวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิเคราะห์เทียบเคียงกับต่างประเทศ

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการดำเนินการต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการ รายงานของต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล รวมถึงการประสานงาน และการศึกษาเทียบเคียงในเชิงลึกเพื่อวางแนวทางการศึกษาและวางมาตรการที่มีความชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของตำรวจยุโรป โดยเฉพาะเรื่องการบังคับใช้หมายจับของสหภาพยุโรป (European Arrest Warrant : EAW) ภายในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำหลักการของหมายจับยุโรปมาใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทย ในด้านการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักร โดยเฉพาะในแถบประเทศสมาชิกอาเซียน โดยแยกตามประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

๑. สภาพปัญหาในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไทย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำคำขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน มักพบกับข้อจำกัดในลักษณะเดียวกัน เช่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากการทำคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนส่งให้ผู้ประสานงานกลางของไทย (อัยการสูงสุด) เอกสารที่เกี่ยวข้องทุกฉบับจะต้องดำเนินการแปลให้เป็นภาษาอังกฤษ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒. สภาพปัญหาและข้อจำกัดทางข้อกฎหมาย ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) เปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน จะพบว่าทุกประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันในการนำหมายจับยุโรปออกมาบังคับใช้กับประเทศสมาชิก ดังนั้น จึงไม่มีความขัดแย้งและประสบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามหมายจับของประเทศอื่น

๓. การบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหลบหนี ของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป กับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถใช้ช่องทางในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีออกจากประเทศตนไปยังประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ด้วยการนำหมายจับยุโรปออกมาบังคับใช้กับประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตามประชาคมอาเซียนยังไม่มีหมายจับอาเซียน เนื่องจากตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL) มีอำนาจหน้าที่หลักในการประสานงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจและความสมัครสมานสามัคคีของทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติจากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าตำรวจอาเซียน มีอำนาจหน้าที่ใกล้เคียงกับตำรวจยุโรป (EUROPOL) มากเนื่องจากทั้งคู่ไม่มีอำนาจในการติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีออกไปพำนักอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านแต่อย่างใด

๔. การวิเคราะห์โครงสร้างของสหภาพยุโรปกับประชาคมอาเซียน โครงสร้างของสหภาพยุโรปมีการรวมตัวกัน และมีความร่วมมือกันในหลายด้านมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ซึ่งการบังคับใช้หมายจับสหภาพยุโรป เป็นเพียงข้อตกลงร่วมกันด้านหนึ่งระหว่างประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเท่านั้น จึงสามารถดำเนินการได้ไม่ยาก เนื่องจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมีความสัมพันธ์และมีความร่วมมือระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน ต่างจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่เพิ่งจะมีการประกาศการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เท่านั้น

๕. การวิเคราะห์ประเด็นสถานที่ตั้งขององค์กรตำรวจยุโรปและองค์กรตำรวจอาเซียน สำนักงานใหญ่ขององค์กรตำรวจยุโรป ตั้งอยู่ ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในขณะที่สำนักงานใหญ่ขององค์กรตำรวจอาเซียน ตั้งอยู่ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งการเดินทางของผู้แทนของตำรวจไทยเพื่อไปเข้าร่วมประชุมตำรวจอาเซียน สามารถเดินทางได้สะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยต้องการจะผลักดันให้มีการนำรูปแบบของหมายจับสหภาพยุโรปมาใช้กับประชาคมอาเซียน อาจเสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่วาระการพิจารณาในที่ประชุมตำรวจอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

ก่อนที่จะนำรูปแบบหมายจับของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป มาใช้กับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียให้ลึกซึ้งครบถ้วน รวมทั้งต้องศึกษาโครงสร้างทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อหาแนวทางและความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยในกรณีศึกษานี้อาจเริ่มจากการหาแนวทางในการพัฒนามาตรการจับกุมผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งหากการประชุมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะส่งผลดีกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศ และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืนและถาวร

นอกจากนี้ ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนควรทบทวนแนวทางความร่วมมือซึ่งเป็นข้อจำกัดมิให้อาเซียนขับเคลื่อนความร่วมมืออย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ โดยอาเซียนควรถือว่าปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมของทั้งภูมิภาค และต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเชิงรุกอย่างจริงจัง